

Riksdagens protokoll

2012/13:52

Onsdagen den 16 januari

Kl. 09.00 – 14.46

16.00 – 16.01

Protokoll
2012/13:52

1 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi lever i ett Europa som sedan 2008 är präglad av kris och de problem som finns kring konkurrenskraft och offentliga finanser. De nedåtrisker som regeringen talade om i höstbudgeten har nu delvis förverkligats. När den omvärld vi handlar med drabbas av sämre konjunktur påverkas också vi. Efterfrågan på svenska produkter och tjänster minskar, till exempel svenska lastbilar och insatsvaror, och varslen ökar. Detta har vi sett under hösten.

Det som nu är viktigt är att värna vår konkurrenskraft och att säkra vår beredskap för att kunna möta en ännu allvarligare nedgång.

Låt mig påminna om att Sverige som ju hör till Europa samtidigt har en helt annorlunda situation än många andra länder. Sveriges ekonomi har genom åren visat god motståndskraft, till stor del tack vare den reforminriktade ekonomiska politiken.

Våra offentliga finanser är bland Europas starkaste med låg skuldsättning och låga underskott. Vi har värnat den finansiella stabiliteten utan att skicka notan till skattebetalarna. Vi har sparat i goda tider för att kunna stimulera ekonomin i svårare stunder. Vi har kunnat satsa på jobb och välfärd. Vi har kunnat tillföra resurser till Sveriges kommuner. Vanligt folk har fått mer i plånboken. Sysselsättningen har ökat, och utanförskapet har minskat. Statsskulden har sjunkit. Utgiftskvoten och skuldkvoten har gått ned samtidigt som den har gått upp i andra länder. Sverige som förut var världsmästare i skatteuttag är faktiskt inte ens längre kvar på prispallen. Detta är närmast unikt i ett Europa som levt i krisens skugga under så lång tid.

Vi har haft högre tillväxt än andra länder. Hade Sverige haft lika låg tillväxt som övriga EU sedan 2006 skulle vi ha haft ca 100 miljarder mindre till välfärd och jobsatsningar i år, 2013. Hade vår arbetsmarknad utvecklats som övriga EU hade vi haft 180 000 färre sysselsatta.

I de flesta europeiska länder genomförs stora nedskärningar och skattehöjningar för att få bukt med allvarliga underskott. Finland sparar, Danmark sparar, Storbritannien sparar, Tyskland sparar, Holland sparar och Österrike sparar. I Frankrike, som jag besökte i oktober, presenterades ett sparpaket på drygt 250 miljarder kronor – och detta bara för att klara tagnivån att inte ha större budgetunderskott än 3 procent.

Detta slår mot välfärd och jobb runt om i Europa. Det drabbar människor, oftast allra hårdast dem som är svagast och fattigast i samhällena. Europa sparar men inte Sverige. Sverige satsar.

Vi kan inte förhindra förändringar i efterfrågan i vår omvärld, men vi kan göra vårt bästa för att skydda hushåll och företag. Det är det vi gör med vår budget. Vi har presenterat en offensiv budget för innevarande år som stärker Sveriges tillväxtförutsättningar och motverkar att arbetslösheten biter sig fast. Det handlar om viktiga investeringar i Sveriges infrastruktur, forskning, innovation, företagande och unga människors jobbchanser för att kunna möta utmaningen från de snabbt växande länderna i Asien, Latinamerika och delar av Afrika.

I en orolig tid har vi kunnat sänka bolagsskatten för att attrahera investeringar och få jobb att stanna i Sverige. En skatt som ger ungefär 100 miljarder i intäkt till offentliga finanser kan därmed också förstärka så att det blir så även i framtiden.

När arbetsmarknaden försämras kan våra satsningar på att stärka ungas vägar in via lärlingsutbildningar och fler platser i utbildningssystemet hjälpa unga människor att etablera sig.

När konkurrensen från Kina och övriga Asien ökar kan våra investeringar i forskning, utveckling och innovation främja svenska företags chanser att mäta sig med dessa länder och därmed växa och skapa jobb.

Budgeten har varit i kraft i 15 dagar. Det handlar om 23 miljarder i offensiva åtgärder som ska verka mot nedgången i vår omvärld och göra oss långsiktigt starkare. Vi följer noga utvecklingen, men det är viktigt att låta dessa åtgärder verka innan vi börjar tala om ytterligare nya satsningar.

I närtid väntar också omfattande diskussioner inom EU om den flerårsbudget som vi ska anta. Här ser vi betydande utgiftsrisiker för Sverige. Vi har tillsammans med likasinnade medlemsstater varit pådrivande för en minskad utgiftsnivå, stabilisering av medlemsstaternas avgifter och en modernisering genom ökade satsningar på tillväxtskapande åtgärder, forskning och innovation. Det är dock många som vill se en annan och mer expansiv inriktning.

Från svensk sida vill vi också fullfölja förhandlingarna om bankunionen. Vi har ställt tre krav. För det första ska svenska skattebetalare och banker inte stå för förluster i andra länders banker. För det andra måste vi ha möjlighet att ställa högre kapitaltäckningskrav på nationell nivå. För det tredje måste icke-euroländer få ett inflytande i linje med det inflytande som eurozonens länder får.

Den diskussion vi hade i december visade ett genombrott för den tredje punkten på ett sätt som gjorde att vi kunde låta processen fortsätta. Vi har också fått gehör för vårt krav på kapitaltäckning. När det gäller den viktigaste punkten, den första, kommer vi dock inte att ha svaren förrän senare i vår.

Från svensk sida tycker vi att tillväxtfrågorna ska stå i centrum. Det gäller strukturreformer, fullföljandet av den inre marknaden och frihandelsavtal med växande delar av världsekonomin. Det är särskilt viktigt då en stor del av Sveriges exportvaror sätts samman av importerade varor. Det betyder att högre tullar i realiteten straffar vår egen export.

Europa har som sagt ekonomiska problem. Det är dock inte bara ekonomiska problem som världen brottas med. I Syrien, i Europas absoluta

närhet, är situationen ytterst allvarlig. I närmare två år har vi sett hur människor protesterat mot Asadregimen, och protesterna har vuxit. Stridigheterna har trappats upp till ett fullskaligt inbördeskrig. Enligt FN har hittills över 60 000 människor mist livet, och dödssiffrorna stiger för varje dag som går.

Även den humanitära situationen försämras kontinuerligt. Antalet människor som tvingas fly undan stridigheterna till andra delar av landet uppgår till cirka två miljoner. Omkring fyra miljoner människor är i behov av humanitärt stöd för sin överlevnad. Risken finns dessutom att konflikten får spridning till övriga länder i regionen.

Det är stor risk att konflikten blir utdragen och att det till slut inte blir någon militär segrare utan snarare en sönderfallande stat som kan leda till sektarism, bristande kontroll över kemiska vapen och en fortsatt och fördjupad humanitär katastrof.

FN och framför allt FN:s säkerhetsråd har i första hand ansvar för att hantera situationen. Det är därför beklagligt att Ryssland och Kina vid tre tillfällen har lagt veto i säkerhetsrådet vad gäller resolutioner mot Syrien.

Oroligheterna i Syrien får direkta konsekvenser också för Sverige. Enligt FN:s uppskattningar har drygt 600 000 människor lämnat landet. Många av dem befinner sig i grannländerna Turkiet och Jordanien, men andra har sökt sig längre bort, också till Sverige. Vi mottog ungefär 7 800 asylsökande förra året. Det är en kraftig ökning från de drygt 600 året före. På kort tid har Syrien gått upp till land nummer ett när det gäller antal asylsökande, före Somalia och Afghanistan. Det är en påminnelse om att en trasig värld också har en direkt påverkan på Sverige.

I Sverige är en av de kvarvarande viktiga frihetsfrågorna kopplad till hur vi hanterar våld i samhället och brottslighetens utbredning. Därför kommer jag under de kommande veckorna och månaderna att noga följa rättsväsendets arbete med att bekämpa brottsligheten i Sverige. Det betyder så mycket för många människor. Jag kommer framför allt att titta på mängdbrott och ungdomsbrottslighet.

Alliansregeringen har sedan 2006 tillfört historiskt ökade resurser till det svenska rättsväsendet. Vi talar om ca 10 miljarder i ökning.

Sverige har aldrig haft så många poliser, så många åklagare och så många domare som nu. Ingången för att diskutera brottslighet brukar vara att brottsligheten växer och att vi därför ska prata om den. Nu ska jag säga tvärtom: Brottsligheten minskar i Sverige. De nationella trygghetsundersökningar som genomförts sedan mitten av 2000-talet visar att mellan 2005 och 2011 har den andel av befolkningen som anser sig drabbad av brottslighet minskat från 26 procent till 23 procent. I ett läge när brottsligheten sjunker ska jag inskräpa det allvarliga att det för den enskilde inte spelar någon roll hur kurvan lutar. Kränkningen är precis lika allvarlig för mig som individ oavsett hur den allmänna utvecklingen ser ut.

Känslan i Sverige är att alldeles för många brott leder till för liten reaktion. Känslan är att man inte använder de bevis och det material som finns att gå på. Dessutom har vi en tendens att i samhällsdebatten svänga oss med ord som uppkläring när vi egentligen menar att man har lagt ned i brist på bevis eller att vi har fått ett meddelande om att en åklagare har gjort en så kallad åtalsunderlåtelse. Jag kan lova att det inte finns en enda medborgare i Sverige som tycker att det är att klara upp ett brott. Det är

en andra kränkning ovanpå det brott som begåtts att man väljer att inte utreda och tala om vem som är skyldig.

Om detta handlar vår ambition att tryggheten ska växa och att friheten ska bli tydligare också för de stora grupper som blir drabbade av brottslighet. Här måste de resurser vi har satt in ge bättre resultat. Jag tänker följa upp att det också kommer på plats.

(Applåder)

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Statsministern började sitt anförande med att tala om krisen i Europa men sade inte ett ord om regeringens ansvar för den höga arbetslösheten i Sverige – detta samtidigt som regeringen har gjort den kanske största felprognosen i modern tid.

För bara fyra månader sedan spådde regeringen Reinfeldt att den ekonomiska tillväxten i år skulle bli hela 2,7 procent och att arbetslösheten skulle minska både i år och nästa år. I dag vet vi hur det blev. Tillväxten minskar och arbetslösheten ökar. Skillnaden mellan prognos och verklighet har sällan varit större. Regeringen har alltså planerat och budgeterat för en helt annan utveckling än den som sker i Sverige i dag.

Herr talman! Tänk om Fredrik Reinfeldt hade varit chef för det svenska skidlandslagens vallateam; det hade inte gått bra. Statsministern har nämligen vallat svensk ekonomi för enbart goda tider med snabbt glid, god tillväxt och sjunkande arbetslöshet. Det är därför Sverige inte får fäste i uppförsbacken nu när ekonomin har bromsat in. I stället för att snabbt ta oss över motlutet halkar vi bakåt. Enligt Finansdepartementet motsvarar regeringens felvallning 35 000 fler arbetslösa i år. Tyvärr är det de 414 000 arbetslösa och de över 70 000 varslade som får vara med och betala priset för regeringens felaktiga politik.

Nu när till och med finansministern har kommit fram till att arbetslösheten kommer att öka, inte minska, är det då inte på sin plats att regeringen tänker till och vallar om?

Herr talman! Min fråga till statsministern är rak och enkel. Ni har nu ändrat era prognoser, men ni har inte ändrat er politik. Vad konkret gör regeringen för att förhindra att dessa 35 000 människor går rakt ut i arbetslöshet?

(Applåder)

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Mikael Damberg har haft en hel lång jullelighet på sig för att förbereda den här partiledardebatten. Den allvarligaste kritik som Socialdemokraterna kan rikta mot regeringen är att våra prognoser inte är perfekta. Jag ska framföra till mina kolleger runt om i Europa att det är den allvarligaste kritik vi möter i riksdagens talarstol. Jag vill påminna om att vi har haft större prognosfel än detta. När finanskrisen bröt ut trodde vi att den skulle leda till ännu högre arbetslöshetstal; vi talade om 12 procent. Det visar att prognoser är just prognoser. De är värda något just där och då, men de måste ständigt förändras och uppdateras.

Vi talade om nedåtrisker; det gjorde jag också i mitt inledande tal. Efterfrågan faller. Det är djupt frustrerande att se varslen i en industri som är beroende av export och där det vi måste påverka inte är den svenska efterfrågan. Det gör så lite om vi får lite mer kvar i plånboken, för vi

köper inte lastbilar och bussar för det. Det handlar om efterfrågan från vår omvärld – från Norge, Tyskland och det krisande Europa. Därför är ansträngningar för att få Europas ekonomi att bli mer konkurrenskraftig och för att få bättre ordning i offentliga finanser i vår omvärld det bästa vi kan göra.

Sverige är nu den enskilt största ekonomin i Europa som bidrar till att öka efterfrågan totalt sett. De övriga stora ekonomierna måste spara eftersom de har satsat på ett sådant sätt att underskotten har vuxit och blivit så stora att de inte längre kan göra större satsningar med mindre än att det leder till kraftiga marknadsreaktioner. Sverige sköter sig, men vi har begränsad räckvidd för vår påverkan. Vi har historiskt omfattande resurser till stöd för omställning. Vi är duktiga på det. Det är kärnan i den svenska modellen. När vissa jobb försvinner ska vi hjälpa människor att komma vidare till andra. Att bygga ut utbildningssystem och alltid ge möjlighet till en andra chans är för mig den svenska modellen. Det är det vi har byggt ut resurserna för. Det är så vi rustar Sverige. Jag är ödmjuk inför att vi bara begränsat kan påverka när efterfrågan faller i vår svenska exportindustri. Hur har Mikael Damberg tänkt sig att klara det?

(Applåder)

Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Sällan har jag hört en mer belåten statsminister när arbetslösheten ökar i stället för att minska, som han hade förutspått i sin budget. 35 000 fler arbetslösa är riktiga människor. Det är vanliga familjer som drabbas av arbetslöshet. 35 000 människor – det är lika många som bor i Annie Lööfs Värnamo. Det är lika många som bor i Hudiksvall eller Västervik. Det är på riktigt, statsministern. Då kan man inte vara så belåten när man gör en prognosmiss som innebär att regeringens politik är felriktad.

Färska statistik från Eurostat visar att arbetslösheten i Sverige nu är högre än i de flesta jämförbara länder. Den är högre än i våra grannländer. Den är högre än i Tyskland, Österrike, Holland och Belgien. När ni tog över makten var arbetslösheten högre i Finland än i Sverige; nu är det tvärtom. Regeringen måste ta ansvar för den situation vi har.

Låt oss vara ärliga och konstatera att regeringens jobbpolitik är ett misslyckande. Statsministern är ändå fortsatt oerhört nöjd.

(Applåder)

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att de åtgärder som vi har vidtagit ger ökad sysselsättning. Det säger också Riksbanken, Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet. Jobbskatteavdraget har ökat sysselsättningen. Våra förändringar av sjukförsäkringarna har också bidragit till ökad sysselsättning. Halverad restaurangmoms och RUT- och ROT-avdrag har gjort svarta delar av arbetsmarknaden vita. Det har lett till fler nya jobb. Det har framför allt givit jobb till grupper som har stått långt från arbetsmarknaden. Vår politik ger ökad sysselsättning.

I andra änden pågår en omfattande strukturell förändring av den svenska arbetsmarknaden. Enklare jobb försvinner. Produktion lämnar Sverige och dyker upp i låglöneländer. Det är en utveckling som vi har sett över längre tid. Det är väldigt lite förknippat med vilken regering

man har. Det är en global utveckling. I frånvaron av enkla jobb får växande grupper i det svenska samhället svårt att komma in i arbetslivet. Det ska vi rusta genom utbildningsinsatser och andra åtgärder. Det vore lögn att påstå att detta är enkelt eller att någon av oss har svaret.

Om vi inte får fram en bred flora av enklare jobb kommer vi i realiteten att ha svårt att få åtgärder som biter mot arbetslösheten. Det är den bistra sanningen. Då får man åtminstone inte bekämpa de förslag som vi har för att få fram fler enkla jobb.

(Applåder)

Anf. 6 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Minns ni när Moderaterna ville kalla sig ett nytt miljöparti? Det var inte så länge sedan, men det är lätt att glömma. När man lyssnar till statsministern kan man lätt få för sig att vi som sitter här bara har att följa utvecklingen, som om det inte finns något att göra åt växande arbetslöshet, sjunkande studieresultat eller miljöförstöring. Så är det inte. Vi sitter här för att vi ska vara med och forma framtiden och ta till vara de möjligheter som finns. Det mesta är ännu ogjort.

Vi står inför stora förändringar. Vi måste ställa om våra samhällen för en helt ny tid. Vi måste bryta oljeberoendet och möta klimathotet. I det finns det möjligheter. Jag är rädd att regeringen missar dem när man betraktar klimatansvar som en börda som man helst skjuter över på någon annan. Det är ingen börda att binda ihop Sverige med snabba tåg och bättre kollektivtrafik. Det ger jobb och det ger mänskligare städer. Det är ingen börda att odla maten till våra skolor och äldreboenden på svenska gårdar. Det ger jobb framför allt på landsbygden.

Det är inte heller någon börda att påbörja den nödvändiga klimatrusteringen av miljonprogrammet. Det ger jobb där arbetslösheten är som störst. Det ger energieffektivisering och mer förnybart över till annat, och det ger framtidstro i områden där uppgivenheten breder ut sig.

Som exempel kan jag ta det som Södertälje gör i Hovsjö, där arbetslösa får vara med. Unga arbetslösa får den självkänsla som bara kan växa över ett jobb att gå till och möjligheten att bidra till sitt eget område.

Därför vill jag använda denna replikväxling till att tala om möjligheter. Jag har en fråga till statsministern som jag önskar ett konkret svar på. Vad vill Alliansen göra för att på fler ställen få i gång den nödvändiga klimatrusteringen av miljonprogrammets bostäder?

(Applåder)

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det konkreta svaret är att fastighetsägare har det första och tydligaste ansvaret för detta. Om vi övertar detta ansvar har vi gjort det mycket lätt för fastighetsägare att fly sitt ansvar. Det är de som ska se till att det är goda levnadsförhållanden och levnadsvillkor i de bostäder som de hyr ut till människor.

Det är säkert mycket avgörande att vi under kort tid i Sverige byggde väldigt många bostäder med, som det visat sig, för låg kvalitet. När många vill lösa dagens bostadsbrist genom att bygga bostäder lite snabbare med dålig kvalitet eller lite enklare ska man minnas att det inte alltid visar sig vara en så god investering.

Jag ska samtidigt säga att vi visst ska tala om möjligheter. Vi ska vara hoppfulla, som svenska folket är, kring vad man kan göra med politik. Men jag tillhör inte dem som lovar mer än vad jag tror är möjligt. I en öppen värld med ett omvärldsberoende är jag öppen med att Sverige inte är ensamt. När det gäller jobb kan vi inte styra precis hur vi vill att det ska bli. Vi är en öppen, exportberoende och liten nation, och då måste vi anpassa oss efter detta. Vi ska göra oss konkurrenskraftiga, men vi ska vara ärliga gentemot svenska folket i fråga om vad vi kan göra och vad vi inte kan göra.

Jag vill påpeka att jag med stolthet noterar att Sverige behåller sin tätposition när det gäller klimatomställningen i världen. Uppdaterade siffror visar att sedan Kyotoprotokollets basår 1990 har Sverige redovisat 16 procents minskning av klimatgasutsläpp. Det är många delar av den utvecklade världen som har fortsatt växande utsläpp eller som inte kan redovisa denna typ av minskningar. Det följer på den politik som alliansregeringen har genomfört men som också Miljöpartiet tidigare har varit med och påverkat, bland annat att vi satsar på järnvägsinvesteringar – mycket omfattande sådana. Allt snabbare tåg ingår också i den budget som riksdagen precis har antagit.

Jag tror alltså på denna omställning. Men jag läser också dokumenten, och jag ser att vi gör mycket av det som Gustav Fridolin frågar efter. Det ska man också, Gustav Fridolin, vara ärlig med att redovisa.
(Applåder)

Anf. 8 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar statsministern för detta. Jag läser också dokumenten och blir lite mer orolig när jag ser rapporterna som pekar på en stegrande klimatförändring i världen, som pekar på att Sverige faller när det gäller ansvar och som, enligt Naturvårdsverket, pekar på att vi är på väg att missa 14 av våra 16 miljömål.

Upprustningen av miljonprogrammet är en av de stora klimatinvesteringarna. Jag tycker inte att det är vare sig rimligt eller rättvist att hela kostnaden för den ska bäras genom hyreshöjningar i de områden där medelinkomsterna är som lägst. När vi annars talar om renovering är Fredrik Reinfeldt positiv. ROT-avdraget beskrivs som en succé och är det. Det har blivit en folkrörelse, precis som Reinfeldt har sagt. Men tyvärr är det en folkrörelse som sorterar efter adress där alla inte får vara med. ROT-avdraget är så bra att det bör utvidgas till att också gälla miljonprogrammets bostadsområden där renoveringsbehovet är som störst. Tycker inte statsministern det? Varför ska jag som bor i radhus ha möjlighet till ROT-avdrag men inte familjen som bor i ett hyreshus på andra sidan gatan?
(Applåder)

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag redovisade hur jag har resonerat kring fastighetsägarnas ansvar. Jag tycker att det är lite viktigt att alla vi som vill att vi ska ha en mer klimatriktig politik erkänner att vi inte har oändligt med resurser. Det kommer aldrig att vara så att alla riksdagar över hela världen kommer fram till att det enda som vi ska göra är att sätta in klimat-

insatser. Folk vill ha bra skolor, de vill ha pensioner på ålderns höst, de vill ha satsningar på sjukvården och de vill att vi ska göra mer för jobben.

Vi måste helt enkelt erkänna att vi har begränsade resurser. Då är det mycket viktigt att alltid mäta insatt krona mot vad vi får tillbaka i form av klimatförbättringar. Då lär vi oss mycket snabbt läxan att det som vi har gjort i Sverige nu har kommit så långt att det som vi ytterligare kan göra är mycket dyrt. Ofta handlar det om att det krävs 50 gånger mer i insats i Sverige jämfört med i andra länder. Det är det som Gustav Fridolin lite förtäckt säger handlar om att skjuta över på andra. Det är för att vi har sagt att vi är beredda att vara med och finansiera det som stärker klimatet i fattiga delar av världen. Men har ni hört att Miljöpartiet alltså är emot det? Miljöpartiet tror att det finns oändligt med resurser för att fixa klimatet på ett sätt som inte är resurseffektivt. Det är inte smart.
(Applåder)

Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen tänkt tala om det viktiga jobbskatteavdraget med statsministern. Men sedan kunde jag inte låta bli att gå i gång lite grann på den entusiasm som Fredrik Reinfeldt visar i talarstolen när det gäller nya utlovade satsningar och nya krafttag mot brottslighet och kriminalitet som breder ut sig. Därför tänkte jag att vi kan tala om det i stället.

Det är givetvis glädjande att statsministern visar denna entusiasm och denna vilja att göra någonting efter juluppehållet. Det har vi väntat på ganska länge. Denna retorik är dock någonting som jag känner igen. Jag har sett den förr från statsministern under de sex år som han har suttit vid makten. Trots detta har det inte hänt så mycket konkret. Vi har aldrig haft så många poliser som i dag, säger Fredrik Reinfeldt. Det är alldeles riktigt. Så är det. Det har blivit ungefär 4 000 fler poliser, och det är förvisso ganska bra. Rättsväsendet har fått stora resurser. Det stämmer också. Jag tror att det är 1 ½ miljard mer bara i år. Det är såklart också mycket bra. Men trots det händer det inte särskilt mycket.

Vi såg nya siffror från Rikspolisstyrelsen häromdagen som visade att man nu när det gäller uppkläring, som Fredrik Reinfeldt själv var inne på här, är nere på 2005 års nivå. Bara i 15 procent av brotten lyckas man hitta en gärningsman. Det är egentligen katastrofala siffror.

Jag undrar naturligtvis om Fredrik Reinfeldt verkligen är beredd att göra någonting. Är Fredrik Reinfeldt verkligen beredd att nu, efter sex år, ta tag i brottsligheten och skärpa straffen och ta krafttag mot organiserad brottslighet, att stärka brottsoffers rättigheter och att reformera polisen så att polisen får möjlighet att syssla med det som polisen ska syssla med? I så fall: Varför ska vi tro Fredrik Reinfeldt nu när det har gått sex år och ingenting har hänt?

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag försöker vinnlägga mig om en politik där jag är lite noggrann med orden. Jimmie Åkesson har just nämnt att det händer en del och avslutar med att säga att ingenting har hänt. Jag tror att denna typ av retorik inte imponerar på någon. Det är rätt uppenbart att väldigt mycket har hänt. Vi har byggt ut insatserna med över 10 miljarder sedan vi tillträdde som regering 2006. Vi har nu ungefär 2 500 fler poliser. De

är strax över 20 000. Vi har en utbyggd åklagar- och domarverksamhet runt om i Sverige.

Vi har genomfört en del straffskärpningar, även om jag ska säga att en del av dessa straffskärpningar inte blir praxis i domstolar. Det fungerar så att lagstiftaren, riksdagen, berättar hur straffpåföljder ska se ut. Men det är praxis i domstolar som sedan blir en tolkning av vad som blir det egentliga utfallet, och vi ser faktiskt snarare en tendens till straffförkortningar för en hel del brott, framför allt när det gäller narkotikapåföljder. Detta bekymrar regeringen, och det är någonting som vi tänker titta närmare på och återkomma till.

Låt mig också säga att jag började med att konstatera att brottsligheten i Sverige minskar och faktiskt har gjort det under ett par år. Det gör inte att regeringen är nöjd. Det är precis när det gäller den typ av mängdbrottslighet som jag vet irriterar stora delar av befolkningen som jag tycker att det är viktigast att ta ytterligare steg. Det gäller skadegörelse och enklare misshandel som för den enskilde betyder mycket.

Bedrägerierna runt om i Sverige växer, och vi ser hot av olika slag växa fram inte minst i internetmiljön. Jag är frustrerad över att möta inte minst unga människor som upplever att de är utlämnade till en vuxen-värld som inte ser dem. De får ta emot hot av olika slag utan att vuxen-världen reagerar.

Vi har gjort mycket, men vi har inte gjort allt vi borde göra. Jag tycker också att polisen ska använda sina ökade resurser till att hålla de tidsgränser som finns för att utreda olika typer av brott och sluta att bortse från stora delar av mängdbrottsligheten på ett sätt som är provocerande. Vi tänker alltså följa detta. Men jag köper inte bilden att vi ingenting har gjort, för det har vi. Vi har gjort betydande förändringar och förbättringar, och vi ska ta ytterligare steg i denna riktning.
(Applåder)

Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag inledde också med att säga att det är alldeles riktigt att polisen har fått större resurser. Rättsväsendet i allmänhet har fått större resurser, vi har fått fler poliser och så vidare. Vad jag menar med att inte särskilt mycket har hänt är att resultaten inte återspeglar de förstärkta resurserna, utan det är tvärtom – vi är nere på de nivåer vi var på för kanske tio år sedan när det gäller till exempel uppkläringen. Det är givetvis inte bra. Det måste vi göra någonting åt.

Jag tog upp straffskärpningen som ett exempel på någonting jag menar är viktigt och där Fredrik Reinfeldt säger att man egentligen inte kan göra så mycket från regeringens sida, utan det är domstolarna som bestämmer och så vidare. Den inställningen kan man givetvis ha, men jag tycker att den är felaktig. Vi har till exempel sett ett antal rån den sista tiden. När det gäller denna typ av brottslighet – vi kan kalla det mängdbrottslighet eller återfallsbrottslighet – med grova rån, där gärningsmännen utför många rån, är det väldigt viktigt att man håller gärningsmännen inlåsta så att de helt enkelt kan begå färre rån. Det är min utgångspunkt för detta, och jag hoppas att statsministern är beredd att nu, efter sex år, äntligen ta tag i dessa frågor.

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! När man diskuterar brottslighet är det komplicerat med statistiken. Det är därför jag hänvisar till nationella trygghetsundersökningar. Då undersöker man hur stor andel av befolkningen som säger att de har blivit utsatta för brott.

Statistiken som kommer från polis och rättsväsen är lömsk, för det är till exempel så att antalet anmälda brott växer rätt kraftigt i Sverige. Det finns en diskussion om vad detta beror på, och det är från den vi sedan tar uppklaringsprocenten. Notera dock att det i uppklaringsprocenten ingår brott som medborgarna inte upplever *är* uppklarade, till exempel där man lägger ned i brist på bevis eller där åklagare meddelar åtalsunderlåtelse. Detta är väldigt ofta statistik som leder diskussionerna fel. Brottsligheten minskar men är ändå allvarlig.

Jag vill påpeka att vi har ändrat så att upprepad brottslighet ska få skärpta påföljder, och vi är beredda att titta på ytterligare skärpningar. Jag har också signalerat att mitt parti, om än inte hela min allians, tittar på möjligheten att ta bort en del av de rabatter kopplade till yngre åldersgrupper som också finns. Det viktigaste är dock att polisen använder sina resurser till att utreda brott. Det spelar nämligen väldigt stor roll för om det blir någon påföljd i andra änden.

(Applåder)

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och statsministern! Varje år misshandlas 75 000 kvinnor av sin partner i Sverige. Varje år dödas i genomsnitt 17 kvinnor av en man i deras närhet. Statsministern talade om vikten av att bekämpa brottslighet, och här finns verkligen mycket att göra för att skydda de kvinnor och barn som drabbas och för att bekämpa denna mycket grova, allvarliga och kränkande brottslighet.

I detta arbete spelar kvinnojourer och brottsofferjourer en stor roll runt om i Sverige. De jobbar direkt med att hjälpa dem som utsätts. Den senaste statistiken är dock oroande. Den visar att allt fler kvinnor och barn som söker hjälp avvisas. Det finns inte plats. Det är rädda, utsatta och kränkta människor som inte får hjälp. Här kan vi göra mycket mer. Det är till och med så att en del kvinnojourer har lagts ned, trots att behoven finns.

I ditt jultal för drygt ett år sedan, Fredrik Reinfeldt, utlovade du en satsning på dessa kvinnojourer. Jag tyckte att det var bra. Jag blev glad när jag hörde det. Det ligger väl i linje med det vi föreslår om 200 miljoner kronor per år för att ge dem en stabil, grundligt finansierad verksamhet som inte är beroende av projektstöd. Men vart tog satsningen vägen? Här finns ju möjlighet att verkligen hjälpa dem som är utsatta för brott och på det sättet också bekämpa brottsligheten. När kommer den utlovade satsningen på Sveriges kvinnojourer?

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är viktigt att påpeka att våld mot kvinnor oftast utförs i hemmet av en person man känner. Väldigt ofta är det den person man lever tillsammans med. Det kan ses i kontrast mot bilden att våld oftast skulle förekomma utomhus och utföras av någon okänd. Det gäller alltså inte våldet mot kvinnor.

Låt mig säga att regeringen har satsat stora resurser på bland annat ett särskilt uppföljningsprogram för att se varför vi inte är bättre på att synliggöra och åtgärda brott som begås mot kvinnor. Det har bland annat lett till slutsatsen att polisen måste jobba med mer specialinriktade enheter. Jag har själv varit och besökt flera av dem som nu har vuxit fram.

Det handlar helt enkelt om att lära sig att se dessa brott, ställa rätt typ av frågor och hjälpa kvinnor som väldigt ofta är rädda för att anmäla – av det enkla skälet att den man anmäler så att säga är kvar när man kommer hem på kvällen och tenderar att inte tycka att det är så bra att personen har anmält honom. Det är alltså en väldigt tuff resa att göra att anmäla den person man lever tillsammans med för att ha slagit en sönder och samman.

Detta är alltså väldigt svår brottslighet och kriminalitet att komma åt. Det handlar mycket om droger, och det handlar väldigt mycket om synen på kvinnor. Vi har dock uppmärksammat detta, och jag menar att vi har bättre insatser än vad vi hade 10–15 år tillbaka. Det är också min uppfattning när jag talar med de olika specialister som arbetar med dessa frågor. Vi har tillsatt en nationell samordnare, Carin Götblad – en uppmärksam, duktig polis – som har fått i uppdrag att samordna dessa insatser.

Jag har också sagt att vi vill se ytterligare satsningar. Problemet när det gäller kvinnojourernas finansiering – det var jag också tydlig med – är att det ofta är kommunerna som är ansvariga för denna finansiering. Därför uppmantrar jag naturligtvis kommuner till att se till att säkra att det finns en sådan finansiering. Det ser väldigt olika ut i olika delar av landet, skulle jag säga.

Jag delar dock uppfattningen att detta är prioriterad och viktig verksamhet. De satsningar jag utlovade har vi satt på plats, och vi bygger ut resurserna till det svenska rättsväsendet. Det måste dock naturligtvis följas av satsningar i kommunerna.

(Applåder)

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag delar mycket av det statsministern säger om vikten av att bekämpa dessa brott, men jag delar inte uppfattningen att satsningarna har skett. Hur kan det i så fall komma sig att fler kvinnor som faktiskt behöver hjälp och stöd avvisas från kvinnojourerna? Var det inte så att den utlovade satsningen inte blev någonting, att den inte har skett än och att detta fortfarande återstår att göra? Är det inte helt enkelt så att pengarna går någon annanstans?

Statsministern talade i sitt anförande om de stora satsningar som görs. Den största satsningen är den enorma sänkningen av bolagsskatten i Sverige. Vem får del av den? Svenska Dagbladet redovisade hur många miljoner och miljarder som går till SEB, Handelsbanken och Nordea. Det är där regeringen satsar, inte på vare sig utsatta brottsoffer eller nya arbeten. Min fråga till statsministern är: Hur många arbetstillfällen tror statsministern att dessa nya miljarder, i vinst direkt ned i fickorna på storbankerna, kommer att ge? Hur många jobb räknar ni hem på de nya miljarderna i vinst till SEB, Handelsbanken och Nordea?

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är lite råhuggen populism att försöka beskriva detta på det sättet. Jag nämnde i inledningen av mitt anförande att bolagsskatten ger ungefär 100, ibland 110, miljarder i inkomster till offentliga finanser. Ibland låter det på en del i Sverige som att det bara är att hämta in dessa pengar – de sitter alltid där på kontot, det blir alltid 100 miljarder och det kan vi sedan använda för att finansiera rättsväsendet.

Märk väl: Det vi får in bara med bolagsskatten är ungefär två gånger vad det svenska rättsväsendet faktiskt kostar totalt sett. Men, vet ni, bolagen använder allt större resurser för att försöka undkomma denna skatt – för att flytta ut beskattningen och betala skatt i andra länder med lägre skattesats. Det var ett inslag på *Rapport* bara för några dagar sedan om bland annat det stora företaget Facebook. Tro inte att de inte har resurser att undkomma beskattningen!

Om vi inte gör denna förändring menar vi att vi med hög skattesats kommer att se intäkterna sjunka, och Jonas Sjöstedt kommer att se mindre och mindre pengar till att bekämpa brott och finansiera poliser eller den typ av kvinnojourer du tycker är viktig. Det är sanningen. Det är så vår ekonomi hänger ihop, och det är så det fungerar när man är ett litet, exportberoende och öppet land som Sverige.

(Applåder)

Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Sverige är världens friaste land. Internationell forskning visar att vi är landet Annorlunda, där individuell frihet bygger på samarbete och gemensamma lösningar. När vi åker utomlands är det ofta med lite pinsam stolthet vi berättar om Sverige – om ungdomars möjligheter och den svenska högskolan som är öppen för alla oavsett föräldrarnas ekonomi, om vår syn på jämställdhet och vår föräldraförsäkring och förskolan och om att Sverige fortfarande är ett av världens mest jämlika länder.

Sverige förändras dock, och vi står inför stora framtidsutmaningar. Arbetslösheten stiger från en redan hög nivå. Skolresultaten faller från en ganska låg nivå. Klyftorna ökar mellan människor, och det växer en oro och en främlingsfientlighet.

Man frågar sig lite grann: Vilka samhällsreformer genomförs i Sverige i dag som nästa generation stolt kommer att berätta om på sina resor runt om i världen? Är det pensionärsskatten? Är det den sänkta krogmomsen? Eller är det läx-RUT bara för de barn som har föräldrar som har råd att betala för det?

Herr talman! Det är de vägval och prioriteringar som görs i dag som avgör hur Sverige kommer att klara jobben, klara skolan och klara välfärden i framtiden. Det jag vill tala om i dag är att det finns en annan väg för Sveriges ungdomar, att det finns en annan väg för Sverige, att Sverige faktiskt kan bättre.

I den förra partiledardebatten varnade jag för att varslen ökade och för att arbetslösheten skulle öka, inte minska. Vi socialdemokrater ville sätta in åtgärder för att stimulera efterfrågan i ekonomin och lindra konsekvenserna av den varselvåg som svepte in över Sverige.

Nu kan vi välkomna regeringen tillbaka till verkligheten. Bubblan har spruckit. Borgs fantasifulla prognoser har visat sig vara felaktiga. Men

att göra felaktiga prognoser för Sverige handlar inte bara om siffror på ett papper. Det handlar om riktiga människor, om 35 000 fler som kommer att bli arbetslösa i år. Insatser borde ha satts in redan i höstbudgeten om regeringen räknat rätt och riktigt.

Herr talman! I den socialdemokratiska budgeten finns efterfrågestimulanser för hushållen – höjt barnbidrag, bättre försäkringar för dem som jobbar, sänkt pensionärsskatt. Vi har tagit höjd för den stigande arbetslösheten genom stora satsningar på omställning och utbildning.

Vi investerar i en modern näringspolitik som stärker svenska företag så att de bättre kan konkurrera om jobben globalt. I dag växer över 80 procent av de nya jobben fram i små och medelstora företag. För att Sverige ska klara jobben i framtiden och för att de här företagen ska kunna expandera och anställa krävs det en ny politik. Det är en insikt som vi bär med oss när vi socialdemokrater omprövar och utvecklar vår jobbpolitik.

Därför krävs det mer av innovationer och ökad efterfrågan på nya produkter. Därför tänker vi driva fram innovationsupphandlingar.

De små och medelstora företagen behöver tillgång till kapital. Därför har vi föreslagit en statlig riskkapitalfond. Sverige är ett exportberoende land. Därför ökar vi exportstödet för svenska företag.

Vi bygger en ny företagarpolitik på en säker visdom: Jobb skapas inte genom att försämra livet för människor i vårt land utan genom nya order till växande företag.

(Applåder)

Herr talman! Sverige har utmärkt sig och varit framgångsrikt i världsekonomin. Vi har insett hur viktigt det är med trygghet för att våga ta språnget in i framtiden. Samhället måste skydda också den svagaste parten. Det skapar både rättvisa och effektivitet, och det gäller även de små företagen i vårt land.

Det är lättare att ta steget och våga anställa ytterligare en person om man vet att någon är med och delar risken. Därför har vi föreslagit att staten ska ta över ansvaret för den andra sjuklöneveckan.

Det är också lättare att växa och anställa fler om man får in sina fordringar i tid, så att företaget kan betala sina räkningar och skatter och klara nödvändiga investeringar. Därför föreslår vi i dag kortare betalningstider. Se till att företagen får betalt inom 30 dagar!

Men regeringen anser att småföretagare även i framtiden ska fungera som banker åt de stora företagen. Det är inte rimligt. Kortare betalningstider skulle betyda långt mycket mer för många av dessa småföretag än regeringens ofinansierade sänkning av bolagskatten.

Herr talman! Politik måste alltid blicka framåt. Den måste alltid handla om framtiden; man måste vilja någonting. Allting kan inte vara svårt. Allting kan inte vara omöjligt. Allting är inte omöjligt med jobben. Allting är inte omöjligt med klimatpolitiken. Allting är inte omöjligt med kvinnojourerna i Sverige. Man måste vilja något som politiker för att åstadkomma förändring.

(Applåder)

Tack vare 90-talets stora högskoleutbyggnad är Sverige i dag ett av de länder i världen där andelen unga med högre utbildning är som störst. Men enligt Högskoleverket kommer Sverige att ha en lägre utbildningsnivå i framtiden, inte en högre utbildningsnivå. Länder som Storbritan-

nien och Polen har redan sprungit om oss. Trots att ungdomsarbetslösheten är rekordhög minskar regeringen antalet högskoleplatser med 20 000 i år och nästa år. Och trots att nästan alla framtida jobb kräver en gymnasie- eller högskoleutbildning drar regeringen ned 1 miljard kronor på högre utbildning och 1,3 miljarder på gymnasieskolan nästa år.

Det är inte klokt!

Herr talman! Sverige har nu den första regeringen i historien som sänker utbildningsambitionerna för nästa generation: färre högskoleplatser, yrkesprogram utan teoretiska ämnen och ett ettårigt gymnasieprogram. Så agerar en regering som inte tror på Sveriges ungdomar.

Effekterna av regeringens skolpolitik ser vi redan i grundskolan. Statsministern talade i sitt jultal om hur resultatet sjunker både i absoluta tal och i jämförelse med andra länder. Men regeringen vägrar att ta ansvar. Regeringen väljer konsekvent att investera i annat än i skolan.

I min första partiledardebatt med Fredrik Reinfeldt valde han krogmomsen framför en satsning på kvaliteten i skolan. Förra gången var det bolagsskatten som var regeringens viktigaste prioritering. Varje gång regeringen får chansen väljer man bort skolan.

Vi socialdemokrater gör precis tvärtom. Vi tar vårt ansvar för framtiden här och nu. Vi tänker vända utvecklingen i svensk skola. Alla elever ska nå målen.

Därför har vi föreslagit en miljardsatsning på mindre klasser i lågstadiet så att lärarna får mer tid för varje elev, så att de kan ge individuell hjälp både till dem som hamnat efter och till dem som behöver utmaningar inför framtiden. Vi tänker investera i lärarnas kompetens och utveckling och i sommarskola för de elever som hamnat efter och inte fått godkända betyg. Vi socialdemokrater garanterar läxhjälp åt alla, inte bara åt dem vars föräldrar har råd att betala.

För mig är detta en fråga om värderingar och om människosyn.

(Applåder)

Herr talman! Dagens unga är en fantastisk generation, mer välutbildade, självständiga och öppna mot omvärlden än någon generation tidigare, uppvuxna i en värld som blir mindre tack vare resor, språkkunskaper och ny teknik. På en punkt liknar de dock alla tidigare generationer: Dagens unga vill också känna den frihet det innebär att få ett arbete, få en egen lön, få flytta hemifrån och kunna skapa sin egen framtid.

Vi socialdemokrater har bestämt oss för att knäcka ungdomsarbetslösheten. Vi garanterar att ingen ung människa ska vara arbetslös mer än sex månader. Vägen dit stavas jobb och utbildning.

Vi har därför satsat 4,8 miljarder kronor i vår budget på ett stopp för ungdomsarbetslösheten, på traineeplatser, på utbildningskontrakt och på yrkesintroduktionsjobb. Vi investerar brett i utbildning för att minska rekryteringsgapet på arbetsmarknaden.

På kort sikt skulle det minska arbetslösheten. På längre sikt skulle det stärka Sverige inför framtiden.

Herr talman! Regeringen gick till val på jobben. När arbetslösheten i stället ökar hittar man på olika nya statistiska definitioner. Man väljer sedan att dela upp människor i olika grupper, som om arbetslösheten blev ett mindre problem då. Sanningen är den att Sverige har lyckats sämre med jobben än något annat nordiskt land. Vi har nu den högsta arbetslösheten i Norden.

Under den förra partiledardebatten frågade jag därför Fredrik Reinfeldt: När ska er politik ge resultat? När kommer jobben? Jag fick inga svar den gången. Men nu har statsministern lämnat besked: Jobben kommer inte.

Herr talman! Socialdemokraterna har en strategi för Sverige för att våra företag ska vinna nya marknadsandelar och växa och för att våra unga ska garanteras en framtid i utbildning eller arbete. Det är därför som vi är framtidspartiet i svensk politik. Det är så vi sätter Sverige i arbete.
(Applåder)

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Om jag förstod det rätt ska våra unga resa runt i världen och skämmas över den sänkta krogmomsen. Låt mig då säga att jag tycker att de ska åka runt i världen och vara stolta över att bo i ett land som har så höga välfärdsambitioner och så god ordning i sin ekonomi. Det tror jag att de flesta andra människor runt om i världen skulle hålla med om.

Våra unga kan också vara stolta över att vi har gjort insatser som gör att fler kan få jobb i hotell- och restaurangbranschen. Jag skäms inte för det; jag förstår mig inte på Socialdemokraterna med de ständiga påhoppna på människor som jobbar i restaurangbranschen som Socialdemokraterna tror går att ersätta med massvis med andra jobb som ska komma från oklart vad.

Jag tycker att det är fantastiskt att vi nu ser en växande restaurang- och hotellnäring i Sverige. Det ger unga jobb. Det ger väldigt ofta jobb för utrikes födda som har svårt att komma in någon annanstans. Berätta om det och var stolta över Sverige! Det är jag.

(Applåder)

Mikael Damberg har nu varit med i några partiledardebatter. Det måste vara svårt att vakna på morgonen och tänka: Okej, hur ska jag nu göra i dag för att undvika att tala om det som är vår politik?

Varenda debatt går till på precis samma sätt. Mikael Damberg talar om det lilla men glömmet det stora. Han säger att politik handlar om att vilja. Ja, men vad vill då Socialdemokraterna? Med kirurgisk precision ser Mikael Damberg till att vi inte får höra detta i partiledardebatterna. Berätta om den massiva skattehöjning som ni föreslår! 30 miljarder i höjda skatter är mer än vad Håkan Juholt, mer än vad Mona Sahlin och mer än vad de rödgröna föreslog inför valet 2010. Hur ger det jobb att göra det dyrare att anställa unga? Förklara det! Och förklara vad ni ska göra med bolagsskatten, en fråga som du inte ville svara på i höstas! Nu är den 22 procent sedan årsskiftet. Ska den höjas eller sänkas om Socialdemokraterna får makten?

En massiv bidragsutbyggnad och borttagande av tidsgränser i sjukförsäkringen som åter kommer att öppna för förtidspensionering som svaret på hur man löser arbetslöshetens problem är den socialdemokratiska politiken.

(Applåder)

Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att statsministern har svårt att vinna debatten om skattechock, eftersom han vet att vi inte föreslår några höjda fastig-

hetsskatter och återföring av förmögenhetsskatt. Vanliga löntagare i Sverige får ingen höjd skatt med Socialdemokraternas förslag.

Regeringen har lite problem med en sak, och det är verkligheten. Det är lite talande att statsministern ägnar nästan all sin kraft åt att tala illa om oppositionen i stället för att berätta vilka nya insatser han har för att bekämpa arbetslösheten.

Dagens Nyheter utvärderade för en tid sedan skattesänkningarna. Åtta av elva reformer har inte gett något resultat. De kostar miljardbelopp för samhället men skapar inga nya jobb. Hade ungdomarna som sitter här på läktaren och lyssnar trott att de här skattesänkningarna skulle fungera hade inte ungdomsarbetslösheten ökat i Sverige med de här förslagen. Då hade den väl minskat. Låt oss använda skattepengar effektivt, titta på varje skattekrona och se vad vi kan göra för att investera så att fler jobb växer fram.

I mitt anförande talade jag om konkreta insatser, statsministern. Det kanske vore intressant om statsministern funderade över om han kunde vara konkret. Vilka nya insatser planerar regeringen för att få fart på jobben och se till att människor kommer i arbete?

Jag talade om fler högskoleplatser. Jag talade om en stor skolinvestering som handlar om att minska klasstorlekarna men också om investeringar i lärare. Jag talade om en aktiv näringspolitik, om innovationer, exportstöd, riskkapital, innovationsupphandling och borttagandet av den andra sjuklöneveckan, som vi vet betyder jättemycket för små företag och gör att de inte vågar anställa.

I dag säger vi: Låt småföretagare få betalt i tid, efter 30 dagar, så att de klarar sin likviditet och kan anställa en person till. Det är ju i de små och medelstora företagen som de nya jobben kommer.

Det vore intressant om statsministern hade några nya besked och några viljor till förändring av svensk politik.
(Applåder)

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna inser inte hur skatter fungerar. Höjer man skatterna med 30 miljarder är det alltid hushållen som betalar. Alla skatter flyttas över på kunder om man fördubblar arbetsgivaravgiften för unga, vilket ni föreslår. Om man kraftigt höjer krogmomsen skjuts det över i höjda priser och kostnader som sedan landar på vanligt folk. Det är så det fungerar.

I er värld tror ni inte att 30 miljarder i höjda skatter har någon påverkan på någonting. Det är helt felaktigt. Man kan inte höja skatterna med 30 miljarder utan att det leder till ökade kostnader och till att jobb förstörs. Det är det som är den blinda fläcken som ni inte förstår, och därför har ni ingen fungerande jobbpolitik.

Dessutom vill ni använda detta för en massiv bidragsutbyggnad. Det ska löna sig mer att inte jobba. Det är budskapet från Socialdemokraterna. Och ni ska ta bort alla tidsgränser i sjukförsäkringen, vilket gör att vi åter kommer att se stora flöden av förtidspensioneringar – det som ni använde för att dölja arbetslösheten. Det är den medicin som ni ordinerar för Sverige. Den har testats. Den fungerar inte. Den kommer inte att vara svaret på våra problem i framtiden heller.

(Applåder)

Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag har inga problem med att stå upp för en svensk modell som behandlar sjuka och arbetslösa sjyst, att man inte behöver gå från hus och hem om man drabbas av arbetslöshet utan får en period av omställning för att kunna ta de nya jobben.

(Applåder)

Där skiljer vi oss åt. Men ta de sista orden på allvar, statsministern! Du sade: Låt oss titta på om det har fungerat. Men om regeringens insatser av skattesänkningar, till exempel krogmomsen, har varit så fantastiska, varför har priserna då inte sjunkit? Det var ju det som var poängen med dem.

Titta på era förslag och se om de gav resultat! Gav de inte resultat, gör någonting annat i stället, för just nu ökar arbetslösheten, statsministern. Den minskar inte. Ungdomsarbetslösheten biter sig fast på en jättehögt nivå. Och det vi vet om ungdomsarbetslösheten är att de ungdomar som drabbas av arbetslöshet saknar en utbildning för att kunna ta de nya jobben. Låt dem få en utbildning! Se till att bygga ut högskolan, inte dra ned med 20 000 platser! Se till att satsa på gymnasieskolan, inte dra ned med 1,3 miljarder kronor! Det är skillnad i politik, herr statsminister!

(Applåder)

Anf. 23 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Mikael Damberg ägnade en del av sitt inledningsanförande åt utbildning, och jag ska återkomma till det i mitt anförande. Nu tänker jag dock fortsätta på det spår ni nyss var inne på om skattehöjningarna – 30 miljarder kronor! Det är ungefär 1 procent av bruttonationalprodukten.

Mikael Damberg hade i första replikrundan med statsministern här ett resonemang om att regeringen har vallat fel. Det ska väl anknyta till årstiden, antar jag. Men låt oss då granska Socialdemokraternas egen skidvalla, 30 miljarder i höjda skatter mitt under en lågkonjunktur. Jag bad mina medarbetare att studera och göra allt vad de kunde för att hitta en enda nationalekonom i hela världen som kan rekommendera att man i en lågkonjunktur bör drämja till med rejäla skattehöjningar.

Man behöver inte tro på Keynes, men om man nu tror på Keynes kan man titta på vad han säger. Keynes säger att i en lågkonjunktur bör man sänka skatter, att man bör stimulera ekonomin. Skattehöjningar och åtstramningar gör man i högkonjunktur. Okej, en del tycker att Keynes är ute. Då kan man titta på Friedman. Inte ens han, en högerekonom, föreslår detta. Det finns inga nationalekonomer som föreslår det. Jag har inte hittat några, så jag tänkte att Mikael Damberg skulle få en chans att berättat var ni har fått den här idén ifrån.

När det var högkonjunktur 2007 och 2008 ville ni höja skatterna, men inte med 30 miljarder utan mycket mindre. Nu är det lågkonjunktur, och då ska det drämmas till ordentligt och med kirurgisk precision ska pengarna tas in från företag som anställer unga människor.

Statistiska centralbyrån sade att den sänkta restaurangmomsen har gett 5 000 jobb. Det är naturligtvis en ungefärlig siffra, men det är den bästa beräkning som hittills finns. 5 000 jobb är ingenting värt. Det ska bara utraderas.

Mikael Damberg, berätta vilken skidvalla det är ni har! Vilka vallningsråd följer ni egentligen? Var har ni fått idén ifrån att just i en lågkonjunktur är det en god idé att drämma till med 30 miljarder i skattehöjningar?
(Applåder)

Anf. 24 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! När argumenten tryter skarvar man lite med statistiken. Det är inte första gången som vi har jobbat med siffertricksandet här i riksdagen. Det är inte 30 miljarder i skattehöjningar. Den bolagsskattesänkning som vi föreslår är en *sänkning* med 8 miljarder kronor, inte en höjning. Men så kan man leka med orden.

SCB har sagt att antalet anställda i restaurangbranschen har ökat med 5 000. De har inte sagt att det är krogmomssänkningen som har skapat ökningen. Det har inte gjorts någon oberoende undersökning av krogmomssänkningen och vilka effekter den har fått. Låt oss titta på vilka effekter den har fått. Vi vet att den inte har skapat några sänkta priser. Vi vet också att krogbranschen har ökat år för år under ganska lång tid därför att fler människor går på krog. Vi vet också att det är väldigt många fler människor som har bidragsanställningar i krogbranschen i dag. Det är bra, för då kanske man får sitt första möte med arbetslivet, en subventionerad anställning på restaurang någonstans. Det är bra jobb. Jag har inget emot det. Men du måste titta på om effekten av era skattesänkningar ger resultat, för det vi ser just nu är att verkligheten talar emot regeringen. Om effekterna av era åtgärder har gett så bra resultat, varför sjunker då inte ungdomsarbetslösheten? Varför ökar långtidsarbetslösheten om allt ni har gjort har varit så fungerande och perfekt?

Låt oss rikta insatserna till de ungdomar som i dag inte får jobb. Låt oss se till att vända på resonemanget. Ni har infört ett aktivitetsförbud så att unga människor inte får hjälp av Arbetsförmedlingen de första tre månaderna. Låt oss i stället se till att vi garanterar unga människor jobb eller utbildning efter en viss tid så att vi inte får långtidsarbetslöshet bland unga människor. Det är en annan politik. Låt oss rikta insatserna – de skatteundantag som inte har gett effekt – till de små företagen så att de kan anställa fler genom att vi tar bort den andra sjuklöneveckan. Låt oss se till att de får betalt i tid så att de kan anställa en person till. Jag tror att det är en mer fungerande jobbpolitik än den regeringen aktivt har drivit igenom och som inte har gett resultat.

(Applåder)

Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Min fråga till Mikael Damberg var: Vilken nationalekonom stöder ni er på? Du hade kunnat ta en enda av alla i hela världen, du hade kunnat ta en som är underkänd i sina studier till och med eller du hade kunnat nämna någon som har idén att man ska höja skatterna i lågkonjunktur. Du svarade ingenting. Och det är rätt svar. Det finns förmodligen ingen. Det finns ingen som rekommenderar detta. Det är totalt fel medicin i en lågkonjunktur att drämma till med 30 miljarder i skattehöjningar.

Vad är det för siffertricksande med detta? Jag förstod vad du sade med siffertricksande före jul, men nu sedan den 1 januari har vi ju sänkt

bolagsskatten så att den är på 22 procent. Ni föreslår en höjning till 24 procent. Det är en höjning med 8 miljarder per år i skatthöjningar. Det är inget siffertricksande med det. Fråga din kompis Gustav Fridolin i den rödgröna alliansen! Han förstår att höjer man skatterna på bensin köper folk mindre bensin. Det är därför han vill höja skatterna på bensin. Varför vill ni då höja skatterna på jobb och på ungdomsjobb? Det blir ju naturligtvis färre ungdomsjobb då.

Det är inte bara det, Mikael Damberg, att ni har vallat med fel valla. När ni väl har lagt på den felaktiga vallan åker ni med full fart åt fel håll i spåret.

(Applåder)

Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Om man läser vår budget ser man att vi gör insatser riktade direkt till människors plånböcker så att de ska ha råd att efterfråga, därför att vi ser att konjunkturen viker nedåt. Ni valde att sänka bolagsskatten med 16 miljarder. Då kan ju någon annan av Alliansens företrädare senare säga: Peka på en ekonom som säger att det här är efterfrågepolitik och att det här skapar nya jobb i Sverige i dag. Det är ingen som säger det. Det är en annan typ av skattesänkning. Bolagsskatten är viktig för Sverige. Vi ska ha en konkurrenskraftig bolagsskatt, men man måste vara varsam med skattededlen.

Vi gör i stället så här: Vi lägger 10 miljarder i en efterfrågestimulans till människor. Barnfamiljerna får höjda barnbidrag. Pensionärerna får mer pengar i plånboken genom att vi sänker pensionärsskatten som ni har infört i Sverige. Vi gör det också billigare att vara med i trygghetsförsäkringarna för dem som jobbar på svensk arbetsmarknad. Det ger mer pengar i plånboken, men det ger också utrymme att göra offensiva investeringar i utbildning och arbete. 73 000 nya jobb och utbildningsplatser i Sverige – det är en bättre politik för Sverige.

(Applåder)

Anf. 27 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna och Mikael Damberg följer en ganska känd modell under sina år i opposition. Det är en modell som går ut på att först hitta ett lagom nedsättande ord för regeringens reformer, till exempel pigjobb eller krogmoms, för att sedan skälla så mycket som det går och därefter gradvis ändra sig när man ser att regeringens reformer ger resultat.

Vi kan konstatera att 5 000 nya jobb skapades enligt SCB under förra året inom restaurangbranschen. Enligt Vårdföretagarna har det de senaste åren skapats 10 000 nya jobb inom vårdsektorn. Det blev också 75 000 nya RUT-användare förra året och 1 600 nya RUT-jobb. Tillsammans motsvarar de här nya jobben ett fullsatt Globen. Det är nya jobb i tider av varsel och kris i övrigt.

Jag undrar, Mikael Damberg: Hur kommer det sig att ni med så tydlig kraft säger nej till nya tjänstejobb? När ni har en affärsplan som tydligen går ut på att värna småföretagen lägger ni på ett bräde 30 miljarder i skatthöjningar. Ni fördubblar restaurangmomsen, kapar RUT-avdraget, inskränker valfriheten, och som lök på laxen fördubblar ni arbetsgivaravgiften för små företag som i dag går på knäna och som har unga an-

ställda. Jag tycker inte att det är vare sig smart eller hederligt. Dessutom passar ni på att glömma bort att berätta om de här 30 miljarderna varje gång ni pratar om er näringslivspolitik.

Hur många Globen, Mikael Damberg, behöver vi fylla med nya jobb innan Socialdemokraterna omprövar sin politik och faktiskt ser att jobben skapas inom tjänstesektorn och att också unga människor har rätt till ett jobb?

(Applåder)

Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Strategin från de borgerliga partierna är att tala om allt elände som skulle inträffa i Sverige om Socialdemokraterna vann valet. Problemet för dem är att de styr Sverige, och det är ingen direkt framgångssaga som Annie Lööf kan berätta. 100 000 arbetslösa unga människor i Sverige – hur många Globen är det? Varför ökar arbetslösheten i stället för att minska om regeringen är så förträfflig och gör allting rätt?

Apropå att ändra sig finns det en sak som kan få regeringen att förändra sig väldigt snabbt, och det är att vi socialdemokrater lägger fram ett förslag. Då tvingas regeringen att ändra sig samma dag. När vi säger i dag att vi tycker att 30 dagars betalningstid till små företag är en bra idé – någonting som regeringen underkände i november när man lade fram sin proposition – säger näringsministern: Vi ska nog titta på det, och händer ingenting får vi nog gå på Socialdemokraternas förslag. Det är tur att Socialdemokraterna finns där som en motor i svensk politik och driver på en utveckling för fler och nya jobb och en aktiv näringspolitik.

(Applåder)

Ärligt talat, i stället för att ägna så mycket tid och kraft åt att försöka tala ned sina motståndares argument och förslag kanske man skulle ägna en del kraft åt att utveckla egna, nya förslag. Börja till exempel med näringspolitiken och de små företagen. Titta på vårt förslag om att slopa ansvaret för den andra sjuklöneveckan. Fråga de små företagen runt om i Sverige om det inte vore en viktig insats för att få fart på jobben i Sverige.

Jag vet att Centerpartiet diskuterar en mängd olika förslag i dag i den aktuella debatten, men väldigt få av dem handlar om näringspolitik och om hur man får fram fler och nya jobb.

(Applåder)

Anf. 29 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Det är möjligt att Socialdemokraterna delvis står för en motor i svensk politik. Synd bara att man tittar i backspegeln. Titta på den motion som Socialdemokraterna väckte i december om betalningstider. Där finns inte ett ord om ett obligatorium på 30 dagar. Det finns inte ett ord om det, utan fem i tolv går man ut och berättar inför partiledardebatten att nu är man för det här. Regeringen har lagt fram ett skärpt förslag om betalningstider. Små företag ska inte agera bank åt stora företag. Det är därför vi inför just de här skärpta betalningstiderna. Jag kommer med stor noggrannhet att följa utvecklingen på det här området.

Mikael Damberg presenterar andra förslag. Innovationsupphandling är ett. Hallå, vi har det i svensk politik sedan två år tillbaka! Han säger också att vi behöver satsa mer på kapital till små företag. Vi presenterade

ett investeraravdrag för att gynna investeringar i små företag i höstens budget. Vi lägger också 2 miljarder extra på innovationssatsningar riktade till små företag i höstens budget. Håll dig till fakta, Mikael Damberg!

(Applåder)

Prot. 2012/13:52

16 januari

Partiledardebatt

Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Regeringen gör en del. Framför allt tvingas man att agera när vi sätter press på regeringen. Det är det vi ser nu i frågan om betalningstider. Från att inte kunna säga att småföretagare ska få betalt efter 30 dagar när det gäller andra företag byter man nu fot och säger: Jo, det kan vi nog tänka oss att göra. Vi ska följa frågan noga.

Det är bra om ni följer våra förslag noga, därför att vi har fler bra förslag när det gäller att få fart på näringslivet och få fler jobb. Jag hoppas att Annie Lööf kan vara mer aktiv i den debatten och inte bara tala om vad oppositionspartierna talar om.

Jag hade trott att Centerpartiet i den här debatten skulle välja att lyfta upp frågan om regionalpolitik och landsbygdsutveckling. Det är en fråga som berör många människor i vårt land som är oroad över att utvecklingen går åt fel håll. Nu tog Annie Lööf inte upp det i sitt replikskifte med mig, men jag hoppas att hon gör det i sitt anförande. Den neddragning med 20 000 platser på universitet och högskolor som regeringen nu föreslår är kirurgiskt preciserad till de små och medelstora högskolorna runt om i Sverige som våra partier förut var överens om var motorer för drivkraften för nya jobb och utveckling regionalt i Sverige.

(Applåder)

Anf. 31 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Mikael Damberg från Socialdemokraterna tar återigen upp satsningen på läxhjälp. Jag vill påminna om vad jag, vill jag minnas, sade i den förra partiledardebatten, att det handlar om 22 öre per elev och dag. Det är trots allt en ganska beskedlig satsning, måste jag säga. Och visst, satsningar på skola och utbildning är givetvis viktiga och ett steg i rätt riktning. Det är alldeles uppenbart.

En annan väg för Sverige, säger Mikael Damberg. Socialdemokratin säger sig vilja stärka a-kassan, men man gör ingenting aktivt för att hitta en majoritet för detta i Sveriges riksdag, trots att en sådan borde finnas. Varför gör man inte det? Ska man låta en borgerlig regering ta initiativet till och med i den frågan? Det verkade nästan så när jag lyssnade på vad Fredrik Reinfeldt sade häromdagen och tidigare även företrädare för de andra regeringspartierna. Det är i så fall mycket märkligt. Det är anmärkningsvärt.

Vi har i tidigare replikskiften hört att man höjer jobbrelaterade skatter med nästan 30 miljarder. Är det verkligen rätt medicin i dessa tider av hög arbetslöshet och en varselvåg? Man står och ser på när den borgerliga regeringen ägnar sig åt en utpräglad lönedumpningspolitik genom extremt generösa regler för arbetskraftsinvandring trots att vi redan har ett överutbud av arbetskraft i Sverige, trots att en stor del av dem som kommer som arbetskraftsinvandrare till vårt land är lågkvalificerade, söker låglönejobb, konkurrerar med dem som redan står allra längst från

arbetsmarknaden. Också där står socialdemokratin och ser på och gör ingenting.

Det är, herr talman, exempel på sådant som slår mot vanligt folk i Sverige, mot helt vanliga löntagare i Sverige i dag. Socialdemokraterna må kalla sig för framtidspartiet, men något parti för vanliga löntagare är det inte, inte nu och sannolikt inte heller i framtiden.

(Applåder)

Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag är säker på att jag inte behöver upplysa Jimmie Åkesson om att han i den här riksdagen utgör ett indirekt stöd för regeringen. Han till och med låter som regeringsföreträdarna när han kritiserar oss för vår politik. Det är han som bär upp den nuvarande regeringen, inte jag. Socialdemokraterna lägger fram alternativa förslag. Om andra partier röstar för dem eller inte får vara upp till dem.

När Jimmie Åkesson tar upp frågan om trygghet på arbetsmarknaden tycker jag att folk ska se upp. Lösningen, Jimmie Åkesson, är nämligen inte att försvaga tryggheten för de anställda på svensk arbetsmarknad, vilket Sverigedemokraterna föreslår.

I sitt arbetsmarknadspolitiska program föreslår Sverigedemokraterna att man ska ta bort möjligheten för fack och arbetsgivare att tillsammans komma överens om hur man hanterar uppsägningar. I stället ska arbetsgivarna själva undanta fem personer från turordningsreglerna. Jag lovar dig, Jimmie Åkesson, att det inte blir någon tryggare arbetsmarknad genom att arbetsgivarna själva helt kan bestämma vem i Sverige som blir av med jobbet.

Det är ingenting annat än ren högerpolitik som Jimmie Åkesson föreslår i sitt arbetsmarknadspolitiska program.

(Applåder)

Anf. 33 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi behöver förvisso ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Det är jag alldeles övertygad om. Det som Mikael Damberg tar upp känner jag däremot inte igen i detalj.

Nu handlar det i första hand om a-kassan där det rimligen finns en viss samsyn. Det skiljer lite i detaljerna om man läser Socialdemokraternas och vår höstbudgetmotion, men det gäller mycket små detaljer. Om det verkligen finns ett genuint intresse för att stärka tryggheten för människor som nu förlorar sina jobb, som blir varslade, om det verkligen finns ett sådant genuint intresse hos den svenska socialdemokratin, då finns det också möjlighet att nå en majoritet i Sveriges riksdag för att stärka a-kassan. Men av någon anledning vill Socialdemokraterna inte göra det. Varför, Mikael Damberg, vill ni inte det? Varför söker ni inte majoritet i Sveriges riksdag för att stärka a-kassan?

(Applåder)

Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vi i varje budget sedan vi hamnade i opposition, och sedan regeringen försämrat a-kassan, har lagt fram skarpa förslag om att förbättra a-kassan både för att fler människor ska kunna komma med i försäkringen, få en ordentlig försäkring när de blir arbets-

lösa, och för att det ska vara en omställningsförsäkring över till nya jobb. Det är vad vi socialdemokrater står för. Om andra partier delar vår uppfattning kan de rösta på de förslagen. Det är så det går till i Sveriges riksdag.

Vi har inget organiserat samarbete med Sverigedemokraterna. Vi har inget samarbete alls med Sverigedemokraterna. Vi tycker nämligen inte att vi som politiska partier har samma värdegrund. Om ni ibland röstar på våra förslag, Jimmie Åkesson, så fine, gör det, precis som vi ibland röstar på andra partiers förslag. Det är ett val vi gör. Ni får fatta de besluten, inte vi. Vi står upp för en trygg och bra a-kassa som leder till omställning på svensk arbetsmarknad. Tyvärr har regeringen försvagat a-kassan och drivit ut 500 000 människor ur försäkringen. Det bär Sveriges regering ett tungt ansvar för.
(Applåder)

Anf. 35 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att den här debatten varit ganska belysande för läget i svensk politik. Vi har en växande arbetslöshet, vi har en vikande konjunktur, och jag har inte hört ett enda förslag från regeringen för att göra någonting åt det, för att lägga om politiken och möta det. Det är beklämmande.

När jag däremot lyssnar på Mikael Damberg finns det mycket jag som vänsterpartist håller med om. Vi behöver en aktiv politik för jobben, vi behöver satsningar på skolan, vi behöver fler lärare, fler barn behöver klara sin utbildning. Vi behöver en ny regering och en ny statsminister i det här landet.

Vi står inför många uppgifter. En av dem är att reparera den svenska välfärden, som alltmer trasas sönder av kortsiktiga privatiseringar, som alltmer domineras av vinstintresse, inte av kvalitetstänkande och behov. Vi ser hur skatteplaneringen i riskkapitalbolagen sätts i system och miljarder undandras välfärden. Det blir färre anställda. Det blir fler otrygga jobb.

Här har Vänsterpartiet och Socialdemokraterna delvis olika syn, men jag vet att inte heller Socialdemokraterna är tillfreds med dagens situation. De senaste dagarna har det kommit två konkreta förslag som kan göra något åt situationen. Vi har föreslagit att det offentliga inte ska upphandla från företag som är skrivna i skatteparadis. Jag skulle vilja höra vad Socialdemokraterna tycker om det. Är det inte rimligt att vi inte ger våra skattepengar till dem som sätter undandragande av skatt i system?

Det andra förslaget lades fram av Landsorganisationen i går och handlar om att vinstintresset inte ska få styra välfärden, att företag med vinstintresse inte ska få bedriva de centrala delarna av välfärden. Det finns en svaghet i LO:s förslag, nämligen möjligheten till kommunala undantag, men som helhet tycker jag att det är en mycket intressant modell för att komma till rätta med vinstlöseriet i välfärden. Var står Socialdemokraterna?
(Applåder)

Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag delar Vänsterpartiets kommentar om att alla snart kommit med förslag om att skattepengarna

ska gå till det som de är till för och att säkra att vi håller hög kvalitet i välfärden – förutom regeringspartierna, som på något sätt verkar vara helt nöjda med dagens ordning. Den enda fråga regeringspartierna varit tydliga med är att man ska försöka komma åt skatteplaneringen. Det är jättebra om man kan komma åt skatteplaneringen, men några konkreta förslag för att röja upp i den villervalla, den oordning, som funnits på svensk välfärdsmarknad har inte kommit från regeringspartierna.

LO har kommit med sitt förslag. Där finns mycket som är bra och som i stor utsträckning liknar de förslag vi socialdemokrater har presenterat. Där finns också ett och annat som lite grann skiljer sig från våra förslag. LO:s förslag får stå för dem. Vi socialdemokrater har lanserat våra förslag som innebär att ingen vinst ska få ske på bekostnad av kvalitet, att man ska kunna höja kvalitetskraven för att se till att inte personaltäteten minskas i skolan eller i äldreomsorgen. I stället ska man se till att pengarna används till det som de är till för.

Vi ställer hårdare krav på vem som får driva välfärdsverksamhet. Det gäller både kompetens och seriositet och även att man som ägare i välfärdens verksamheter är långsiktig. Man ska förhindra onödig resursförbrukning och betala skatt i Sverige, naturligtvis. Vi har förslag om en lag om investeringsskydd, om att ha öppna böcker så att vi får insyn. Vi har förslag om offentlighetsprincip, meddelarskydd. Vi har en lång rad förslag som skulle skärpa kraven på svensk välfärdsmarknad och se till att de företag som kommer att operera i välfärden i framtiden, de friskolor och privata vårdbolag som finns i Sverige, opererar efter samma kvalitetskrav och inte tummar på kvaliteten för att göra vinster.

Det är Socialdemokraternas besked inför framtiden. Vi väntar fortfarande på regeringens uppfattning.

(Applåder)

Anf. 37 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag kan även nu hålla med om det mesta som Mikael Damberg säger, men det saknas en komponent – vinstintresset. Att man plundrar välfärden på vinstpengar och tar dem ur verksamheten, det ska bort. Det är uppenbart att i dag är Vänsterpartiet, ett starkare vänsterparti, den enda garanten för att få bort det privata vinstintresset ur välfärden.

Jag skulle också vilja fråga Mikael Damberg hur han ser på att så många av välfärdsföretagen är skrivna i skatteparadis. Kalmar kommun, där Vänsterpartiet styr tillsammans med Socialdemokraterna, har bestämt att inte upphandla från företag som har kopplingar till skatteparadis. I Helsingfors har de finländska Socialdemokraterna tagit initiativ till att inte upphandla från skatteparadis. Är det inte dags att vi gör samma sak här? Varför ska våra skattepengar gynna dem som systematiskt försöker undandra sig beskattning?

(Applåder)

Anf. 38 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan garantera Jonas Sjöstedt att jag är lika upprörd som andra över företag som försöker undgå att betala skatt. Jag tycker att man ska bedriva bra verksamhet och göra rätt för sig. Det gäller både privatpersoner och företag, oavsett vilken sektor det gäller.

Du vet säkert också att vår principuppfattning är att kommuner och landsting ska kunna ställa krav vid upphandlingar beroende på vad man anser lämpar sig i verksamheten, om man finner det viktigt.

Men det finns en skillnad mellan våra två partier. Vänsterpartiet går längre och ifrågasätter ibland om ska vi ha kvar fristående skolor i Sverige framöver och om man ska få ha en privatläkare som gör vinst. Ska de bort ur sjukvårdssystemet framöver?

Vi tror att det är bra med valmöjligheter. Det vi vill garantera är att kvaliteten är på en hög nivå, att samma krav ställs och att man inte drar ned på bemanningen i skolan eller äldreomsorgen för att plocka ut en massa vinster. Valfriheten är här för att stanna, men kvalitetskraven måste skärpas. Det är vårt besked till svenska folket.

(Applåder)

Anf. 39 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Jag undrar hur glad Mikael Damberg blev över den omfamningen från Jonas Sjöstedts sida.

Mikael Damberg sade i sitt inlägg att vi kanske lever i världens friaste land. Jag väljer att tolka det positivt som att Mikael Damberg tycker att det är bra. Han talade om att vi har en befolkning som är bättre utbildad och självständigare än tidigare. Ändå är Socialdemokraterna i full färd med att utforma förslag som fråntar medborgarna möjligheten att välja utförare inom välfärdsområdet.

I kammaren är vi eniga om att vi ska ha en gemensam finansiering av vården, skolan och omsorgen. Vi har samma kvalitetskrav på verksamheter oavsett om de bedrivs i privat eller offentlig regi. Men vi har olika utförare. Socialdemokraterna har ägnat tid åt att hitta nya lager av regleringar att lägga på företagen. LO bidrog i går med ytterligare ett lager av regleringar att lägga på de här företagen. Den gemensamma idén är att makt flyttas från medborgare till kommun- och landstingspolitiker. Möjligheten för andra att bedriva verksamhet försämras.

Jag har otroligt svårt att begripa varför man lägger så mycket möda på att diskutera organisationsformen och om det ska vara möjligt med vinst eller företagande. För mig är det viktiga naturligtvis kvaliteten. Varför är det inte kvaliteten som tar er uppmärksamhet utan i stället ägandefrågorna, Mikael Damberg?

(Applåder)

Anf. 40 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Ibland undrar man om vi lever i samma verklighet, om vi har läst samma dokument och lyssnat till samma debatter.

Göran Hägglund är ändå lite förvånande, tycker jag. Han väljer att vifta bort frågan om de kvalitetsbrister vi har sett i offentlig sektor och i skattefinansierad privat verksamhet i Sverige. Det är inte en stor fråga för honom. Men de här vägningarna av blöjor har faktiskt skett i äldreomsorgen i Sverige. Förskolor har tagit bort barnens mjölk och sagt att de inte har råd med den men ändå kvitterat ut väldigt stora summor i vinst för ägarna. Man har dragit ned på personalen i skolan, så att det inte funnits tillräckligt med lärartid för eleverna. Det är problem som vi politiker måste våga diskutera. Kvalitetskraven kanske har varit för slappa, så att medborgarna inte fått den kvalitet de förtjänar.

Men det är kanske inte för inte som Expressens ledarsida utnämnde socialministern till en megafon för de privata vårdbolagen. Jag vet inte om Kristdemokraternas väljare känner sig bekväma med den bilden av sin partiledare. Jag tror att det är viktigt att man står på medborgarnas sida.

Varför talar vi om organisationsformen? Jag vänder på frågan, Göran Hägglund: Vad är det som är så farligt med att säga att man ska ställa krav på bemanning i äldreomsorgen, så att de anhöriga vet att det är bra verksamhet för mamma och pappa i äldreboendet? Vad är det som är så kontroversiellt med att säga att kostnaderna för lärare och personal i skolan måste ligga på en viss nivå, även inom privat verksamhet, för att barnen ska få det de förtjänar i svensk skola? Varför är det så svårt för Kristdemokraterna att ställa krav på kvalitet i privat driven verksamhet? (Applåder)

Anf. 41 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Mikael Damberg försöker få det till att jag viftar undan kvalitetsfrågorna. Det är precis tvärtom. Jag vill att vi ska diskutera kvaliteten i stället för att hålla på och diskutera regleringar av vilka som ska få bedriva verksamhet på det här området. Det som ska avgöra är vilken kvalitet man presterar. Faktum är att tillgängligheten i den svenska vårdsektorn och omsorgssektorn har ökat under senare år, inte minskat. Vi får fler utförare. Vi driver kvalitetsutvecklingen i rätt riktning.

Vad säger då Socialdemokraterna? Ja, det här med kvalitetsarbete kanske är mindre viktigt. Det centrala är vem som driver verksamheten och vilka vinster som görs. Men låt oss fokusera på kvaliteten! Det är väl ändå det som medborgarna bryr sig om och som är viktigt för oss. Om det är som Mikael Damberg säger, att vår befolkning är bättre utbildad och självständigare än tidigare, är det väl rätt att det är där makten ska ligga, med tydliga krav på kvaliteten i verksamheten, vare sig den bedrivs i offentlig eller privat regi.

(Applåder)

Anf. 42 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Då får man väl fundera på vilka av de krav jag räknade upp som Kristdemokraterna verkligen reagerar mot och säger är fel.

Är det att ingen vinst ska kunna ske på bekostnad av kvaliteten i välfärden? Man ska inte kunna dra ned på lärartimmarna i skolan eller dra ned på personalen i äldreomsorgen för att tjäna mer pengar.

Är det vårt krav på att kompetens, seriositet och långsiktighet ska krävas av dem som är ägare av verksamhet inom offentlig verksamhet? Eller är det kravet på att man ska ha ett ersättningssystem som utgår från de behov som de som finns i verksamheten har?

Är det kontroversiellt att vi vill ha en lag om investeringsskydd, så att man inte ska kunna sälja ut offentlig verksamhet till underpris, vilket görs i ett antal borgerliga kommuner runt om i Sverige? Är det kontroversiellt att vi ska ha öppna böcker, insyn, offentlighetsprincip och meddelarskydd för personalen, så att de kan larma om det finns problem i verksamheten?

Är det ett problem att vi ska ha skärpt tillsyn av dessa verksamheter? Vad av detta är det som Kristdemokraterna reagerar så starkt emot? Kan

det vara så att socialministern faktiskt agerar som en megafon för de privata vårdbolagen? Jag hoppas inte det.
(Applåder)

Prot. 2012/13:52
16 januari

Partiledardebatt

Anf. 43 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det är trevligt att vara tillbaka, även om jag får erkänna att jag varje gång jag lämnar min dotter på förskolan längtar lite till de där dagarna av babysim, Nalle Puh och besök på Rissnekyrkans öppna förskola, då man får ägna sig åt det där lilla, samtidigt som tankarna växer till att handla om det där stora. Det är sådana saker en sådan här debatt borde handla om: inte vilken rubrik vi vill ha, utan vilken framtid vi vill ha, inte vilka opinionsresultat vi ska nå, utan vilken värld vi vill bygga, inte vad någon annan borde göra, utan vad vi kan göra nu.

Jag skulle vilja prata om ett löfte som världens politiker gett till min dotter och alla andra barn. Vi har lovat att möta klimathotet och bromsa den globala uppvärmningen. Trots det åker alldeles för många runt på toppmöten för att göra ingenting, lova ingenting och sedan komma hem och skylla misslyckandet på något annat. Därför rusar nu världen på mot en global uppvärmning på fyra grader. Det skulle resultera i klimatförändringar med helt oöverskådliga konsekvenser av mänskligt lidande, med svält, extrem hetta, torka, sjukdomsspridning, krig och konflikter och miljontals människor på flykt – allt det innan min dotter ens nått pensionsåldern. Så ser ett sviket löfte ut.

Nyligen presenterade Alliansen sin klimatpolitik. Man kallar den för Färdplan 2050. Med den färdplanen kommer Sverige fortfarande om 40 år att släppa ut uppemot 30 miljoner ton växthusgaser årligen. Det är ingen Färdplan 2050. Det är en Färdplan 4 grader.

Herr talman! Det vi kallar vårt samhälle är summan av alla de små beslut, alla de små handlingar som människor gör varje dag. Det är när människor tror på framtiden, tror på sig själva och tror på varandra som de startar företag, utbildar sig eller hjälper sin medmänniska. Därför finns det bara ett sätt att bygga ett samhälle. Det är att bygga det för alla.

Ett samhälle som bara är för några upphör till slut att alls vara ett samhälle. När människan däremot ger upp är då hon håller tyst eller håller med den som pekar finger. Det är så lätt att skylla den egna motgången på någon annan, på stockholmarna eller lantisarna, på invandrarna eller svennarna. Ett samhälle där framtidstron byts mot fingerpekande står inte rustat för att möta de utmaningar vi har framför oss.

Därför måste vi fråga oss: Vilken framtidstro känner den förälder som källsorterar, tar bussen, köper ekologiskt och sedan kommer hem och slår på tv:n och hör någon politiker från något toppmöte säga att klimatansvar får någon annan ta?

Vilken framtidstro känner den som i dagarna varslats från sitt jobb, den som ställer sig i bostadskön bara för att upptäcka att den har fått könummer 360 000 eller barnet som sitter längst bak i klassrummet och inte hinns med?

Varje år lämnar 12 000 barn den svenska skolan utan att ha fått med sig vad de behöver för att gå vidare till gymnasiet. Det handlar om barn som halkar efter, som sluter sig och blir tysta eller som stör de andra på lektionerna. Det är så det brukar låta i klassrummet när barn ger upp framtidstron.

Man räknar med att en enda ung person som inte får en ärlig chans i skolan har en samhällskostnad på uppemot 15 miljoner kronor. Det är 15 miljoner kronor för ett enda barn, och det är 12 000 barn varje år. Det är en matematik i uppgivenhet och havererad samhällsekonomi som ingen ansvarsfull politiker borde kunna blunda för.

(Applåder)

Ändå skär Alliansen nu i skolan. Nästa år skär man i anslaget till gymnasieskolan motsvarande lönekostnaden för flera tusen gymnasielärare, för 7 procent av landets lärare, en handfull lärare på en normalstor gymnasieskola. När man ska chocksänka bolagsskatten är det barnen som får betala.

Man säger att man ska klara det utan att det påverkar undervisningen, att man kan effektivisera skolan utan att dra ned på lärare. Jag har hört det förut. Jag fanns själv i skolan under 1990-talets nedskärningsår. Jag såg vad effektivisering betydde.

Jag såg vad det innebar när fritidsgrupperna växte, när kuratorn fick gå, när allt färre vuxna syntes i korridorerna och klasserna blev större. Låt mig säga det: Det blev inte effektivare. Det enda som hände var att allt fler uppgifter lades på alltmer stressade lärare. Till slut fick lärarna vara allt annat än lärare.

Nu är jag själv lärare, och jag har själv sett vad det inneburit när Alliansen har gett Jan Björklunds experimentlusta fri lejd i svensk skola. Skolan har blivit föremål för ett regn av slarvigt genomförda och underfinansierade reformer.

Innan en reform ens blivit verklighet har man redan hunnit hålla presskonferens på Utbildningsdepartementet om att reformera reformen. Men det har inte hjälpt. Skolresultaten har fortsatt att sjunka. I slutändan har alla de fina orden inneburit att lärare har fått ägna mer tid åt att fylla i papper och mindre tid till att vara med sina elever.

Sverige behöver en ny skolpolitik. Det är en skolpolitik som lutar till lärarna, en skolpolitik där vi satsar på skolan. Vi satsar på att varje elev ska få tid med sin lärare. Det handlar inte om nya storslagna reformer. Det handlar inte ens om att riva upp allt det som nu har gjorts, utan det handlar om tillit och resurser.

Ni har hört mig tala tidigare om vikten av höjda lärarlöner, att lärare ska värderas för sitt jobb och få möjlighet att utveckla sig i sitt yrke. I veckan har jag presenterat en ny del i Miljöpartiets skolpolitik. Det handlar om att alla lärare ska få tid med sina elever.

Vi vill återanställa dem som gör mötet mellan lärare och elev så bra. Vi vill bygga upp det som är viktigt för särskilt det barn som håller på att halka efter. Det är elevhälsan, skolbiblioteket och fritidshemmet. Vi vill befria lärarna från onödiga pappersuppgifter. Inget papper i världen kan vara viktigare än lärarens möte med eleven.

Sverige behöver ha en skolminister som lutar till lärarnas kompetens och inte en skolminister som tror sig vara bättre lärare än lärarna själva och inte kan hålla sig från att berätta för lärarna var de ska stå i klassrummet, när de bör använda iPad eller när de ska använda svart tavla. Det barn som räcker upp handen längst bak i klassrummet, han behöver tid. Låt oss ge honom all den tid han behöver.

Herr talman! Det mesta är ännu ogjort. Jag vet hur vi kan möta de utmaningar Sverige står inför. Vi kan satsa på framtiden. Vi vill bygga

ett Sverige där varje barn får en ärlig chans i skolan. Det ska inte spela någon roll om man är född i Stockholm eller i Göingens skogsbygder, i innerstaden eller i Rissne. Det är ett Sverige där min dotter får samma chans som de killar som hon växer upp med och samma lön när hon tar sitt första jobb.

Det är ett Sverige där vi hedrar det löfte vi gett våra barn, möter klimathotet och lämnar jakten på mer, mer och mer bakom oss för ett samhälle där vi i stället tar hand om varandra och varken sliter på människa eller miljö. Vi skapar i stället nya jobb i gröna industrier och växande företag.

Det gör vi genom att rusta upp miljonprogrammets bostadsområden, lägga räls, bygga ut kollektivtrafiken och börja tillverka våra bilbränslen själva, odla maten till våra skolor och äldreboenden på den svenska landsbygden och se till att alla människor får möjlighet till jobb och framtidstro.

Det mesta är ännu ogjort. Därför känner jag framtidstro. Därför tror jag på en politik som bygger på en vision, en idé om vart vi ska. Fredrik Reinfeldt har varnat för visioner. Jag vill varna för en regering utan visioner. Som alla som läst Nalle Puh vet: Har man ingen aning om vart man ska är det lätt att man går vilse.

(Applåder)

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Håller man tal som Gustav Fridolin just gjorde bygger man förväntningar. Jag tror inte att han missade någonting. Alla ska få mer av allting.

Nu kan jag avslöja att Gustav Fridolin inte bara är lärare, han är också riksdagsledamot, och ibland är han också språkrör för Miljöpartiet. Vi har en roll i riksdagen där vi ska motsvara våra väljare och försöka söka politisk makt. Det gäller att svara på frågan: Hur ska du åstadkomma allting du nu har antytt och lovat svenska folket?

Jag kan berätta att vi har åtta partier i riksdagen. Inget parti är större än 30 procent. För att kunna möta alla de behov och alla de förväntningar som finns måste vi formera majoriteter. När jag ställs till svars ställs jag tills svars som regeringschef för en regering som består av fyra partier. Tillsammans samlar vi drygt 49 procent av väljarna i Sverige bakom oss.

Nu har den person som aspirerar på att bli regeringschef om vi förlorar makten i en intervju i Ekot börjat berätta vad som ska ske om vi får en annan regering.

Märkligt nog nämnde han ingenting av det som Gustav Fridolin nu har nämnt – ingenting. Jag har i stället punktut det som han sade att de nu ska göra om de får makt och inflytande.

Följande saker utlovades: Vi ska fördubbla arbetsgivaravgiften för att anställa unga under 26. Vi ska fördubbla restaurangmomsen i Sverige. Vi ska ta bort lagen om valfrihetssystem, som i realiteten låter kommunalråd bestämma i stället för medborgarna. Vi ska avskaffa den särskilda delen av RUT som handlar om läxhjälp. Vi ska höja skatten på inkomster över 60 000 kronor i månaden.

Detta blir regeringspolitik om Socialdemokraterna kommer till makten. Gustav Fridolin ska se till att detta blir möjligt. Nu vill jag höra med Fridolin: Kan vi bocka i alla fem punkter här, bara tre eller bara en? Och

kan Gustav Fridolin förklara varför ingenting av det du nämnde i talet nämndes i Ekointervjun av Stefan Löfven?

(Applåder)

Anf. 45 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det finns nog ett antal politiska tv-program som söker programledare efter valet. Jag tror att vi precis såg en ansökningshandling.

Jag tycker att det är roligt att Fredrik Reinfeldt väljer att använda sin replik till att understryka varför Miljöpartiet behövs. Det var inte så länge sedan som jag hörde både Moderaterna och partier på den andra kanten berätta att de ska bli de nya miljöpartierna. Då är det rätt skönt att vara med i originalet. När den tillfälliga vinden vänder och strategerna börjar tala om någonting annat så hör vi annat i anförandena här. Men behovet av klimatansvar kvarstår. Behovet av att ta ansvar för framtiden kvarstår. Behovet av att göra investeringar i klimat och skola kvarstår. Det var därför jag ägnade mig åt detta i mitt anförande.

Det finns två sätt att göra repliker i en sådan här debatt. Det ena är att lyssna på det som någon säger och sedan gå upp och ställa en fråga om det. Jag hade bestämt mig för att ställa en fråga om Fredrik Reinfeldts klimatpolitik och försökte hitta någonting i hans anförande som handlade om det. Tyvärr kom det ingenting, så jag fick ställa en fråga som jag hade tänkt ut innan. Fredrik Reinfeldt hade gjort ett helt papper för att tänka sig att han inte skulle lyssna på vad jag hade att säga och sedan gå upp och ställa en fråga om sitt papper.

Fredrik Reinfeldt vet att vi har lagt fram ett budgetförslag som är fullt finansierat. Vi finansierar en utbyggd ROT till att också gälla dem som bor i hyreshus. Vi finansierar snabba tåg som binder ihop Sverige och bättre kollektivtrafik i städerna och mellan städerna. Vi gör stora satsningar på skola och småföretagande. Jag berättar gärna om den finansieringen om det var det Fredrik Reinfeldt undrade om.

(Applåder)

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Vi har fyra regeringspartier, och alla dessa tycker inte helt likadant. Moderaterna har uppfattningar om vad vi skulle vilja göra för framtiden. Vi är beredda att säga det till väljarna.

Ni som följer debatten märker att man vill att jag ska svara för regeringens politik – det vi har gjort gemensamt – och ta ansvar för den. Ta ansvar, Fredrik Reinfeldt! Det är en viktig och frekvent förekommande rad i dessa debatter. Det är fullkomligt naturligt.

Gustav Fridolins parti samlar 7 procent av Sveriges väljare. Han försöker nu framställa det som att Miljöpartiet ensamt skulle bära regeringsmakten. Jag kan berätta att det är föga troligt. Alltså måste Gustav Fridolin svara på det som är allas vår vardag när vi är här som riksdagsledamöter och som partiledare. Vad är det vi ska göra tillsammans med andra?

Den person som ni har satsat på som regeringschef har nu angivit sina fem första tydliga punkter. Den som vill kan kontrollera i protokollet att jag svarade på Gustav Fridolins fråga om klimatet. Svara nu på min fråga! Är det en bock eller tre bockar, eller håller ni med om alla fem?

Anf. 47 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Statsministern var ganska intresserad av mitt cv. I detta cv ingår att jag har suttit och budgetförhandlat med den socialdemokratiska regeringen. Vi lade tillsammans med Socialdemokraterna fram 16 budgetar. Jag var delaktig i en del av dessa förhandlingar, och jag är nöjd och stolt över det som vi då åstadkom.

Givetvis kommer förhandlingar att ta vid efter nästa val. Alla som ser att vi har ett behov av att bygga om Sverige för en ny tid och att rusta klimatet och skolan kommer jag att vara beredd att förhandla med.

Det finns ett begrepp som heter projicering. Fredrik Reinfeldt har ibland lite problem med att samla majoritet. Han gjorde inte det i förra valet. Det har blivit tuffare i opinionsmätningarna. Nu ställer han frågor till oppositionen om hur de ska lyckas samla majoritet i nästa val. Det kommer vi att göra genom att gå ut och berätta om vår politik, få människors hjärtan att klappa för den och engagera människor genom att se till att vi bygger om detta land för en ny tid.

(Applåder)

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag ska som sagt återkomma till utbildningsfrågorna i mitt anförande. Men jag vill tala om det som Gustav Fridolin inledde med, nämligen klimatet.

Låt oss förflytta oss några månader tillbaka i tiden, till augusti, och till Köln i Tyskland. Trumpeterna ljud, och flaggorna fladdrade i vinden. Det var ett nytt kraftverk som invigdes – ett totalt nybyggt kraftverk. Det var ett kolkraftverk för brunkol. Det producerar 2 000 megawatt. Det är mycket; det är den el som behövs för att försörja uppemot 3 ½ miljon hushåll. Detta kraftverk är nu en del i den tyska kärnkraftsavvecklingen – den kärnkraftsavveckling som Gustav Fridolin på DN Debatt under förra året skrev om som en förebild för Sverige.

Gustav Fridolin nämner inte den kolkraftsutbyggnad som sker. Han talar om vindkraft, solenergi och annat som vi alla är för. Det är bara det att tyskarna säger att de förnybara energikällorna inte räcker. Låt mig säga att detta bara är ett av de kolkraftverk som nu invigs. I Tyskland är partierna överens. Möjligen kan Fridolin skylla på den borgerliga regeringen i Tyskland. Jag kan säga att Die Grünen, de gröna, också är överens om att kolkraftsutbyggnaden behövs om man ska lägga ned kärnkraften. Detta är ett kraftverk som ger 2 000 megawatt. Man ska bygga ut 10 000 megawatt kolkraft nu fram till 2020. Det är mer än vad som behövs för att försörja alla Sveriges hushåll med elektricitet. Det är en enorm mängd kolkraftverk. Och detta är bara utbyggnaden – Tyskland har redan nu mycket kolkraft.

Berätta, Gustav Fridolin, varför du inte nämner detta när du skriver din artikel om att Tyskland ska vara en förebild! Är det detta du menar? Ska vi ersätta kärnkraften med olja, kol och gas? Den tyska energipolitiken riskerar att bli katastrofal för klimatambitionerna. Varför nämner du inte det?

(Applåder)

Anf. 49 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag har givetvis inga anmärkningar på Jan Björklunds medarbetare. Men om jag hade varit Jan Björklund skulle jag ha bett dem att göra en lite bättre artikelsökning. Om de hade gjort det hade de hittat ganska många artiklar både av mig och av andra miljöpartister som oroas av den tyska utbyggnaden av kolkraft. Tillsammans med våra gröna partivänner i Tyskland har vi försökt stoppa många av de kolkraftverk som byggs ut i Tyskland. Vi har försökt göra det, och vi har blivit engagerade i det ganska mycket därför att ett av de företag som har byggt kolkraftverk är det statligt ägda Vattenfall. Det är ett företag som alliansregeringen nu har ansvar för. Låt mig återkomma till det, herr talman.

Tyskland har slagit in på en modig väg. Man säger att man vill bygga ett förnybart energisystem. Man vill ta de siffror som den tyska utvecklingen har haft vidare. Till 2010 hade man minskat utsläppen av växthusgaser med nästan 25 procent. Sverige redovisade att vi hade minskat våra med 9 procent.

Vi skulle kunna slå in på denna väg i Sverige. Vi har internationellt sett mycket goda förutsättningar att bygga ett helt förnybart energisystem. Vi har förutsättningar för energieffektivisering, som jag återkommer till i debatten, inte minst i miljonprogrammets bostäder. Vi har förutsättningar att bygga ut det förnybara. Om man tittar på de utredningar som har lagts fram både till den tidigare regeringen och till den nuvarande alliansregeringen ser man att Sverige skulle kunna klara att bygga ett förnybart energisystem och bli ett föredöme – ett sådant där land som det skrivs debattartiklar om i andra länder.

Herr talman! Jag nämnde Vattenfall. Med tanke på Jan Björklunds fråga och höga tonläge vill jag ställa en fråga till Jan Björklund och alliansregeringen: Kan Jan Björklund garantera att Alliansen, som förvaltar ägandet av Vattenfall, kommer att se till att Vattenfall inte deltar i uppförandet av några nya kolkraftverk i Tyskland eller annorstädes?
(Applåder)

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag har stor förståelse för att Gustav Fridolin till varje pris vill tala om något annat än det jag tog upp. Det spelar naturligtvis ingen roll för klimatet vem som äger kraftverken i Tyskland. Vi kan diskutera ägarpolitik och Vattenfall i ett annat sammanhang. Nu talar vi om klimatet och utsläppen, och de ökar kraftigt på grund av den politik som Gustav Fridolin vill kopiera i Sverige.

I Tyskland står kärnkraften för bara 20 procent av elförsörjningen. I Sverige står kärnkraften för mellan 40 och 50 procent, och ni vill avveckla den precis lika fort här som man nu gör i Tyskland. I Tyskland leder det till katastrofala utsläpp. Det säger alla. Jag var i Tyskland förra veckan och talade med både experter och politiker. De säger att de ökar detta medvetet eftersom de avskyr kärnkraften mer än koldioxidutsläppen. Det säger de på allvar. Så låter aldrig du, Gustav Fridolin, men det är sanningen. Du avskyr kärnkraft mer, och därför kommer också din politik att leda till ökade koldioxidutsläpp i Sverige. Ni vill väl, men ni är naiva.
(Applåder)

Anf. 51 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Ja, jag är nog ganska naiv. Jag brukar nämligen tycka och tro att de ord man säger i den här kammaren också stämmer överens med den politik man för. Men när jag lyssnar på Jan Björklund inser jag att det är en föreställning som jag nog får ge upp lite grann.

Jan Björklund säger att han avskyr koldioxidutsläppen, men han säger att det är ointressant att hans regering är med och bygger ut kolkraftverk i Tyskland. Han säger att det är ointressant vem det är som äger den där kolkraften. Jaha, så man behöver inte längre ta ansvar för sina handlingar? Det är ett väldigt praktiskt sätt att regera. Snart får vi väl höra att det är ointressant vem som stiftar lagar och vem som lägger fram budgetförslag till riksdagen också. Med den synen ska man kanske fundera på hur man vill regera framöver.

Jag tycker att det är intressant att ni är en regering. Jag tycker att det är intressant att ni tar ansvar för de beslut ni fattar, och ett av de besluten har varit att låta Vattenfall bygga kolkraftverk i Tyskland.

(Applåder)

Anf. 52 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! I somras skrev Gustav Fridolin tillsammans med partikamraten Tina Ehn en ovanligt ärlig bekännelse på DN Debatt. Man kritiserade såklart regeringen, men man konstaterade samtidigt: ”Även vi har alltför ensidigt utgått från stadens verklighet när vi formulerat vår politik.”

Hoppsan! Det var en ganska oväntad omprövning från Miljöpartiet. Jag, som brinner för landsbygdens villkor, kände en stor glädje över att det är fler som driver på den utvecklingen. Men glädjen blev mycket kortvarig. Det påminner mig lite om uttrycket att ha ett minne som en guldfisk.

Under sommaren snurrade man ett varv, och sedan presenterade man en budgetmotion som innehöll allt annat än den stora omprövning som skedde på DN Debatt. Miljöpartiet presenterade en lastbilsskatt riktad mot åkeriföretagare på landsbygden. De presenterade en höjd bensinskatt, en gödselskatt, det vill säga 300 miljoner i påslag för Sveriges bönder, och en flygskatt. Alla de här skatterna omfattar 50 miljarder på fyra år, och fakturan skickas till människor som bor på landsbygden.

Bensinen föreslås bli 70 öre dyrare. Det är såklart inget problem för dem som bor i Vasastaden men stora problem för dem ska köra ungarna en mil till fotbollsträningen eller har fyra mil till närmaste mataffär. Vi är många som vet att järnvägen inte går till varje mataffär. Den går inte till varje industri och inte till varje hem. Därför är det viktigt att inte beskatta avstånd utan i så fall utsläpp.

Jag har svårt att se att Miljöpartiets budgetmotion har någonting annat än just stadens perspektiv. Var det bara fina ord på papper någon månad tidigare? Hur kan man få en levande landsbygd när man kommer med en skattesmäll på 50 miljarder och fakturan skickas till landsbygdsbefolkningen?

(Applåder)

Anf. 53 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Mycket stort tack för frågan! Det var en viktig debattartikel för mig, för Tina Ehn och för Miljöpartiet. Det var en redogörelse för den politik som gällt i Sverige under lång tid. Den har gällt under den tid som vi samarbetade med Socialdemokraterna och under alliansregeringens tid.

Vi har sett att klyftan mellan stad och land har vidgats. De regionala och sociala klyftorna har vidgats i Sverige, som Maud Olofsson så klokt sade. Det gäller klyftorna mellan innerstad och förort och mellan storstad och landsbygd. Vi har kunnat se att de stora reformer som genomförts på senare år, de stora skattesänkningarna och försämringarna i trygghetssystemen, ensidigt har gynnat storstadsregionerna. Vi har varit för en del av de förslagen, och andra har vi varit kritiska till. Men sammantaget har effekten blivit att det har blivit svårare att bo på svensk landsbygd. Mäniskor har fått ge upp bygder som de älskat.

Därför föreslog vi tre viktiga saker för att ingen någonsin ska behöva ge upp den bygd man älskar utan att fler ska kunna flytta dit de vill.

Den ena var jobb på svensk landsbygd. Det handlar om sänkt arbetsgivaravgift för småföretag och satsningar som gör att det blir lättare för en lantbrukare att sälja sin mat till den lokala skolan eller tillverka biogas och bilbränslen av gödsel.

Den andra saken handlade om bildning och kultur. Vi vill stoppa regeringens nedskärning på de små höskolorna och stoppa nedläggningen av små byskolor och folkbibliotek.

Den tredje var att bryta oljeberoendet. Det går inte längre att skrämmas med att det är Miljöpartiet som är ansvarigt för bensinpriserna. Vi har inte varit med och påverkat dem på många år. Alliansregeringen har höjt dem mer med sina skattepåslag än vad vi gjorde, och den stora förändringen beror på de globala oljepriserna. Ska man kunna leva på svensk landsbygd i framtiden, där man behöver bilen, måste vi bryta beroendet av olja, börja tillverka våra bränslen själva och bygga ut alternativen.

(Applåder)

Anf. 54 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Sedan Miljöpartiet var stödparti och stöd hjul till Socialdemokraterna har mycket hänt för att förbättra livsvillkoren på landsbygden. Vi har bland annat nästan fördubblat anslagen till enskilda vägar. Jag vet att det betyder mycket för dem som bor i min hemby Maramö. Vi har fördubblat stödet till kommersiell service, det vill säga stödet för att kunna ha kvar bensinmacken eller mataffären. Dessutom har vi gjort stora satsningar på det gröna och förnybara, och landsbygden är nyckeln till den gröna omställningen.

Men min fråga kvarstår. Vi behöver göra mycket för landsbygden, och jag har så svårt att förstå varför receptet för en levande landsbygd ska vara en straffbeskattning på 50 miljarder, Gustav Fridolin. Det handlar om en lastbilsskatt som riktas mot landsbygdens åkeriföretag, en flygskatt, en gödselskatt som riktas mot de svenska bönderna samt en kraftigt höjd bensinskatt. Förklara hur skatter på 50 miljarder kan bidra till en levande landsbygd, Gustav Fridolin!

(Applåder)

Anf. 55 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag hade varit mycket glad om det hade varit som centerledaren sade, det vill säga att det faktiskt har blivit enklare att bo var man vill och önskar i Sverige. Men det är inte den upplevelse man har när man bor på den svenska landsbygden. Man ser att den offentliga servicen läggs ned, att telenäten ska tas bort, att det blir längre till posten och att byskolan och folkbiblioteket försvinner. Man måste flytta för att få en högre utbildning eftersom regeringen skär ned antalet studieplatser på de regionala högskolorna i landet. Då upplever man inte att det är lättare att bo kvar. Då måste många ge upp bygder man älskar.

Ska man kunna bo på landsbygden i framtiden måste vi bryta oljeberoendet, precis som jag sade. För att göra det måste vi börja tillverka mer alternativa bränslen i Sverige. LRF har lagt fram många bra förslag på hur man kan öka tillverkningen av biogas. Vi har med dem i vår budgetmotion. Alliansen har det inte.

Vi måste öka andelen närproducerade varor som vi handlar upp. När skolor och äldreboenden handlar upp mat ska de göra det från det lokala näringslivet. Vi har sådana förslag. Alliansregeringen har det tyvärr inte.

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag läste en intervju med bland annat Gustav Fridolin i Dagens Nyheter strax före nyår. Där sade han många saker, och bland annat sade han följande: ”Genom att skylla arbetslöshet och sjunkande skolresultat på invandring, helt utan stöd i statistiken, så krattar man manegen för partier som vill sätta människa mot människa. Det är ansvarslöst.”

Fru talman! Det jag hakar upp mig på i det här sammanhanget är detta ”helt utan stöd i statistiken”.

Jag blir givetvis väldigt nyfiken på vad det är Gustav Fridolin har missat i det här sammanhanget.

Jag skulle vilja läsa upp lite statistik. Jag ber om ursäkt om det är tråkigt, men det är viktigt i det här sammanhanget.

Vi kan titta på arbetslösheten. Vi har i dag en arbetslöshet vad avser inrikes födda på ungefär 5 ½ procent. För utrikes födda, generellt, ligger den kring 15–16 procent. När det gäller utomeuropeiska invandrare ligger den kring 20–21 procent. Det är alltså en väsentlig skillnad.

Rimligen måste det då ha stöd i statistiken att säga att åtminstone en viss del av den här problematiken beror på en stor invandring.

Vi kan titta på skolresultaten, statistiken från 2011 vad gäller behörighet till gymnasiet efter årskurs 9. När det gäller inrikes födda ligger siffran på ungefär 90 procent. För dem som är födda inom EU ligger den kring 69–70 procent. För dem som är födda utanför EU-området är siffran när det gäller behörigheten till gymnasiet 44 procent. Det är en väsentlig skillnad mellan födda i Sverige och dem som har fötts i en annan del av världen.

Jag frågar, fru talman: Vem är det egentligen som påstår sådant som är helt utan stöd i statistiken?

(Applåder)

Anf. 57 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Jimmie Åkesson! Det är så – det har jag inte förnekat, och jag tackar för möjligheten att tydliggöra det – att vi har en strukturell diskriminering på den svenska arbetsmarknaden.

Man kan till exempel se hur mycket svårare någon som är utlandsfödd, som har en längre och högre utbildning, har att få jobb jämfört med någon som är svenskfödd. Man brukar räkna med att utan diskrimineringen hade ytterligare ungefär 50 000 utlandsfödda haft jobb. Det är kostnaden vi betalar som samhälle och som dessa 50 000 människor betalar för den strukturella diskrimineringen.

Vi har ganska många förslag för att bryta den strukturella diskrimineringen och ge fler vägar till arbete för människor som har kommit till Sverige från andra länder.

Jag har faktiskt inte hört några förslag från Sverigedemokraterna på hur man ska bryta diskrimineringen, men jag skulle tycka att det vore jätteintressant om Jimmie Åkesson ville redovisa något sådant förslag i sin replik.

Det som, fru talman, Åsa Romson och jag tog upp i den intervju som Jimmie Åkesson hänvisar till, var att vi allt oftare upplevt, inte minst när Alliansen pressas i fråga om samhällsproblem, att de här samhällsproblemen förvandlas till att bli en integrationsfråga.

Vi tycker att det är viktigt att vi pratar om integrationspolitik och att vi pratar om hur vi till exempel bryter diskrimineringen, precis som jag gjorde. Men vi tycker att det blir märkligt när hela arbetslöshetsdebatten eller skoldebatten kommer att handla om att det kommer människor från andra länder.

Om man tittar på dem som lämnar nionde klass i Sverige och har kommit till svensk skola efter sjuårsåldern, som utbildningsministern ganska ofta hänvisar till i intervjuer, ser man att det är 5 000 individer. För de 5 000 måste vi ha en bra skola, så att de får de bästa möjligheterna. Men deras påverkan på statistiken, när 100 000 årligen lämnar skolan, är som alla förstår relativt begränsad.

Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Man pratar om till exempel skolresultat. Och Gustav Fridolin säger att man låter invandringsfrågan prägla hela den debatten. Det är intressant. Men man kan heller inte bortse från det.

Man kan inte bortse från att den här regeringen, och även tidigare regeringar, för en politik som innebär att det kommer många människor, unga och barn, till skolan som inte kan vare sig läsa eller skriva. De kan inte språket. Det kräver naturligtvis enorma resurser.

Det säger sig självt att ju fler de blir desto större blir de resurser som krävs. Och eftersom vi inte har obegränsat med pengar kommer det att gå ut över de övriga eleverna i skolan. Därför kan man inte bortse från det i det här sammanhanget. Tvärtom är det en oerhört betydelsefull del i det här.

Sedan gäller det förklaringen till att invandrare är arbetslösa i högre utsträckning: strukturell diskriminering. Jag trodde att Miljöpartiet ville profilera sig som ett parti för Sveriges företagare. Men nu beskyller man i stället Sveriges företagare för att ägna sig åt diskriminering och vara

själva anledningen till att vi har utanförskap och segregation i Sverige. Det tror jag inte att ni vinner särskilt många företagare på.
(Applåder)

Prot. 2012/13:52
16 januari

Partiledardebatt

Anf. 59 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tänk om det vore så väl att det bara var bland företagen som det fanns strukturell diskriminering. Jag är rädd för att den finns i den offentliga sektorn också, kanske till och med här i riksdagen, kanske till och med på Miljöpartiets riksdagskansli eller på Sverigedemokraternas riksdagskansli.

Jag vet inte hur ni jobbar aktivt för att se till att de människor som du månar om i den här debatten faktiskt ska få en väg in på den svenska arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag förstod tidigare att det möjligen retar några av mina kolleger i den här debatten att jag ibland hänvisar till det jag har gjort som lärare och det jag gör som lärare på folkhögskola. Då kommer ni att bli mer retade under den tid som jag får behålla det här förtroendeuppdraget.

Jag vet mycket väl, Jimmie Åkesson, att det är en särskild utmaning när man möter en elev eller deltagare som kommer direkt från krig. Jag har själv gjort det många gånger. Jag vet vad det innebär.

Men det vi påpekade var inte att vi inte ska göra särskilda insatser för dessa 5 000 i svensk skola, utan det var att anledningen till att Sverige halkar efter i de internationella bedömningarna av utbildningssystemet och att vi har problem i svensk skola över hela linjen inte kan kopplas till dessa 5 000. Det är att skylla dåliga skolresultat på elevernas hårfärg. Det kommer vi aldrig att göra.

(Applåder)

Anf. 60 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Välkommen tillbaka, Gustav Fridolin! Det finns mycket av det som du sade i ditt inledningsanförande som jag håller med om. Jag tror att vägen ur krisen är de gröna investeringarnas väg. Det är det moderna sättet att möta en ekonomisk kris, att satsa på moderna kommunikationer, renovera bostäder och satsa på grön energi, till exempel.

Jag håller också med om väldigt mycket av det du säger om den svenska skolan.

Men det finns ett område där jag tycker att ni i Miljöpartiet har gjort ett allvarligt misstag. Det handlar om er uppgörelse med regeringen om arbetskraftsinvandring. Vi börjar nu se resultaten av den uppgörelsen. Vi kan se hur det på restaurangerna i Stockholm arbetar människor, som kommer hit från andra länder, väldigt många timmar till väldigt liten lön.

Vi kan se hur man handlar med arbetserbjudanden – det var en stor skandal på McDonalds. Man har sålt dem för dyra pengar till människor som blir skuldsatta för att komma hit och arbeta.

Att det har blivit så här beror på att ni tillsammans med regeringen har skapat ett system där all makt ligger hos arbetsgivarna och väldigt lite makt ligger hos löntagarna. Då får vi se det här, inte bara i restaurangbranschen. Vi ser det när det gäller skogsplantering och också i andra sektorer. Det här menar jag är ett stort misstag.

Vi har flera gånger lagt fram förslag om hur man kan skärpa det här, hur man kan komma ifrån de här problemen. Man kan göra erbjudandet om arbete legalt bindande, så att de inte får ha lägre lön. Man kan ge amnesti åt den som berättar om missförhållanden, som i dag riskerar att skickas ut ur landet. Man kan uppdra åt Skatteverket att följa upp anställningarna och se att de betalar de skatter som de ska göra. Och man kan skärpa sanktionerna.

Men nu undrar jag: Är det inte dags för Miljöpartiet att se – man gör ju fel ibland, och man kan mena väl, men det kan bli fel – att det här faktiskt blir helt tokigt? Det här gör att människor utnyttjas på ett brutalt och hänsynslöst sätt på den svenska arbetsmarknaden.

Det här gav väldigt mycket makt till oseriösa arbetsgivare och väldigt lite skydd för utsatta löntagare.

Anf. 61 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Jonas Sjöstedt, för frågan! Jag håller med om mycket av det som Jonas Sjöstedt säger. Men jag tycker att Jonas Sjöstedt missar en del av historieskrivningen.

Hur såg det ut på svensk arbetsmarknad innan de här reformerna gjordes? Var det så att det inte kom människor från andra länder för att göra de jobb som Jonas Sjöstedt beskriver? Eller var det så att de här människorna var i en ännu mer utsatt situation, att de fick arbeta helt utanför den ordinarie arbetsmarknaden, att de fick arbeta och verka som papperslösa, helt på nåder av arbetsgivaren? Det är en mer korrekt beskrivning av verkligheten.

Reformen när det gäller arbetskraftsinvandring har inneburit att svenska företag har kunnat växa genom att de har kunnat hitta kompetent personal när sådan saknas i närområdet. Men det har också inneburit att delar av svensk arbetsmarknad som tidigare var dold, illegal, har blivit regulariserad. Och när den blir det har vi också möjlighet att tag i de stora problem som finns på den här arbetsmarknaden. Vi har möjlighet att göra någonting så att människor får en starkare situation, får möjlighet att våga påtala missförhållanden och inte behöver utnyttjas på det sätt som har beskrivits.

OECD har utvärderat den svenska arbetskraftsinvandringen och konstaterat att den i huvudsak funkar bra men att vi har problem att tag i, och det är precis de här problemen. Vi måste se till att vi har kontroller så att det avtal som den som kommer hit får hålla både genom en kontroll innan och en kontroll efter. Vi måste göra sådana kontroller särskilt i de branscher där problemen är som störst. Vi måste se till att man kan utdöma sanktioner mot de arbetsgivare som hänsynslöst utnyttjar människor till att jobba långa timmar och utan en god arbetsmiljö.

Så kan vi bygga en bättre arbetskraftsinvandring till Sverige.

Anf. 62 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Först vill jag understryka att jag inte är emot arbetskraftsinvandring. Men jag är emot att människor utnyttjas hänsynslöst, vilket görs i det här systemet.

Det är faktiskt så att det Gustav Fridolin talar om är sådant som vi föreslår men som inte fungerar i det system som ni är ansvariga för. Då är

frågan: Är det inte dags att ompröva det och säga att det här blev fel och det här måste vi skärpa kontrollen över?

Svartarbetet finns ju kvar, och de papperslösa finns kvar. Nu har man öppnat en väg till att utnyttja människor hänsynslöst på svensk arbetsmarknad. Många av dem som kommer hit kommer till yrken där det är hög arbetslöshet i Sverige, till exempel restaurangbiträden och städare. Det är alldeles uppenbart att det sker, därför att man ser chansen att utnyttja dem hårdare. Det var väl inte riktigt det som var meningen med den här reformen.

Anf. 63 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Den som jobbar i Sverige jobbar enligt svenska villkor och får lön enligt svensk kollektivavtalsmodell. Det är den svenska arbetsmarknadsmodellen, och den ska vi värna. I den ingår att man har möjlighet till arbetskraftsinvandring.

Jag är glad att höra Jonas Sjöstedt säga att man är för arbetskraftsinvandring; det brukade inte låta så. Det innebär att vi nu har ett brett stöd för att det ska finnas möjlighet för människor att komma till Sverige och möjligheter för företag att hitta arbetskraft till de arbeten man behöver få utförda för att företaget ska kunna växa. Det tycker jag är mycket bra.

Men vi måste ha en arbetskraftsinvandring där människor inte utnyttjas hänsynslöst. Jonas Sjöstedt kan kalla det ett erkännande av att det finns problem med reformen. Jag kan kalla det ett erkännande av att vi har problem på svensk arbetsmarknad. Det är en rimlig beskrivning. Men det är problem som vi har haft länge och som vi nu på grund av den här reformen faktiskt kan ta tag i, och jag hoppas att vi tillsammans med regeringen har möjlighet att lägga fram sådana förändringar av arbetskraftsinvandringen innan mandatperioden är slut.

Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Krisen fortsätter. Prognosen för den närmaste tiden är sämre än vad vi tidigare kunde förutse. Men debatten om de kortsiktiga problemen får inte skyla den viktiga diskussionen om de långsiktiga utmaningarna. Det går bättre för Nordeuropa än för Sydeuropa, och det gör att många trots allt har attityden att vi nog kan luta oss tillbaka något – det kommer att fixa sig.

Det räcker dock inte i längden att vi är bättre än Grekland och Spanien. Ska vi bygga ett starkt Sverige också för nästa generation måste vi inse att det är Kina, Indien och Asien vi ska konkurrera med, inte Sydeuropa. Vår ekonomi måste nu byggas och rustas för att också långsiktigt bli mer konkurrenskraftig. Det är bara en stark och dynamisk ekonomi som ger den ekonomiska tillväxt som kan garantera välstånd och social välfärd också i nästa generation.

Det är inte akut just i veckan, men det är Folkpartiets uppfattning att Sverige under de närmaste åren behöver genomföra ett antal strukturreformer – både skattereformer och arbetsmarknadsreformer – för att göra vår ekonomi mer dynamisk. 1900-talets svenska modell är inte nödvändigtvis rätt modell för 2000-talet.

Våra marginalskatter var de högsta ända till dess att Hollande skulle införa den här Depardieuskatten. Nu har vi de näst högsta marginalskatterna i världen. De måste pressas nedåt. Värnskaften måste bort, och

Prot. 2012/13:52
16 januari

arbetsrätten måste moderniseras och liberaliseras. Vi måste acceptera lägre ingångslöner för de allra yngsta ungdomarna. Det är bättre att en 19-åring har jobb med lägre lön än går arbetslös med socialbidrag.

Europeiskt samarbete är inte ett problem. Målet med förhandlingarna som nu pågår om bankunionen måste vara att vi ska få våra villkor uppfyllda och att Sverige ska bli medlem i denna bankunion. Mer europeiskt samarbete är en del av lösningen och inte en del av problemet.

(Applåder)

Fru talman! Lidandet i Syrien är ohyggligt. Krig och konflikter slår sönder länder och regioner tyvärr också i vår tid. Män, kvinnor och barn flyr undan granater, beskjutning, förtryck och våld. De allra flesta flyktingarna samlas upp i grannländerna. De samlas i Syriens grannländer, i Somalias grannländer. Det är dessa ofta fattiga länder som bär den tunga flyktingbördan, inte vi.

En mindre del av dem som flyr från krigen kommer till Europa. Sverige ska ha en human flyktingpolitik. Vi kan inte ensam lösa alla problem i världen, men vi kan dra vårt strå till stacken. Men det faktum att vi tar emot flyktingar i Sverige innebär naturligtvis också att vi får integrationsutmaningar. Vi måste erkänna att den svenska integrationspolitiken hittills inte har lyckats så väl som vi har önskat.

Invandringen till Sverige har även skiftat karaktär. En större andel invandrare kommer nu från länder med en mycket låg utbildningsnivå. Detta ställer nya krav på svenskt flyktingmottagande. Den som är vuxen men som knappt har gått i skolan kommer till exempel att få svårt att tillgodogöra sig vanlig traditionell sfi-undervisning några år i skolbänken. Vi kommer att behöva tänka om.

Invandrarundervisningen i grundskolan lades upp för några decennier sedan när invandringen kom från Finland och Jugoslavien. Nu när allt fler tonåringar kommer från länder där de knappt har gått i skolan och inte ens kan läsa på sitt eget modersmål är det nya utmaningar, och skolans integrerande uppgift fungerar inte så väl som vi skulle önska.

Vi kommer att behöva genomföra stora reformer också fortsatt för att förbättra integrationen, men lösningen på integrationsproblemen är inte att stänga Sverige.

Fru talman! Vi befinner oss mitt i en reformperiod inom svenskt skolväsen som är historiskt omfattande. Bakgrunden är att resultaten har sjunkit oavbrutet i ett par årtionden. Vi kommer att behöva ha tålamod och uthållighet i reformarbetet, för de stora effekterna i form av resultatförbättringar kommer att komma först på sikt.

Trots att skolan är kommunal satsar staten, apropå vad som har sagts här tidigare, nu i år väsentligt mer på skolan än vad staten gjorde 2006 när de rödgröna partierna styrde. De senaste åren har det varit fler studenter i svenskt högskoleväsen än någonsin tidigare. Det talades om nedskärningar här innan, men det är fler studenter än någonsin förr som de senaste åren har gått i svensk högskola.

Veckan före jul fick eleverna i årskurs 6 betyg för första gången i Sverige på 30 år. Man måste i princip vara lika gammal som jag själv eller äldre för att ha fått betyg på mellanstadiet. Detta är en viktig reform. I inget annat land är frågan om betyg speciellt kontroversiell, kan jag berätta. Jag frågade Bertel Haarder, som då hade varit utbildningsminister i nästan 20 år, när de börjar ge betyg i Danmark, och då var han tvungen att titta på sina medarbetare. Det är ingen fråga som diskuteras.

I Sverige är det däremot extremt kontroversiellt att man ska kontrollera resultaten i skolan. Hade de rödgröna partierna vunnit valet 2010 hade eleverna i årskurs 6 inte fått betyg nu. Men nu fick de det. Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill helt avskaffa betygen. Vänsterpartiet vill dessutom avskaffa läxorna i skolan.

Den serie av reformer som alliansregeringen genomför när det gäller nytt betygssystem, ett tydligare kunskapskrav i alla ämnen, ny betygs-

skala med fler steg, tidigare betyg och nationella prov vid fler tillfällen och i fler ämnen är ett uttryck för en mycket stark vilja från regeringen att öka skolans fokus på resultat. Det är resultat som utvärderas och bedöms.

Låt mig understryka att det framför allt är barn som kommer från hem som saknar studietradition som är vinnarna när det gäller detta. Det är arbetarklassens barn och i synnerhet arbetsklassens pojkar som har varit de stora förlorarna i den kravlösa skolan. Det är för dem vi nu gör de viktiga insatserna.

På mellanstadieskolorna i Sverige har det den gångna hösten som nästan aldrig förr diskuterats mål, resultat, hur prestationer ska bedömas och vad som ska förbättras. Detta skapar oro. En del blir till och med provocerade av alla diskussioner kring detta, men det är helt rätt metoder. Det leder till ökat fokus på kunskapsresultat, på vad eleverna ska lära sig och på vad man behöver förbättra. Det är det som har varit avsikten. Detta har varit regeringens hela syfte med reformen, att få i gång dessa processer. Jag höjer inga skolresultat. Regeringar höjer inga skolresultat. Riksdagar höjer inga skolresultat. Det är lärare och elever som höjer dem. Men genom våra reformer och vilka styrsystem vi har underlättat eller försvårat vi dessa processer.

Det är Folkpartiets uppfattning att Sverige om några år, när det nya betygssystemet har satt sig, ska gå vidare och flytta ned betygen ytterligare ett par årskurser, ned till årskurs 4 har jag nämnt. Det är inte exakt, men vi ska flytta ned betygen ett par årskurser så att vi hamnar ungefär i paritet med resten av Europa. Decennier av flummig skolpolitik byts nu mot en utbildningspolitik där kunskapsresultaten hamnar i fokus, och de barn som har det allra svårast blir de största vinnarna på detta.

(Applåder)

Fru talman! Sverige är nu Europas mest ambitiösa forskningsnation. Medan många länder i Europa skär ned sina forskningsresurser och forskare får sparken på löpande band bygger Sverige ut forskningen. De två forskningspropositioner som har lagts fram under min tid som utbildningsminister har ökat de statliga forskningsanslagen i Sverige med 30 procent. Det är unikt i västvärlden just nu, och det är också unikt under en så kort tidsperiod i svensk historia.

I internationella undersökningar ligger Sverige numera också främst i Europa när det gäller innovationsklimat, att forskning ska resultera i något som samhället kan ha glädje av, antingen det är kommersiella produkter eller andra användbara kunskaper. Vi är bland de främsta i världen när det gäller innovationsklimat. Detta bådär gott för framtiden.

Fru talman! I princip i alla opinionsmätningar är de rödgröna partierna något större än Alliansen. Det varierar, men de är något större i samtliga i princip. Vid ett val i dag hade ni varit större än vi och fått bilda regering. Frågan är vilka som ska bilda regering om detta inträffar. En ren socialdemokratisk regering med 30 procent överlever inte speciellt länge. När Alliansen lägger ett motförslag om budgeten faller ju den regeringen. Det är sanningen. Ni tre rödgröna måste komma överens. Det enda regeringsalternativ som skulle ha någon chans mot den nuvarande regeringen är en rödgrön konstellation i någon form. Frågan är när ni tänker berätta det och vad ni har för politik, för i dag spretar det mer än någonsin. Era repliker på varandra är ju skarpare än de på oss. När tänker

ni berätta om er gemensamma politik? I dag finns det bara ett regeringsdugligt alternativ i Sverige, och det är alliansregeringen.
(Applåder)

Prot. 2012/13:52
16 januari

Partiledardebatt

Anf. 65 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag lyssnade noga på anförandet. Till en början trodde jag att vice statsministern ville debattera den svenska modellen med statsministern, men jag överläter den interna borgerliga debatten till era regeringssammanträden. Det verkar inte som om ni har samma bild när det gäller Sveriges framtidsförutsättningar.

Jag tänker ställa frågor om skolpolitik, för den är viktig. Jag tror att det handlar om Sveriges framtid. Det var bra att Jan Björklund tog upp den i sitt anförande.

Strax före jul presenterade Skolverket ny internationell statistik som visar att de redan oroande låga resultaten i svensk skola fortsätter att försämrans. Skolverkets generaldirektör konstaterar att det är en fortsatt bekymmersam utveckling. Pirls visar att Sverige tappar kraftigt i den tidigare paradgrenen läsning. Timss visar att Sverige ligger under genomsnittet av OECD-länder i matematik och något över snittet för naturvetenskap. Samtidigt minskar likvärdigheten i svensk skola. Vilka som är dina föräldrar blir alltmer viktigt för vilka resultat du får i svensk skola.

Efter sex år med Jan Björklund som ansvarig för svensk skola stiger alltså andelen elever som inte kommer in på gymnasiet, och kunskapsresultaten fortsätter att sjunka. Efter alla förändringar i gymnasieskolans yrkesprogram har andelen sökande rasat från 35 procent till 29. Andelen som läser vidare på högskolan minskar kraftigt. År 2006 var Sverige på plats 10 bland OECD-länderna. Nu är vi på plats 17 när det gäller andelen unga som läser vidare på högskolan, och regeringen föreslår 20 000 färre platser på högskolan. Till det kommer kaos med lärarlegitimationen och Lärarlyftet, som alltför få deltar i.

Jan Björklund brukar säga att det kanske tar tio femton år att vända det här. Det är väldigt lång tid. Men internationella erfarenheter visar att det går att göra mycket snabbare än så, om man gör rätt saker.

I Björklunds värld var det förut sossarnas fel att det gick dåligt. Nu kanske det är elevernas eller lärarnas fel. Är det inte dags, Jan Björklund, att erkänna att du är ansvarig för svensk skolas utveckling nu?
(Applåder)

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är jag som är ansvarig.

(MIKAEL DAMBERG (S): Bra!)

Det är därför vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken från den flummiga politik som rådde förut. Det är så jag tar mitt ansvar.
(Applåder)

Det är inte så att resultaten började sjunka 2006. De började sjunka långt tidigare, Mikael Damberg. Det är inte det som vi har gjort sedan 2006 som har orsakat de sjunkande resultaten, hur du än vänder och vrider på det.

Jag har också läst statistiken över hur lång tid det tar att vända en utveckling. Om man inför ett RUT-avdrag för städning får man effekt omedelbart. Folk börjar använda det direkt. Det syns i statistiken direkt. Hur lång tid tar det innan studentbetygen åker upp i statistiken om vi inför en ny läroplan kan vi diskutera. Det går inte direkt. Eleverna kan ju inte omedelbart, från en dag till nästa, ha mera kunskaper därför att vi inför nya läroplaner. Det tar tid. Hur lång tid? Sex år från det att man genomför reformen, säger den här internationella studien, och reformerna genomförs ju nu.

Professor Per Thullberg granskar när man kan förvänta sig effekter av reformerna. Han kommer att redovisa detta i vår.

Då kan man ställa frågan varför vi inte genomförde reformerna snabbare. Varför genomförde vi dem inte direkt hösten 2006? Då hade de kanske gett effekt nu. Det var därför att det inte fanns några förberedda reformer.

Jag kan berätta hur det gick till när jag kom in på Utbildningsdepartementet i oktober 2006. Då hade resultaten ändå sjunkit i 15 år. Jag öppnade översta byrålådan och tänkte att här finns det nog förberedda reformer. Den var helt tom. Jag öppnade nästa byrålåda. Den var också helt tom. Jag vände på skrivbordsunderlägget. Inte ens en post it-lapp fanns det om tankar på vilka reformer man borde göra. Det är sanningen. Den arbetsro som borde ha funnits i våra klassrum hade lagt sig över det socialdemokratiska Utbildningsdepartementet.

(Applåder)

Vi lägger nu om hela den svenska utbildningspolitiken. Vi gör upp med område efter område som ni flummade till under årtionden. Det kommer att ta tid innan det ger resultat. Jag erkänner det. Jag medger det. Jag säger det själv hela tiden. Förvänta er inte snabba resultat!

I höstas gjordes det en stor Pisaundersökning. Den kommer att redovisas senare i år. Jag törs säga att den kommer att visa på fortsatt sjunkande resultat. Studentbetyg och slutbetyg kommer att fortsätta sjunka innan de vänder uppåt. Det kommer att bli så. Vi måste vara beredda på det. Det är uthållighet som gäller. Vi lämnar en flummig skolpolitik och går in för en kunskapspolitik.

(Applåder)

Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Ju längre tiden går sedan statsrådet blev minister, desto mer blir det den tidigare regeringens ansvar vad som händer i svensk skola. Det där håller inte riktigt.

Man brukar säga att nya regeringar får en smekmånad på hundra dagar. Det har vi hört allihop. Jan Björklund står här i talarstolen och begär av oss att han ska få en smekmånad på 10–15 år som skolminister innan han kan redovisa resultat av sina skolreformer. Det håller inte.

Internationella erfarenheter visar att det går att vända utvecklingen i ett skolsystem mycket snabbare än så. Men det förutsätter att man också gör rätt saker. Vissa av de förändringar som Jan Björklund radar upp och har genomfört är bra reformer. Men när han blir trängd angriper han hårdare. Det fanns ett skollagsförslag framme som du i princip har lagt fram med små justeringar här och var. Det var inte en liten sak som låg i skrivbordslådan, vill jag säga.

Oavsett detta – det görs inte rätt investeringar. Man måste göra stora investeringar för bättre lärare, investeringar i utbildning, men också för mindre klasser för att verkligen få en bra utveckling i svensk skola. Det föreslår vi i vårt budgetalternativ. Det hoppar ni över.
(Applåder)

Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det var modigt av Mikael Damberg att använda skollagen som ett exempel på något som fördröjdes. Det fanns ett färdigt skollagsutkast 2001 i den förra regeringen. Jag är medveten om det. Det lades inte fram före 2006. Varför? Därför att de rödgröna inte kunde komma överens. Miljöpartiet sade nej när Socialdemokraterna och Vänstern ville stoppa friskolorna. Det var bakgrunden.

Det väcker några frågor, när Mikael Damberg säger att det har hänt så lite under min tid som utbildningsminister. Trots att det har varit fler reformer än 1842 händer det för lite. Det väcker frågorna: Vad är er reformagenda? Vad är den gemensamma reformagendan? Är det med Miljöpartiet som vill avskaffa betygen, eller är det med Vänsterpartiet som ska förbjuda läxor? Är det detta som ska höja Sveriges kunskapsresultat? Det är de frågorna ni måste redovisa svaren på. Det räcker inte att du står och kritiserar mig. Det får du gärna göra. Det har ni all rätt att göra, och det ska ni göra.

Men vad är ert gemensamma alternativ, mer än att ni ska gå tillbaka till den politik som skapade problemen?
(Applåder)

Anf. 69 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag har med mig en griffeltavla här i talarstolen i dag. Jag tänkte nämligen att utbildningsministern ska få ägna lite tid åt något som jag har ägnat en hel del sena kvällar åt, nämligen att rätta prov.

På griffeltavlan ser vi inte vilket prov som helst utan det här är utbildningsministerns provresultat. Före jul redovisade en av de stora lärarfackliga tidningarna 23 av de viktigaste måtten för svensk skola och hur de har utvecklats sedan 2006 då utbildningsministern tillträdde.

Det är fråga om mått på vad vi politiker gör för skolan, vilka lärare som finns, vilken utbildning de har, hur vi ser till att det finns fritidspedagoger och specialpedagoger, och det är fråga om mått på vilka möjligheter barnen som går i skolan får och till exempel resultaten på de nationella proven i matematik.

Det är 23 tydliga mått – 23 frågor på provet. Ändå ser vi resultaten. 18 resultat går åt fel håll eller ligger stilla på låga nivåer, och 5 pekar uppåt. Det är 5 rätt av 23 på ett prov. Vilket betyg hade utbildningsministern satt på ett sådant provresultat?
(Applåder)

Anf. 70 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Resultaten i svensk skola är inte bra. De är underkända. Det är därför vi lägger om politiken.

Ni får gärna inbilla svenska folket att de sjunkande resultaten började med mig. Jag tror inte att de går på det eftersom de vet att det inte är sant. Det började med er politik. Det värsta är att till skillnad från Mikael

Damberg har Miljöpartiet ingenting lärt. Ni vill gå tillbaka helt och hållet till den politik som skapade de 23 problemen. Ni har röstat emot i princip varje reform och varje förslag till förändring vi har lagt fram, och ni vill riva upp betygen i skolan.

Det är bra att vi nu vet att resultaten sjunker på nationella prov. Men om ni hade fått bestämma hade vi inte haft nationella prov. Då hade vi inte vetat om att resultaten sjönk. Det är sanningen. Ni har röstat emot de reformer vi har föreslagit och genomfört. Det är sanningen.

Jag är helt medveten om att när vi kartlägger resultaten blottläggs de dåliga resultaten. Sedan kan ni kritisera mig för det. Men att vi för det första redovisar resultaten och för det andra vidtar åtgärder är den seriösa attityden att möta denna situation.

Matematiken är det stora krisämnet, precis som Gustav Fridolin nämner här. Resultaten har sjunkit under lång tid. Det är ett riktigt krisämne i skolan. Det är bland annat på grund av den trend som Miljöpartiet har stått bakom, nämligen att eleverna ska lära sig själva i stället för att lärarna ska undervisa. Det är de flummiga undervisningsmetoderna som ligger bakom detta. Eleverna lämnas åt sig själva att sitta och räkna sida upp och sida ned, lektion efter lektion. Det har ansetts fult att lärarna ställer sig längst fram i klassrummet och berättar för eleverna hur de ska göra. Det har inte varit okej.

Nej, Gustav Fridolin, gå hem och gör hemläxan. Det är den politik du står för som har förts i ett antal årtionden, och det är den som har skapat problemen.

(Applåder)

Anf. 71 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag får väl erkänna att jag har hört det där förr. Varje gång man lämnar tillbaka ett prov till en deltagare som inte är helt nöjd med provresultatet brukar det vara något fel. Det är fel på frågorna eller fel på läraren. Likadant är det när Jan Björklund konfronteras med utvecklingen i svensk skola. Det är alltid någon annans fel – elevernas fel, lärarnas fel, Miljöpartiets fel – men det är aldrig Jan Björklunds eller Alliansens ansvar.

Utbildningsministern älskar att upprepa osanningar om Miljöpartiets skolpolitik. Vi vill inte avskaffa betygen. Vi har en skolpolitik som bygger på resurser och tillit. Det ska vara tillit till lärarnas profession och tillit till elevernas nyfikenhet. Vi vill ge kontinuerlig uppföljning till varje elev.

Men nu var det inte Miljöpartiets skolpolitik det handlade om utan resultaten i svensk skola sedan 2006 som den här undersökningen pekar på. Det är sådant som att tusen färre specialpedagoger finns i skolan i dag än när Jan Björklund tillträdde.

Ärligt talat: Utbildningsministerns provresultat är inget vidare. Du har snart varit minister längre än någon annan i modern tid, och siffrorna pekar åt fel håll. Det är tid att du tar ansvar för det.

(Applåder)

Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! En intressant aspekt med Gustav Fridolins utbildningspolitik är att svaret på nästan allt är mer resurser och mer pengar. Det

beror på att ni har beröringsskräck mot de saker som handlar om kunskapskrav. Då blir svaret i stället mer resurser till allt.

Låt oss då granska lite hur resurstilldelningen ser ut när Miljöpartiet styr och när Alliansen styr.

Skolan är kommunal – skyll inte det på mig, det får du ta ansvar för. Ditt parti var med och försvarade kommunaliseringen. Jag tror inte att det är en bra idé, men nu är det som det är. Trots att skolan är kommunal ger staten i dag 6 miljarder mer till skolväsendet än vad staten gjorde 2006 när ni stod bakom budgeten i det rödgröna samarbetet. Det är en kraftig ökning av statens anslag till skolan.

Vi kan jämföra på andra sätt. Det finns tre levande exempel. Nu är skolan kommunal. Låt oss se på tre jämförbara kommuner. Låt oss se på de tre storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö. I Stockholm styr Alliansen, i Göteborg och Malmö styr de rödgröna partierna. Stockholm satsar betydligt mer på skolan per elev räknat än vad Göteborg och Malmö gör. Satsa gärna i opposition, Gustav Fridolin, men satsa också gärna när ni styr.

(Applåder)

Anf. 73 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jan Björklund är lite som den siste mohikanen i svensk politik. Han för en tapper men ensam kamp i vildmarken mot de nya realiteterna. Jag tänker närmast på det envisa framhårdandet med att vi ska ge upp vår valuta och gå med i EU:s valutaunion. Jan Björklund går ett steg längre. Han vill att vi också ska gå med i bankunionen med hull och hår.

Vad är syftet med bankunionen? Ett av de långsiktiga syftena är att man ska kunna göra skulderna gemensamma när de uppstår i bankväsendet. Det har varit en kärna i EU:s krispolitik att när bankerna gör förluster vältras de över på skattebetalarna. Det är så EU:s politik ser ut. Nu ska de inte bara vältras över på de nationella skattebetalarna utan nu ska det ske på EU-nivå. Det innebär att ESM, stödfonden som ska bildas i EU, ska gå direkt in och rekapitalisera banker. Det innebär också att om Sverige blir euromedlem under de förutsättningarna har förutsättningarna ändrats. Det innebär att de hundratals miljarder i skulder som nu växer och som måste lösas ut hamnar till stor del på de svenska skattebetalarna.

Jag funderar här om det verkligen är Folkpartiets avsikt. Är ni beredda att gå in med svenska skattepengar rakt in i misskötta banksystem i andra länder?

Anf. 74 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedts alternativ är att upplösa eurosamarbetet och att varje land ska kunna devalvera. Innebörden i devalvering är att skjuta över skulderna på andra. Det måste man ha klart för sig. Devalvering innebär att någon annan betalar, det vill säga andra länder. Det är landet som devalverar som bestämmer.

En stor fördel med eurosamarbetet och det europeiska samarbetet är att om det ska skrivas ned skulder på ett land är det beslut som man måste bli överens om. Om man i stället låter länder devalvera är det bara ett land som bestämmer och vältrar över det på de andra utan att man är överens om det.

Det är just det som är kärnan: Ska vi samarbeta i Europa, eller ska var och en sköta sig själv och strunta i andra? Det är väl det som är skillnaden mellan din och min vision för Europa. Jag tror på samarbete i Europa.

Jag tror däremot att man ska sätta upp mycket stränga villkor för bankunionen. Och regeringen har gjort det – vi har satt upp stränga villkor. Min ambition är att vi ska uppnå de villkoren i förhandlingarna, och då ska vi gå med. Det innebär inte att man skickar någon blank check till dem som missköter sig, utan det är tvärtom mycket stränga krav. Det är en svensk modell, där staten eller den som går in och hjälper banker att inte gå under också ska ta över ägandet.

Det gjorde vi i Sverige på 90-talet på ett otroligt framgångsrikt sätt, får vi säga i efterhand. Den svenska modell som man hade på 90-talet är väl den som Europa bör använda sig av. Det är innebörden i de svenska kriterierna.

Jag skäms inte ett ögonblick, Jonas Sjöstedt, för att jag i en världsdel där man i generation efter generation i tusen år inte har gjort annat än att slå ihjäl varandra står för ökat europeiskt samarbete, till skillnad från dig. Det skäms jag inte ett ögonblick för.

(Applåder)

Anf. 75 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jan Björklund är en god retoriker. Ibland är han lite för god. Han undviker att svara på den egentliga frågan, och i stället kommer en bombmatta av diverse påståenden och allmänna debattinlägg. Det var inte det jag frågade om.

Jag frågade specifikt om ni var beredda att gå in och lösa ut bankernas skulder i andra länder. Euron kommer att förändras om ESM sätts i sjön. De skrivningar som finns, att man ska kunna rekaptalisera banker med stora förluster, innebär de facto att den katastrofala valutaunion som du omhuldar så mycket blir ännu värre. Då innebär den dessutom att du riskerar svenska skattepengar för att betala förluster i andra länders bank-system.

Det är faktiskt det detta innebär. Är det inte dags att ompröva detta envisa krigande i skogen som den siste mohikanen och inse att det kanske är där den röda linjen går och att vi inte ska vandra över den?

Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! De länder som har provat den röda linjen vill undantagslöst gå in i eurosamarbetet.

Det europeiska samarbetet handlar naturligtvis om att få en god ekonomisk utveckling i Europa. Det kan innebära, precis som det gjorde i Sverige på 1990-talet, att stater ibland måste gå in och stötta upp banker. Då är det inte bankernas ägare man gör det för. Det är för att vanliga människor som har besparingar och lån i sina banker inte ska ställas på bar backe. Det var så vi gjorde i Sverige på 90-talet, och det var mycket framgångsrikt. Man tar då över ägandet i bankerna, och när de har kommit på fötter säljer man dem. Vi gjorde det med god marginal.

Så måste fler länder i Europa göra, och kan vi samarbeta kring detta tycker jag att det är väldigt bra. Europas framtid ligger i att vi samarbetar mer med varandra, inte att vi upplöser samarbetet. Jonas Sjöstedts linje,

att inte bara Sverige ska stå utanför utan det bästa vore om hela samarbetet upplöstes, vore katastrofal för Europa. Det är mer samarbete som är lösningen, inte mindre.

(Applåder)

Prot. 2012/13:52
16 januari

Partiledardebatt

Anf. 77 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Vintersport verkar ha varit mode i dagens partiledardebatt, och vi har pratat om olika former av valla. Men om vi har Swix grön eller Swix blå är petisser i sammanhanget. Oppositionens jobbpolitik är värre än så. Det är som att åka Vasaloppet baklänges, helt ovalat och med Gustav Vasas gamla träskidor. Det är fel tänkt, det är otidsenligt och det är ett ineffektivt sätt att möta de utmaningar vi står inför.

Socialdemokraterna tror att en skattechock på 30 miljarder ska få småföretagens hjul att snurra, att en dubblerad arbetsgivaravgift som främst småföretag som nu går på knäna har störst förtjänst av ska få fler unga människor anställda eller att en höjning av restaurangmomsen ska få människor att strömma till restauranger runt om i Sverige och skapa fler jobb. Det är feltänkt, otidsenligt och ineffektivt.

Jag tycker att det är bra att vi diskuterar hur jobben ska bli fler, men det oroar mig att oppositionens politiker verkar tro att jobben trillar ned från himlen eller att jobben skapas med en saltad skattenota. Så är naturligtvis inte fallet. Jobben växer fram runt om i landet av driftiga eldsjälur och entreprenörer som kan och vill växa. Vi i Centerpartiet vill ge dem förutsättningarna att göra just detta.

Alliansregeringen har under de senaste fem åren sänkt kostnader, förenklat för företagare och investerat i välfärden. Förra året presenterade vi en offensiv tillväxtbudget, som trädde i kraft för bara några dagar sedan.

För några månader sedan sade Socialdemokraterna att den här investeringsbudgeten var både vidlyftig och oansvarig. Vidlyftig och oansvarig kallade man detta från högsta ort.

Det här är en satsning på 23 miljarder på jobb, företagande och utveckling i hela landet. Pengarna läggs framför allt på infrastruktur, innovation och forskning, bättre förutsättningar för att investera i små företag, sänkt bolagsskatt och fler vägar till jobb för unga.

Det är bara genom en offensiv politik som vi kan möta krisen och ha en fortsatt hög och hållbar tillväxt. Vi behöver en tillväxt som gör att människors frihet ökar och att vi i framtiden har råd med världens bästa skola för våra barn och världens bästa vård för dem som behöver den.

Centerpartister, och för den delen resten av Sverige, diskuterar nu vårt kommande idéprogram. Våra visioner är i ett 10-, 20- och 50-års-perspektiv. För mig är det självklart att social trygghet, decentralisering och självbestämmande samt grön och långsiktig tillväxt kommer att vara i fokus i den diskussionen framåt.

För dem som undrar dementerar jag gärna att vårt kommande program kommer att heta Bonde söker fru.

Fru talman! Det är en svindlande insikt att världens bnp 22-dubblades under 1900-talet. En av vår tids största utmaningar är att matcha den utvecklingen. Fler människor behöver lyftas ur fattigdom, klyftor behöver minskas och framför allt behöver tillväxten ske samtidigt som vi radikalt minskar vår påverkan på miljön. Det är tufft, men det är inte omöjligt.

Jag vägrar att tro på en utveckling där hållbarhet enbart kan nås om vi trycker på paus, om vi slutar att sträva framåt eller, ännu värre, om vi nekar andra runt om i världen den utveckling som har gjort att vi mår bättre, lever längre och äter oss mer än mätta. Om vi ska klara att bygga en hållbar tillväxt för framtiden är gröna jobb och gröna företag nyckeln till just detta. Samma uppfinningsrikedom som tog oss till månen, som uppfann penicillinet och som skapade internet kommer att se till att våra flyg och bilar i framtiden drivs med energi som inte påverkar klimatet, att våra råvaror är hållbara och att vår konsumtion inte tillåts pressa planetens gränser.

Sverige har alla möjligheter här. Vi har alla möjligheter att ligga i framkant i utvecklingen mot en grön ekonomi. Vi har naturresurser i form av förnybara råvaror, vatten, vind och bioenergi. Sverige är dessutom ett av världens mest innovativa länder. Vi är ett av de länder inom OECD som satsar mest på forskning och innovation. Det ger oss goda möjligheter att kombinera vår tillgång på naturresurser med en industri och forskning i världsklass. Det är möjligheter som vi ska ta till vara.

Fru talman! Om vi ska klara dessa utmaningar krävs det att vi använder våra fördelar både i städerna och på landsbygden. Sverige utanför Stockholms tullar är allt annat än en tärande region. Tvärtom är det där vi hämtar våra råvaror som världen skriker efter – mat, energi och mineraler, för att bara ta några exempel.

Ibland får jag känslan av att oppositionens politik bara går ut på att göra landsbygden till ett Skansen, en plats där tiden ska stå stilla, en rekreationsplats för storstadsbor i behov av rekreation. Man säger sig vilja ha en levande landsbygd, men samtidigt vill man inte tillåta att någon bor intill Sveriges 100 000 sjöar. Man hävdar att man vill lösa klimatproblemen men verkar inte vilja använda skogen, som är nyckeln i den omställningen. Man vill köra miljöbilar. Man vill använda mobilen till telefonkonferenser. Man vill börja använda lågenergilampor. Men man verkar inte vilja bryta mineralerna som är nödvändiga för just denna miljöteknik. Man vill gärna ha vindkraftverk – men helst inte där det blåser.

Resultatet av oppositionens samlade politik skulle bli en våt disktrasa över utvecklingen i stora delar av landet. Det är inte bara orättvist, utan det är direkt kontraproduktivt.

(Applåder)

En levande landsbygd är inte något valfritt. Det är inget vi kan kosta på oss när vi har betalat alla andra räkningar som pockar på i statens hög av utgifter. En levande landsbygd är en förutsättning för hållbarhet och grön utveckling.

Det du åt till frukost, biogasen i din bil, stålet i bron som du passerade på väg till jobbet, vindkraftselen som laddar din mobil eller trästommen i ditt hus – allt har levererats av landsbygden. Sedan 2006 har elkraften från biobränslen, i första hand skogsråvara, fördubblats, andelen biodrivmedel i transportsektorn fördubblats och vindkraften sexdubblats.

För en centerpartist finns det givetvis fler saker på att-göra-listan för att ytterligare förstärka utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Framför allt vill vi fortsätta med en miljöpolitik med långsiktiga spelregler och teknikneutrala styrmedel. Vi behöver stärka det internationella miljöarbetet med högre internationella målsättningar. Vi vill se fler gröna bilar och

införa ett bonus malus-system likt det man har i Frankrike, där de som släpper ut mest betalar en högre premie och de som släpper ut mindre betalar en lägre premie. Vi vill se över för att gynna dem som producerar småskalig energi med solceller på taket eller vindkraft på gården genom en nettodebitering som ska införas.

Fru talman! Landsbygden är naturligtvis beroende av tätorter och städer. Men de som bor i Stockholm, Göteborg och Malmö är också beroende av att hela Sverige lever och levererar.

Vi behöver inte miljöpartistisk Skansenpolitik eller socialdemokratiska paketlösningar kryddade med kraftigt höjda skatter på småföretagande. Vi behöver göra det billigare att anställa. Vi behöver ytterligare sänka kostnaderna för svenskt jordbruk, som producerar nära, klimat-smart och sund mat. Vi behöver plocka bort onödigt regelkrångel. Vi måste förbättra kommunikationerna i hela landet.

Fru talman! Låt mig vara tydlig med detta: Landsbygden behöver inte räddas. Där finns kraften. Landsbygden behöver ges luft under vingarna och friare tyglar.

I budgeten miljardsatsar Centerpartiet och regeringen på infrastruktur, bredband, innovationer och energiforskning, så att fler entreprenörer kan hitta gröna lösningar och skapa jobb och nya värden i jord, skog och vind.

Men framför allt innebär det nya, gröna jobb i Storuman, Skövde och Simrishamn men också i Stockholm. Det innebär ett långsiktigt grönt och hållbart samhälle. Vi har stora utmaningar framför oss. Möjligheterna finns, om vi tittar utanför Stockholms tullar och också innanför. Vi är beroende av varandra. Det hållbara samhället bygger på gröna jobb och gröna företag.

(Applåder)

Anf. 78 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Det börjar märkas lite i salen att klockan tickar mot lunch. Jag skulle vilja skicka en hälsning till en miljon skolbarn, som snart sätter sig ned för att äta. Jag hoppas att maten smakar gott och att den är näringsriktig och ger energi hela vägen fram till eftermiddagen. Jag hoppas att den inte har flugits över halva jordklotet och att den inte har skumpat runt i en trång lastbil över Europa. Jag hoppas att kycklingarna inte har trängts in på en liten yta utan har fått möjlighet att leva något som liknar ett naturligt liv.

Jag hoppas helt enkelt att maten är ekologisk och djurvänlig och kommer från någon lokal lantbrukare. Men jag vet att det är en rätt from förhoppning att det är på det sättet.

På finkrogarna och i grönsaksdisken finns det gott om ekologiskt och närodlat. Men ute i landet uppmanas skolchefer att i stället räkna kronor och ören när de upphandlar mat till våra skolbarn.

Sverige har en av världens hårdaste djurskyddslagar. Det ska vi vara stolta över. Men vad spelar det för roll om vi själva till våra skolor och äldreboenden köper kött från länder där man helt struntar i hur korna och grisarna har haft det? Vilken signal sänder det till en lantbrukare som gör allt för att följa reglerna och behandla sina djur väl?

Vi ser hur tufft det är för många bönder, hur många tvingas lägga ned. Vi pratar om tusentals och tiotusentals arbetstillfällen på den svenska landsbygden.

Därför vill jag fråga centerledaren: Är det verkligen rimligt att svenska skolbarn äter mat från djur som har behandlats på ett sätt som vi aldrig skulle tillåta i Sverige?

Anf. 79 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Svaret är nej. Gustav Fridolin har varit borta några månader, och jag skulle vilja uppmana honom att läsa på. Under en tid har vi haft en översyn av lagen om offentlig upphandling. Det är precis den som styr hur kommunpolitiker och tjänstemän ute i kommunerna väljer att upphandla till äldreboenden och skolkök.

Det finns en tydlig inriktning. Jag satt i finansutskottet när vi tittade på detta. När vi då skickade in våra synpunkter till kommissionen – detta är ju en EU-fråga, som Gustav Fridolin säkert vet – var vi faktiskt eniga mellan alla partier om att det är viktigt att främja små företag och en miljömässig och hållbar produktion. Det är vi eniga om från svensk sida.

Jag skulle vara mer än lycklig om fler barn fick äta sund och säker mat i våra skolor. Därför har vi genom Kommerskollegium tagit fram en handbok i hur man ska hantera lagen om offentlig upphandling. Jag vet att det finns kommuner som köper in både svenska ägg och svenskt kött. Jag tycker att det är jättebra. Vi har i dag en lagstiftning som medger just detta. Det handlar om tillämpningen, och jag förutsätter att kommunpolitiker runt om i landet tar sitt ansvar och ser till att tillämpa den lag som finns.

Är det något som oroar mig vad gäller sund, svensk, säker mat och svensk livsmedelsproduktion är det Gustav Fridolins eget partis skattehöjningar. Det handlar om 300 miljoner vad gäller gödselskatten till svenska bönder. Jag hade varit glad om vi hade haft fler bönder här i landet, men jag vet att de inte är så många. De ska alltså dela på dessa 300 miljoner. Det kommer inte att leda till mer livsmedelsproduktion här i landet – inte heller de andra saltade skattenotorna vad gäller bensinskatt, flygskatt, lastbilsskatt och annat som Miljöpartiet hittar på.

Garanten för svensk landsbygd finns hos alliansregeringen.

(Applåder)

Anf. 80 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Centerledaren behöver inte skrämmas med miljöskatten på handelsgödsel. Vi vill återföra varenda krona till de svenska lantbrukarna.

Jag är glad att Kommerskollegiums råd om upphandling inte har gått samma väg som Livsmedelsverkets råd om hur man handlar ekologiskt, som alliansregeringen stoppade eftersom ni tyckte att det var något slags handelshinder att ge den typen av råd. Det ger kanske en möjlighet att komma vidare i den här frågan och få mer närodlat i svenska skolor och äldreboenden.

Men fortfarande upplever 76 procent av landets kostchefer att det är svårt eller mycket svårt att köpa in närproducerad mat, och de upplever att lagen om offentlig upphandling är ett stort hinder.

Miljöpolitik behöver inte alltid vara så komplicerat. Det som är bra ska vara billigt, och det som är dåligt ska vara dyrt. För en lantbrukare ska det aldrig löna sig med långa transporter, massiv användning av konstgödsel eller genmanipulerat foder eller dålig djurhållning. Däremot ska det löna sig med närodlat, ekologiskt och ett starkt djurskydd.

Därför vill jag fråga centerledaren: När får vi den nya lag om offentlig upphandling som har utretts på riksdagens bord?

Anf. 81 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag är otroligt glad att även Gustav Fridolin nu verkar vilja prata om bönderna och den gröna näringen i Sverige, som är en viktig del, förutom de andra företag som vi har inom det svenska näringslivet.

Företag mår bra av sänkta skatter, goda villkor och förenklade regler men också av god infrastruktur och kommunikationer. Det är de delarna som Centerpartiet och alliansregeringen har jobbat med under de år som vi har suttit vid makten.

Vi har gjort en översyn av lagen om offentlig upphandling. Men jag vill påpeka att det finns kommuner som i dag tillämpar regelverket som kan köpa in svenskt kött och svenska ägg och uppenbarligen kan göra det inom lagens gränser. Tillämpningen behöver bli bättre runt om i landet. Men det är inget som vi kan lagstifta fram, utan det ligger i varje persons tillämpning av den lag som finns i dag.

Anf. 82 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Häromdagen meddelade Arbetsförmedlingen att arbetsmarknadsläget fortsatt är väldigt ansträngt och har försvagats under december månad. Det totala antalet inskrivna ökade till 414 000 personer, vilket motsvarar 8,9 procent av den registerbaserade arbetskraften. Det är alltså en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med december förra året.

Under 2012 uppgick antalet varsel till nästan 66 000. Enligt Eurostat har Sverige under den senaste tiden tillsammans med krislandet Spanien haft den sämsta utvecklingen av arbetsmarknaden i EU. Oavsett om man väljer att kalla detta för massarbetslöshet eller något annat kan vi nog ändå rimligen vara överens om att det handlar om en massa människor – alldeles för många.

När statsministern frågades ut i *Agenda* i söndags fick vi inte mycket till svar om vad vi ska göra åt den närmast katastrofala situationen. Jag vill påstå att Fredrik Reinfeldt uppträdde undanglidande och andades uppgivenhet. På frågan om statsministern är beredd att genomföra det som man från regeringens sida själv anser är den mest effektiva jobbskapande åtgärden, nämligen ytterligare jobbskatteavdrag, blir svaret att det kan ske först när det finns ekonomiskt utrymme. Sannolikt blir det då inte under den här mandatperioden.

Trots detta har regeringen de senaste åren ansett sig ha haft utrymme att genomföra en rad andra dyra och ineffektiva reformer, i första hand för att stimulera okvalificerade låglönejobb. Resultatet har varit minst sagt nedslående. Till exempel kom det för någon vecka sedan en ny uppföljning av sänkningen av krogmomsen, som visade att den visserligen kan ha skapat vissa jobb men i så fall väldigt få och dyra jobb. I debatten

nämndes tidigare att det skulle handla om 5 000 jobb, och den siffran är nog i överkant. Även om den siffran skulle stämma handlar det ändå om en kostnad på styvt 1 miljon kronor per skapat jobb. Det är alltså väldigt dyra jobb. Det är inte effektivt jobbskapande.

Tyvärr är detta symtomatiskt för den här regeringen. Det är missgrepp efter missgrepp, vilket gör att pengar som skulle kunna användas både till effektiva jobbskapande åtgärder och till välfärden i stället försvinner i ett svart hål.

Till detta kommer regeringens ansvarslösa invandringspolitik – ett ständigt tillflöde av nya arbetslösa. Invandringen var under 2012 större än någonsin, och den väntas bli ännu större i år. Det är knappast något som gör situationen på arbetsmarknaden bättre, och det slår framför allt mot dem som står allra längst ifrån arbetsmarknaden.

Fru talman! Den senaste tiden, inte minst de senaste dagarna, har debatten om vår försvarsförmåga varit omfattande och i hög grad också klagörande. Även om Sveriges dryga procent av bnp innebär att vi lägger avsevärt mindre resurser på vårt försvar jämfört med snittet i våra nordiska grannländer är det ändå en ansevärd summa pengar. För denna ansevärda summa får vi en försvarsmakt som enligt överbefälhavaren kan hålla tillbaka ett anfall under högst en vecka, och då förutsatt att angreppet sker mot ett begränsat mål.

Med detta säger sig försvarsministern vara nöjd. Det räcker med detta, för sedan kommer ganska snart andra länder att komma och stödja och hjälpa oss när vi är under anfall. Samtidigt går dock Natochefen ut och säger att detta inte stämmer. Åtminstone kan vi inte räkna med någon hjälp från Nato.

Detta är anmärkningsvärt, fru talman, och mer anmärkningsvärt är givetvis att försvarsministern ändå i sitt tal till Folk och försvar så sent som i går fortsatte att påstå att man har ambitionen att försvara hela Sverige. Jag menar att det är helt osannolikt att försvarsministern själv tror på det hon själv säger i det här avseendet.

Nu kommer kanske inte ÖB:s beskrivning av läget som någon överraskning för oss i politiken, utan det är en naturlig effekt av den försvarsmodell som den nuvarande regeringen har drivit under lång tid med en majoritet här i riksdagen. Jag menar att det självklara vore att Försvarsmakten hade förmåga att motstå också ett angrepp i större skala och inte enbart på en enskild punkt, som försvarsministern är nöjd med. Man frågar sig givetvis vilken del av Sverige det är som då ska försvaras och vilka delar det är som ska ges upp. Vilka ska lämnas i sticket?

Möjligen hänger detta ihop med statsministerns närmast totala avfärdande av en eventuell hotbild mot Sverige, trots att exempelvis Ryssland nu rustar för tusentals miljarder kronor.

En sådan nonchalans menar jag vittnar om en oförståelse för hur försvaret fungerar. Även om det inte finns någon reell hotbild nu eller i en nära framtid är det den långsiktiga hotbilden som måste ligga till grund för hur vi bedömer och rustar vårt försvar i dag. Det kan ta årtionden att bygga upp en tillräcklig försvarsförmåga för att kunna stå emot ett angrepp. Jag betvivlar att ens Fredrik Reinfeldt har möjlighet att bedöma vilken hotbild som finns mot Sverige om 20–30 år, för det kan ingen bedöma i dag. Just därför behövs det åtminstone en plattform så att vi om hotbilden skulle förändras snabbt kan öka försvarsförmågan.

Fru talman! Det här är ett vägval för Sverige. Det handlar om försvarsförmåga och om vårt oberoende. Det är uppenbart att regeringen föredrar kortsiktiga opinionsvinster framför långsiktigt ansvarsfull politik.

I Sverigedemokraternas förslag till försvarsbudget tillförs Försvarsmakten 20 miljarder kronor över en fyraårsperiod för att kunna påbörja återtagandet av ett försvar som kan försvara hela Sverige. Det är åtminstone vår ambition.

Fru talman! Ett annat område jag skulle vilja lyfta fram som eftersatt är kriminalpolitiken. Jag och partikolleger till mig har stått i den här talarstolen gång på gång och tagit upp viktiga förslag för att komma åt framför allt grov och upprepad brottslighet, och gång på gång har vi fått massivt mothugg från samtliga partier i den här församlingen.

Nu har vi under vintern kunnat notera en viss förändring av den här trenden, inte minst när Moderaterna ser ut att ta efter vår kriminalpolitik i fråga efter fråga. Det har gällt systemet med tvåtredjedelsfrivgivning, där Moderaterna och justitieministern nu tycks ansluta sig till vårt förslag om att slopa detta åtminstone när det gäller återfallsförbrytare. Det har gällt den så kallade ungdomsrabatten som tillämpas för unga brottslingar mellan 18 och 21 år. Vi har lagt fram det förslaget här i riksdagen tre år i rad. I samtliga fall har övriga partier, även Moderaterna, gått emot. Men nu verkar man alltså ha ändrat sig.

Det har gällt förbud mot tiggeri, som är en fråga som har uppmärksamats mycket den senaste tiden. Så sent som i december förklarade sig justitieministern beredd att se över den här frågan och utreda om man kan kriminalisera dem som organiserar sådan verksamhet. Det är en fråga som vi har drivit under ganska lång tid. Det finns många exempel på detta, och min poäng är att detta tydligt visar att vi Sverigedemokrater faktiskt påverkar politiken. Trots alla utfästelser om att vi ska hållas borta från alla former av inflytande får vi ändå möjlighet att påverka.

Frågan är då hur allvarligt man från regeringens sida tar detta. Vad blir det för konkret politik från regeringen? Handlar det om verkliga ambitioner eller om att man kastar upp testballonger för att tillfredsställa en intern opinion? Har Fredrik Reinfeldt och Moderaterna med sig övriga regeringspartier i de här frågorna?

Fru talman! Mer detaljerad statistik över brottsligheten det gångna året kommer från Brottsförebyggande rådet först senare i vår, så vi får säkert anledning att återkomma till hur situationen har utvecklats.

Som jag sade i ett tidigare replikskifte noterade jag dock att Rikspolisstyrelsen har presenterat siffror över hur uppklaringen har sett ut under större delen av 2012, och det är som sagt ingen munter läsning.

Det är uppenbart att bara pengar och mer prat inte räcker för att vända trenden. Det krävs en genuin politisk vilja för att bryta denna utveckling långsiktigt.

(Applåder)

Anf. 83 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Det är en väl beprövad teknik att försöka hävda: Vi uppfann allt. Kanske ska det parti som sist kom in i riksdagen vara lite mer ödmjukt. Under den tid som Sverigedemokraternas sympatisörer mest

sprang runt i kängor och med järnrör var vi många som sedan länge framfört dessa förslag.

Vi har också ändrat så att vi fått en skärpning av straff som följer av upprepad brottslighet. Vi har också insatser som sätts in mot livsstilskriminella, för vi vet att en liten andel kriminella begår en hög andel av brotten. Vi har också arbetsplaner som polis och samverkande myndigheter sätter in mot grovt organiserad brottslighet. Vi ska, ofta med hjälp av Kronofogdemyndigheten och Skattemyndigheten, se till att det gör ont varhelst den grova organiserade brottsligheten dyker upp. Vi hittar dem som är förtidspensionärer och lever på bidragsfusk samtidigt som de begår allvarliga brott.

Jimmie Åkessons påstående att inget av detta finns stämmer alltså inte med verkligheten. Vi har genomfört detta.

Jag framförde i dag min oro över mängdbrottsligheten. Här finns mer kvar att göra. Men stora insatser har som sagt gjorts.

De senaste dagarna har det framstått som att i princip alla riksdagens partier står för en kraftig militär upprustning. Det är dock bra när det som framförs i medierna hänger ihop med det man föreslår i riksdagen. Det skapar trovärdighet hos väljarna.

Det kanske förvånar att det inte finns några stora anslagsökningförslag från något annat parti än Sverigedemokraterna. För nästkommande år har jag hittat 2 miljarder. Det bygger dock på en fullständigt osammanhängande budget som grundar sig på fantasier om vad som går att göra med asyl- och migrationspolitiken. Därför raseras hela möjligheten att kräva att detta skulle kunna vara något seriöst och framtidsinriktat. Det är så det måste hänga ihop. Klarar man inte sin finansiering finns inte heller satsningarna. Här klarar inte Sverigedemokraterna läxan.

Anf. 84 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har inga problem med finansieringen. Läser man vår budget, vilket jag betvivlar att statsministern har gjort, ser man att det i högsta grad hänger ihop.

När det gäller kostnader och besparingar i migrationspolitiken får statsministern gärna presentera en egen modell för hur det egentligen ser ut, om vi nu har så fel. Det gör han dock inte utan spelar på sin höga trovärdighet som statsminister och kritiserar oss ensidigt och säger utan saklig kritik och utan att presentera egna fakta och alternativ: Ni har fel. Ni är inte så smarta. Ni kan inte det här. Det hänger inte ihop.

Det betyder inte att det är sant. Det är inget seriöst sätt att möta en politisk motståndare på. Om du har synpunkter på vår migrationspolitik, Fredrik Reinfeldt, ge oss då saklig kritik som bygger på fakta. Tala om vad konkret som är fel.

(Applåder)

Men det gör aldrig Fredrik Reinfeldt. Jag tror, fru talman, att det är för att han mycket väl vet att den invandringspolitik som han har fört så länge han har varit statsminister och som tidigare statsministrar och regeringar har fört är ansvarslös. Jag tror att ni någonstans inser att detta inte håller, att det inte går.

Skälet till att ni aldrig bemöter oss kritiker sakligt är att ni inte kan det, för det finns inga sakliga argument. Det finns inga fakta som bestriider det vi säger. Det vi säger bygger på fakta och saklighet. Det ni säger

bygger på rena påhitt och känslor. Det är inget seriöst sätt att styra ett land och inget seriöst sätt att kritisera en politisk motståndare på.

När det gäller kriminalpolitiken, som jag trodde att vi egentligen skulle tala om, är det jättebra om statsministern har tyckt så här länge. Ni har haft sex år på er att genomföra det. Varför har ni inte gjort det?
(Applåder)

Anf. 85 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson framstår ofta som cool, men när han får möjlighet att ge sig på invandrarna kommer känslorna. Det är alltid så. Kan han ge sig på invandrarna blir det känslösamt.

Jimmie Åkesson ska nog inte underskatta hur mycket jag läser. Över 90 procent av asyl- och migrationspolitiken ska försvinna, och med detta framstår en fantastisk finansiering. Den är helt frikopplad från verklighet, från internationella konventioner och från vad som är möjligt att genomföra. På detta bygger ni ert budgetalternativ. Detta är saklig kritik. Jag har inte hört hur ni kommer runt det.

När det gäller värnkraften och Sverige har vi byggt om vårt försvar för att vara insatsberett och inte förrådsställt med ett år av återtagande för att kunna fungera. Vi ska vara insatsberett fram till 2019 för att kunna möta nya typer av hot. Varför? Jo, för att Försvarsberedningen i bred samverkan i riksdagen har sagt att hoten ser annorlunda ut. Vi tror inte att vi under den tid vi kan överblicka får ett ensidigt militärt angrepp som bara syftar till att ta och hålla svensk terräng. Det är inte jag som säger detta utan Försvarsberedningen, och för detta har vi utformat vårt svenska försvar.

Anf. 86 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Försvaret är en kossa som man kan mjölka på pengar när man behöver dem för att sänka krogmomsen eller annat. Kortsiktigt behöver man inte ta ansvar för det, utan ansvaret ligger på dem som styr landet om 20–30 år när det finns en reell hotbild. Det är då problemen kommer, inte i dag. Därför är det lätt att komma undan med att man struntar i att prioritera vår försvarsförmåga. Jag tycker att det är ansvarslöst. Därför vill jag lägga mer resurser på försvaret, vilket Fredrik Reinfeldt mycket riktigt påpekade alldeles nyss.

Återigen: Vad gäller besparingarna i invandringspolitiken presenterar Fredrik Reinfeldt inget alternativ. Fredrik Reinfeldt talar inte om vad alternativet är. Fredrik Reinfeldt bemöter inte sakligt utan säger svepande: Ni har fel. Detta är omöjligt att genomföra.

På vilket sätt är det omöjligt att genomföra? Det hänvisas till internationella konventioner. Vad är det för internationella konventioner som Sverige ensidigt har skrivit på? Andra länder kan föra en ansvarsfull invandringspolitik, varför kan inte Sverige? Om det finns internationella avtal som gör att vi ensidigt inte kan föra en ansvarsfull politik måste dessa avtal omförhandlas. Det säger sig självt.
(Applåder)

Anf. 87 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson talar ofta om invandring, väldigt ofta faktiskt. Man skulle kunna gå så långt som att säga att Jimmie Åkesson

tar varje tillfälle han får att tala om invandring, förutom ett. Det är när det handlar om människor, när generaliseringar ersätts av en människa och siffrorna får namn.

I Bengtsfors demonstrerade nyligen hundratals personer mot att familjen Ceman ska utvisas till Kosovo efter åtta år på orten. Pappan i familjen jobbade som polis under det serbiska styret och är därför rädd att familjen ska bli förföljd om den tvingas återvända. Sonen Nermin spelar fotboll i Bengtsfors IF och drömmer om att bli tandläkare här i Sverige.

I Halmstad bor den 78-åriga änkan Vahide Selimi. Hon har sina tre barn här i Sverige, alla med svenskt medborgarskap. Nu hotas hon av utvisning. Inför detta hot svarar hon: Det är bättre att de dödar mig först.

I fredags träffade min kollega Maria Ferm en gömd familj i Karlsborgs kommun. Pojken i familjen är, enligt en läkare som hjälper dem, mycket djupt apatisk. Om familjen utvisas är det inte troligt att pojken får den sjukvård han behöver.

Detta är tre familjer vilkas öden är exempel på svensk flyktingpolitik som den ser ut. Det är familjer vilkas situation kommit oss alla till del. Om dessa har dock Jimmie Åkesson ingenting sagt.

Nu har du din chans. Vad har du att säga om svensk flyktingpolitik om du talar till alla upprörda människor i Bengtsfors, till Vahide Selimis svenska barn i Halmstad eller till dem som hjälper familjen med den sjuka sonen i Karlsborg?

Anf. 88 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har inte hört Gustav Fridolin i något sammanhang säga något om det faktum att regeringen flyttar pengar, som man kan hjälpa flyktingar med, från biståndsbudgeten till den budget som ska betala för bostäder, bidrag och annat till ytterligare invandrare. Jag vet inte om Gustav Fridolin tycker att det är bra eller dåligt. Det lägger jag mig inte i. Jag har inte hört Gustav Fridolin kritisera det.

Jag menar att kärnan i problemen med svensk flyktingpolitik är att vi prioriterar så fel. Runt om i världen är ungefär 40 miljoner människor på flykt, många i sina hemländer, andra i det omedelbara närområdet. Det är relativt få som tar sig till Sverige eller andra mer välmående länder i vår del av världen. De allra flesta flyktingarna finns kvar i sitt närområde.

Om man vill sätta en gloria på sitt huvud kan man göra som Gustav Fridolin och lyfta fram de enskilda ömmande exemplen och säga att det är förskräckligt. Det är självklart att det är förskräckligt. Det finns så många mänskliga tragedier i det som kallas flyktingpolitik. Vad gör Gustav Fridolin för att hjälpa de 40 miljoner människor som är på flykt runt om i världen? Det hjälper inte att stå i riksdagen och sätta en gloria på sitt huvud och ge ett exempel på någon som uppenbarligen genomlever en enorm tragedi. Det hjälper inte. Det som hjälper är att rikta resurserna till hjälp på plats i närområdena. Det skulle hjälpa många fler flyktingar än Gustav Fridolin någonsin kommer att hjälpa. Så är det, och det är det jag vill göra.

(Applåder)

Anf. 89 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Det svar vi fick var att familjen Ceman aldrig borde ha kommit till Bengtsfors, att Vahide Selimi aldrig borde ha kommit till sina svenska barn i Halmstad och att familjen i Karlsborg aldrig borde ha kommit dit där de kunde få vård.

I min hemkommun sköts en stor del av brandförsvaret av deltidsbrandmän. Bli aldrig en sådan, Jimmie Åkesson! Av det Jimmie Åkesson säger låter det som att man, om man ser en brand, möjligen ska spruta vatten på den, men om några försöker ta sig ut ur huset ska man säga åt dem att stanna kvar för att de ska få hjälp i trädgården där flammorna når dem.

Vi ska givetvis hjälpa dem som kommer till oss på samma sätt som vi hjälper till att bygga en trygg värld. Vi sitter här för att vi vill bygga ett samhälle på det sätt som vi tror är bäst. Jag tror att ett sådant samhälle är ett samhälle där vi är humanistiska också mot de människor som jag har nämnt.

Jimmie Åkesson tror på ett annat samhälle. Jag respekterar det, men för att den respekten ska växa hos fler tror jag att det vore bra om ni tog ansvar för vad politiken skulle leda till. Om ni säger att nio av tio av dem som kommer till Sverige inte ska få möjlighet att stanna här handlar det om sådana människor som dem jag har nämnt i dag.

(Applåder)

Anf. 90 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Vi vill minska asyl- och anhöriginvandringen kraftigt. Det hänger ihop med att den svenska politiken är väldigt extrem om vi jämför med hur det ser ut i andra länder i vår del av världen. Gustav Fridolin tillhör det parti som står för den kanske mest extrema invandringpolitiken i den här församlingen och som vill göra en redan extrem politik ännu mer extrem. Jag vill inte det. Jag vill tvärtom att vi ska föra en ansvarsfull politik.

Min utgångspunkt är att flyktingpolitiken ska fokusera på att hjälpa så många människor som möjligt. För Gustav Fridolin handlar det mer om att känna sig duktig och god och sätta en gloria på huvudet. Den glorian är på sned, Gustav Fridolin. Din politik hjälper inte särskilt många människor. Min politik hjälper många fler.

(Applåder)

Anf. 91 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag ska ställa en fråga om Sverigedemokraternas kärlek till de svenska storbankerna. Ni är bland dem som vill sänka bolagsskatten. Det som genomförs har en bruttokostnad på 16 miljarder kronor. Det är en tydlig grupp av företag som är extremt stora vinnare på detta; det fanns en lista i Svenska Dagbladet nyligen. Det är de svenska storbankerna som SE-banken, Handelsbanken, Nordea och Swedbank. De rakar hem miljoner och miljarder till kassakistorna. De här bankerna gjorde förra året 60 miljarder kronor i vinst efter skatt. För Sverigedemokraterna är det en prioritet att de ska få mer pengar. Det är ännu viktigare än att till exempel ha fler undersköterskor i äldreomsorgen eller fler lärare i skolan – sådant som vi tycker är viktigt.

Jag vill ha en förklaring till varför det är så viktigt för Jimmie Åkesson att se till att storbankernas vinster ökar när de redan är så höga.

Anf. 92 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har i dag hört flera komiska replikskiften med Jonas Sjöstedt där han kopplar sådant som är bra eller dåligt till något som inte har med saken att göra men som kan låta bra för dem som röstar på Jonas Sjöstedt. Det är lite ohederlig retorik.

Jag tror inte att någon, i alla fall inte jag, tycker att det är en bra idé att sänka bolagsskatten för att i första hand gynna storbanker. Det är inte vad det handlar om. Det förstår också Jonas Sjöstedt.

Jonas Sjöstedt är väl medveten om att det behövs stimulanser för hushållen i tider av ekonomisk nedgång. Det behövs också stimulanser för näringslivet. Vi är medvetna om att svenskt näringsliv, inte minst svenska exportföretag, i dag är utsatt för ett ganska hårt tryck av flera skäl, bland annat för att andra länders köpkraft minskar. Då måste vi göra något. Alternativet är möjligtvis att man lämnar företagen i sticket så att de får gå i konkurs och staten kan överta all tillverkning, eller vad nu Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet vill. Vi som vill ta ansvar tycker att det kan vara en bra idé att stimulera.

Jag vet inte om Jonas Sjöstedt har missat att vi är ett av de partier som hårt driver att bankerna ska överta ansvaret för stabilitetsfonden. Det ska vara bankerna och inte de svenska skattebetalarna som står för finansieringen. Man bör givetvis överföra en del av vinsten. Det kanske Jonas Sjöstedt har missat. Jag vet inte vad Jonas Sjöstedt tycker i den frågan; det är möjligt att han håller med mig.

Anf. 93 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Jimmie Åkesson för svaret. Jag tycker inte att det är något riktigt bra svar. Ni röstar ju för en politik som ökar bankernas vinster med miljarder. Om man ska hålla ihop en budget måste plus och minus gå ihop. Det innebär att det blir mindre pengar någon annanstans. Ni framställer er gärna som ett parti som värnar pensionärer och vill ha mer pengar till äldreomsorgen. Ni vill ha en bättre skola och så vidare, men när det gäller att fördela de stora summorna väljer ni SE-banken, Handelsbanken, Swedbank och Nordea. Jag menar att det är en form av hyckleri.

På vilket sätt stimulerar det ekonomin att de får lite större vinst? Det skulle jag vilja få förklarat. Hur blir det fler jobb? Hur många jobb räknar Jimmie Åkesson med att de här miljarderna kommer att skapa i Sverige eftersom ni tycker att det är så viktigt att ge dessa miljarder just till bankerna?

Anf. 94 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det är en märklig retorik. Ska man rösta emot allt som gynnar en bank bara för att det gynnar en bank även om det är bra på en massa andra sätt? Om det gynnar en bank ska man inte få rösta för det. Det är ju en väldigt märklig ingång i politiken, men det är precis det som Jonas Sjöstedt säger. Man får gärna tycka så, men jag tycker inte så. För mig är det inte så intressant om något som jag tycker är bra i allmänhet också gynnar en bank. Jag röstar för det ändå.

Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Kära ledamöter! Åhörare! Det ingår i jobbet som partiledare att ta emot en del kritik. Det känner mina kolleger också till. Det fungerar på det sättet. Ibland kan den vara välförtjänt, ibland kan man tycka att den är mindre välförtjänt. Ibland händer det att man får kritik som man helt enkelt inte begriper hur den hänger ihop.

I somras lanserade vi i Vänsterpartiet en modell för att skapa en välfärd fri från privata vinster. Vi ville konkretisera och utveckla hur vi ska få alla skattepengar att gå dit de ska. Vi ville visa dem som sade att det inte är möjligt att det är fullt möjligt att göra. Det sker i våra grannländer.

Det blir en hel del debatt om våra förslag. Jag tycker att det är ett bra och ett viktigt konkret samtal, och vi välkomnar att det fortsätter.

I går såg vi till exempel att Landsorganisationen lade fram ett förslag som liknar vårt, där syftet är att ta bort vinstlöseriet ur välfärden. Det finns också svagheter i LO:s förslag, till exempel att man öppnar ett kryphål för kommunerna. Men i huvudsak är det positivt.

Vi fick förstås en hel del kritik när vi lade fram vårt förslag. Det var helt väntat. Det finns nämligen många som tjänar bra på att tingens ordning fortsätter. Det finns stora vinster att göra här, och det görs också stora vinster. Det är uppenbart att det är de som har ett egenintresse i detta som är de mest aktiva i denna debatt.

Men det var också här som det obegripliga argumentet dök upp, det argument som man först inte riktigt förstår hur det hänger ihop. Det är påståendet att det skulle vara bra för jämställdheten att ha privata vinster i välfärden. Det har faktiskt varit en bärande del i vissa personers, både politikernas och företagens, argumentation att detta egentligen är en jämställdhetsreform. Kanske riktar man detta mot oss eftersom vi är ett feministiskt parti som tycker att jämställdheten är så viktig.

Detta resonemang går ut på att privatiseringarna och vinsthysterin i välfärden skulle öppna dörrar för kvinnor att bli företagare och entreprenörer och att konkurrensen på marknaden på sikt skulle göra att de får bättre arbetsvillkor och får bättre betalt. Dessa påståenden återkommer ofta. Problemet är att det inte finns några belägg för dessa påståenden om att det är bättre arbetsvillkor och bättre betalt på den privata sidan.

Vi tror att det är precis tvärtom, och vi menar att man ska ta bort vinsterna just därför att vi värnar jämställdheten.

Jag ska också helt tydligt säga att min avsikt inte är att raljera över kvinnligt företagande. Det är viktigt att jämställdheten ökar på många områden. Vi behöver fler kvinnor med makt i svenska företag. Det finns ett glastak som ligger ovanligt lågt i delar av näringslivet, och det måste ändras.

Men som feminist och som skattebetalare vill jag att varje krona ska användas så effektivt som möjligt. Jag vill att varje krona ska komma till nytta och faktiskt stärka jämställdheten. Där är en väl fungerande välfärd en av de absolut viktigaste jämställdhetsfrågorna.

Fru talman! 80 procent av dem som arbetar i välfärden är kvinnor. Tillsammans är de fler än 900 000. De bär upp den svenska välfärden med sitt arbete. Oavsett hur mycket man privatiserar kommer de att vara oändligt många fler än de kvinnliga direktörerna i välfärdsföretagen. Dessa kvinnor har ofta för låga löner, för liten rätt till utbildning och för liten rätt till heltid. Många har det tufft på arbetsmarknaden. Där behöver

det göras stora insatser för att de ska få en bättre arbetsmiljö, bättre betalt och bättre möjligheter att göra ett bra arbete.

Under den gångna hösten har vi haft en kampanj som heter Prata om jobbet. Vi har varit ute och bett människor berätta om hur de har det på sina arbetsplatser. Många av dem som hör av sig jobbar just i välfärdssektorn. De vittnar om hur tung arbetsituationen är.

En kvinna som kom upp till mitt kontor arbetar för det stora privata välfärdsföretaget Carema. Hon berättade hur de som var kritiska till missförhållanden frystes ut på arbetsplatsen. Hon berättade att personalen var rädd att säga ifrån därför att man då inte fick någon förlängning av den tillfälliga anställningen. Hon berättade om hur vinsttänkandet genomsvrade verksamheten och ställdes före behov och kvalitet.

Det är tydligt att de privata vinsterna i välfärden sker på både brukarnas och personalens bekostnad. De privata äldreboendena med vinstintresse har i genomsnitt 10 procent lägre bemanning. Det är från en utgångspunkt som redan är för låg på många av de kommunala äldreboendena. I skolan är det ännu tydligare. Lärartätheten är 17 procent lägre i fristående gymnasieskolor än i kommunala. Vad betyder detta i praktiken? Jo, det betyder att det är undersköterskan och läraren som får mindre tid för sitt arbete, som får mindre tid att sätta sig ned med den som egentligen behöver det och som får springa snabbare genom korridorerna. Det är dessa kvinnor som betalar privatiseringens pris.

För oss är det helt enkelt så att deras arbetsmiljö och deras rätt till bra arbetsvillkor är viktigare än att några kvinnor kan bli direktörer i privatiserade välfärdsföretag därför att de gör jobbet och därför att de är den stora majoriteten. Det är dessa kvinnor som vi värnar.

Naturligtvis löser man inte alla problem genom att ta bort det privata vinstintresset. Jag inbillar mig inte att det är så enkelt. Ibland kan debatten förenklas alltför mycket. Det har funnits stress och dålig arbetsmiljö inom stora delar av välfärdssektorn under mycket lång tid. Men att gömma privatiseringar och vinstkaruseller bakom att det skulle vara bra för jämställdheten håller helt enkelt inte. Det har verkligheten visat. Lösningen är i stället utbildning, att vara tillräckligt många, att ha rätt att arbeta heltid och att ha en demokratisk organisation där man har både inflytande och ansvar.

Fru talman! Alla som arbetar ska ha möjlighet att försörja sig på sitt arbete. Det kan låta som en självklarhet, men så är det faktiskt inte i dag. Mer än en miljon människor arbetade deltid under andra kvartalet 2012. Av dem var 70 procent kvinnor. Det är kvinnorna som arbetar deltid. Orsakerna varierar. En del vill arbeta deltid. Men väldigt många – var tredje – säger att de skulle vilja arbeta mer.

För den som jobbar deltid är det ofta mycket svårt att klara försörjningen för sig själv och för sina barn. Man blir helt enkelt beroende av någon annan. Man kan inte försörja sig själv.

Det är framför allt i de kvinnodominerade yrkena som det ofrivilliga deltidsarbetet breder ut sig. Inom vård, omsorg och delar av den privata tjänstesektorn är deltiderna det enda som man kan få på många ställen. Det är också otrygga anställningar, framför allt timvikariat och behovsanställningar. Detta är en av de viktigaste förklaringarna till inkomstklyftan mellan kvinnor och män. De otrygga anställningarna är särskilt vanliga hos de privata arbetsgivarna, hos dem som har ett vinstintresse.

Dessa kvinnor som arbetar deltid betalar inte bara genom lägre inkomst. Deltidsarbetet ger sämre utvecklingsmöjligheter, sämre löneutveckling och lägre ersättningar från socialförsäkringar, a-kassa och så småningom pensionssystem. Det är kvinnorna som drabbas av det ofrivilliga deltidsarbetet. I de branscher där män dominerar ser det inte ut så här. Man kan jämföra olika delar av till exempel handeln. Där har det varit möjligt att organisera det på ett annat sätt. Man kan fråga sig varför det ofta är möjligt när det är männen som arbetar.

Men det är ingen naturlag som säger att det måste vara så här, att kvinnors arbete värderas lägre och att deras rätt till heltid inte tas på allvar. Det handlar om makt, och det handlar om maktförhållanden mellan män och kvinnor. Kvinnors frihet och oberoende har växt under årtionden av tråget arbete. Men det är dags att arbetsmarknaden också anpassar sig till det.

Rätten till heltid bör stärkas genom ändringar i lagen om anställningsskydd. Deltidsanställning ska ingå som ett alternativ om man vill det, men heltid ska vara norm. Det skulle ha verklig effekt på jämställdheten. Det gynnas inte av utvecklingen i den privatiserade tjänstesektorn och i den privatiserade vårdsektorn.

Fru talman! Det som jag talar om ligger väl i linje med det som de som arbetar i välfärden själva beskriver. Kommunal går in i den kommande avtalsrörelsen med krav på ökad jämställdhet och tryggare anställningar. Man lägger särskild vikt vid att förbättra för de visstidsanställda.

Det finns mycket att göra, men det kräver att man vill göra det. Jag tycker att regeringens ambitionsnivå har sjunkit. Man talar om jämställdheten ungefär som man talar om klimatet, nämligen att det är någonting som händer och som vi inte kan göra särskilt mycket åt. Men vill man göra det kan man göra det. I den utvecklingen är den privatiserade välfärden ett hinder och inte en tillgång.

(Applåder)

Anf. 96 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt talade länge om välfärden. Göran Hägglund kommer att återkomma till en del av detta.

Jag vill instämma i att deltidarbete är någonting som huvudsakligen kvinnor genomför i Sverige. Det är en av våra största arbetskraftsreserver.

Tyvär tycker jag att vänsterledaren ofta delar in sin värld i det som är privat och det som är offentligt. Det privata är dåligt, och det offentliga är bra, och utifrån det ska man också bedöma deltidarbete. Jag tror inte att det är riktigt så enkelt. Jag tror att omsorgstrycket på kvinnor också är en förklaringsfaktor som leder till att många kvinnor, oavsett om de jobbar offentligt eller privat, hamnar i deltidarbete. Då vill det till att man säkrar kärnan i välfärden, bra kvalitet i förskolan och bra skola för barnen. Också RUT-avdrag, som Vänsterpartiet bekämpar, hjälper många människor att lätta på omsorgstrycket. Det vill till att förslagen man är med om eller bekämpar också understöder det man vill åstadkomma rent politiskt.

Låt mig också säga att vi har utformat jobbskatteavdragen just för att öka drivkraften framför allt för deltidarbetande, som alltså har sett en

kraftig förstärkning av vad som kommer i plånboken av eget arbete. Det har gjort det mer möjligt bland annat för ensamstående kvinnor att klara försörjningen, vilket vi också uppfattar är en svår utmaning för många.

Tillbaka till min fråga, som jag ställde också till Miljöpartiet: Jag hörde att Jonas Sjöstedt i replikväxlingen med Socialdemokraterna önskade både en ny regering och en ny statsminister. Kan Jonas Sjöstedt då svara på frågorna: Vilken regering? Vem ska vara statsminister?

Kan Jonas Sjöstedt sedan också svara på hur han ser på de fem punkter som Stefan Löfven har lovat blir regeringspolitik om makten ges 2014 och som jag här håller upp på ett papper? Är ni redan överens? Ställer också Vänsterpartiet upp på den fördubblade arbetsgivaravgiften för unga, den fördubblade restaurangmomsen, borttagandet av lagen om valfrihet, avskaffandet av läx-RUT och höjningen av skatten för inkomster över 60 000? Är ni redan klara med detta?

Anf. 97 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Statsministern får ursäkta: Jag har mycket hellre Stefan Löfven som statsminister än Fredrik Reinfeldt. Det är bara så. Jag vill ha en statsminister som tar jobben på allvar. Jag vill ha en regering där idéerna inte är slut. Jag vill byta statsminister. Jag vill ha en rödgrön regering i Sverige, och jag tycker att de flesta av förslagen låter bra. Jag genomför gärna dem.

(Applåder)

Det finns en viktig skillnad här. Det är lätt att vara enig när det är slut på idéer, och det är någonstans där alliansregeringen är. Då är det lätt att säga: Vi är överens. Det kommer nämligen ingenting nytt, och då är det inte så mycket att bråka om. Det finns också en viktig skillnad här. Det är att ni är fyra partier, men du vet ju att det är ni i Moderaterna som bestämmer. Det vet väljarna också. Vem man än röstar på av de fyra allianspartierna är det ni i Moderaterna som i praktiken bestämmer vad som får och inte får göras. Ofta recenserar ni det helt öppet när de andra partierna kommer med förslag.

Det är till och med så att era röster är avgörande för att två av dessa partier ska komma in i riksdagen. Det är inte bara så att ni i praktiken bestämmer, utan det är i praktiken era väljare som avgör vilka partier som kommer in i riksdagen, eftersom de har svårt att göra det av egen kraft. För mig är det inget riktigt föredöme när det gäller samarbeten mellan partier. Jag vill att det ska spela roll att man röstar just på mitt parti. Sedan förhandlar jag gärna, och jag kompromissar gärna.

Om heltiden: Vi genomför rätt till heltid i flera kommuner. Individualiserad föräldraförsäkring är en nyckel för att bryta dessa strukturer.

Anf. 98 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Varje gång vi har förhandlat har jag noterat att alla allianspartier säger att de har fått genomslag för sin politik. Så tycker jag att förhandlingar ska genomföras.

Det unika vi har haft i svensk politik vid de senaste valen är att vi före valet har berättat vad vi vill göra om vi tillsammans får regeringsmakten. Jag vill understryka att Vänsterpartiet och även Miljöpartiet tidigare stod här och höll långa tal om allting som ska komma om ni får makt och inflytande, men det ni glömmer att berätta är att en stor del av

detta ska skäras bort. Det är bara det att i er värld och enligt er syn på demokrati ska väljarna inte få reda på det. Vi ska tydligen få följa spännande nattliga förhandlingar.

Jonas Sjöstedt har just meddelat att en röst på Vänsterpartiet alltså är en röst på Stefan Löfven, men han kan inte lova att en röst på Vänsterpartiet är en röst på Vänsterpartiet i regeringen. Det har du nämligen ingen aning om, Jonas Sjöstedt, och det har ni inte heller enats kring. Du har just sagt att du ställer upp på hela listan. Det är bara det att denna lista, som Stefan Löfven har satt upp, är Socialdemokraternas budgetförslag – ni tycker alltså inte detta. Ni har andra förslag, men du har redan sagt att du ställer dig bakom alla fem punkterna.

Nu kommer du snart att säga att du inte har sagt någonting, och det är det som är problemet: Vi har ingen aning.

Anf. 99 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Statsministern får ursäkta; det är lite svårt att läsa listan på det här avståndet.

Jag skulle vilja säga till Fredrik Reinfeldt: Underskatta inte väljarna! De vill ha verkliga alternativ att välja mellan. Jag tror inte att de vill ha en allians mellan tre partier där ett parti bestämmer allt – där man vet att det egentligen är så. De vill kunna lägga sin röst på Miljöpartiet, Vänsterpartiet eller Socialdemokraterna och veta att det faktiskt spelar roll. Sedan kommer vi precis som i Norge eller Danmark, Island, Göteborg, Umeå eller Malmö att kunna komma överens och förhandla. Vi är nämligen beredda att kompromissa, och det vet väljarna också. De får dock möjlighet att påverka politiken genom sitt val, vilket de inte får genom Alliansen.

De får också, vilket är viktigast av allt, idéerna som kan ta Sverige ut ur massarbetslösheten, som tar klimatfrågan på allvar och som vill skapa ett jämlikare samhälle. Allt det saknar ni.

(Applåder)

Anf. 100 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt satte fingret på helt rätt öm punkt i sitt anförande, nämligen att Vänsterpartiet försöker kalla sig feminister och samtidigt är emot de sektorer där kvinnor arbetar.

Jag är feminist, och jag tycker att kvinnor ska ha samma möjlighet till löneutveckling, en god arbetsmiljö och karriär som män. Vänsterpartiet kallar sig feminister, men de säger att en undersköterska inte ska få välja bort en dålig arbetsgivare eller själv bli vd för sitt eget företag. För mig är det helt obegripligt. Över 100 000 människor arbetar i dag inom privata vård- och omsorgsföretag. I enkäter visas det tydligt att anställda inom privata vård- och omsorgsföretag är mer nöjda med sin arbetsituation och sin lön, och de är mer nöjda med sin arbetsmiljö och arbetsbelastning. Dessutom är sjukfrånvaron 33 procent lägre bland dem som arbetar inom privata vårdföretag.

Under en feministisk täckmantel för Vänsterpartiet nu en politik som nekar kvinnor i välfärden möjligheter som är självklara för män i andra sektorer. Man säger ja till att män som driver läkemedelsföretag ska kunna gå med vinst trots att det är skattefinansierat, men man säger nej till att medicinera, som vårdpersonalen gör. Man säger ja till att den

manliga förlagschefen ska få gå med vinst när förlaget gör läromedel, men man säger nej till den pedagogiska kvinnan i klassrummet. På samma sätt är det med kvinnliga RUT och manliga bygg-ROT.

Jag tycker att Vänsterpartiet har barrikaderat sig i dubbelmoralens högborg. Hur känns det, Jonas Sjöstedt, att försöka vara feminist men samtidigt neka kvinnor alla möjligheter till karriärutveckling, löneutveckling och en god arbetsmiljö?
(Applåder)

Anf. 101 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Ja, Annie Lööf, jag tror inte att det är platt skatt, månggifte och avskaffad skolplikt som för fram kvinnornas position i Sverige – jag tror att det krävs helt andra saker. Jag ska berätta om några av de saker vi vill göra.

Vi vill tillföra sjukvården och skolan mer resurser så att man får bättre arbetsförhållanden. Vi vill att man ska ha rätt att arbeta heltid. Vi vill att alla som arbetar i äldreomsorgen ska ha rätt att få utbildning, med vikarier och betalning, för att kunna göra ett riktigt bra arbete. Vi vill att man ska ha kollektivavtal. Många som arbetar i privata företag i hemtjänsten har inte det och är utlämnade till mycket svåra arbetsförhållanden. Vi vill att man ska höja kvinnors löner, och i flera kommuner där vi styr gör vi faktiskt det, precis som vi till exempel genomför rätt till heltid.

Detta är politik i verkligheten. Det är sådant som faktiskt förändrar någonting, långt ifrån det retoriska snömoset om att det är ett fåtal kvinnliga direktörer som har betydelse för jämställdheten. Merparten av kvinnorna gör jobbet på golvet, och det handlar om deras verklighet och deras arbetsvillkor. Det är dem vi väljer att försvara.

(Applåder)

Anf. 102 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag märker att denna fråga tydligt stressar Vänsterpartiet – att försöka kalla sig feminist men å andra sidan göra allting som nekar kvinnor möjlighet till såväl karriärutveckling och möjlighet att välja mellan fler arbetsgivare som en god arbetsmiljö.

Hälften av alla kvinnor jobbar inom offentlig sektor. Det finns mycket kvar inom såväl ideell och offentlig som privat omsorg och vård att göra mycket bättre. Det jag riktar in mig på här är dock varför Vänsterpartiet tycker att det är okej att sätta in ett fönster och göra avdrag för det men fel att putsa samma fönster. Varför är det okej att tjäna pengar på skattefinansierade läkemedel men inte att medicinera? På punkt efter punkt skiljer sig Vänsterpartiet beroende på om det är mansdominerade branscher eller kvinnodominerade branscher. Jag tycker att det är dubbelmoral och hyckleri.

Jonas Sjöstedt! Varför nekar ni kvinnor samma utveckling som män har i mansdominerade branscher?

Anf. 103 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Annie Lööf ägnar sig åt det som är skenbar logik, kan man säga. Varför kan man göra vinst när man bygger en skola men inte när man driver en skola? Varför kan man göra vinst när man bygger en

riksdag men inte när man driver en riksdag? Det kan man också fråga sig.

Det handlar naturligtvis om helt olika slags verksamheter. Det handlar om olika logiker. Det handlar om att varje skattekrona ska användas där den är avsedd därför att tiden är en viktig faktor. Omsorgen går inte alltid att mäta i pengar, och vinstmotivet driver fel. Det gör att man drar ned på bemanning och får fler otrygga anställningar. Det ser vi i praktiken.

Den här regeringen har, Annie Lööf, väldigt lite att lära Vänsterpartiet om jämställdhet. Effekten av er ekonomiska politik är att inkomstklyftan mellan kvinnor och män har ökat med 40 procent – 40 procent på sex år! Vi går bakåt när det gäller jämställdheten under er ledning. Så fungerar er ekonomiska politik. Detsamma gäller till exempel för förvärvsfrekvensen mellan kvinnor och män, där skillnaden blir större. Du är med i en regering som faktiskt ökar ojämlikheten mellan könen. Jag vill vara med i en regering som gör precis tvärtom.
(Applåder)

Anf. 104 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Vi har inom vårdens och omsorgens område, Jonas Sjöstedt, en väldigt positiv utveckling. Vi kan se att vi har nöjdare patienter och nöjdare brukare inom äldreomsorgen. Vi har fler läkare än någonsin. Vi satsar mer pengar än vad Sverige har gjort historiskt. Vi mäter upp en allt bättre kvalitet, och vi har en allt bättre tillgänglighet. Vårdcentralerna är fler och ligger allt tätare. Arbetade timmar är fler, antalet anställda är större och så vidare. Det finns ändå brister som vi bör ta itu med – jag kommer att prata mer om det senare.

Jonas Sjöstedt ger sig på det som inte är problemet, nämligen vilka som är utförarna. Det tycker jag är signifikativt. Jag tycker att diskussionen borde handla om hur vi åstadkommer en ännu bättre äldreomsorg där den palliativa vården för en döende, en person som vi inte längre kan behandla med hopp om bättring, ska fungera på bästa möjliga sätt. Jag tror faktiskt inte att det spelar någon stor roll om det är privat eller offentligt utförd vård, utan det handlar om kvaliteten.

Ändå ägnar Jonas Sjöstedt närmast all tid och all kraft åt att bekämpa verksamheter som drivs av andra än kommuner och landsting. Jag tycker att det är ett ganska stort bekymmer.

Jag skulle vilja ha Jonas Sjöstedts och Vänsterpartiets stöd i arbetet med kvalitetsparametrarna, för det är det som det handlar om. När människor får välja själva tilltror jag människor förmågan att göra det. När den äldre damen väljer en privat utförare framför den kommunala hemtjänsten betror jag henne möjligheten att göra det. Däri ligger den stora skillnaden. Grunden för Jonas Sjöstedts intresse för det här är snarare ideologiskt än kvalitetsmässigt motiverad.

Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att Göran Hägglund säger någonting viktigt i början av sitt anförande. Det finns väldigt mycket bra sjukvård i Sverige. Det finns väldigt mycket bra äldreomsorg. Ibland glömmes vi i debatten att det normala är att det är bra och att man gör ett väldigt bra jobb och är stolt över sitt arbete. Det tycker jag är viktigt att komma ihåg.

Men det finns mycket som vi kan göra någonting åt. När jag kommer in på ett äldreboende är det vissa saker som man alltid möter: Vi skulle behöva vara några till; vi är för få. Vårdtyngden har ökat, men vi är färre som arbetar. Vi skulle vilja arbeta heltid. Vi skulle vilja ha rätt till utbildning.

Det är precis det som är vår politik. Vi tror att det är bra för personalen, och vi tror att det är bra för de äldre också. Det är precis det ni inte gör. Det är det som är skillnaden.

Vi kan se hur privatiseringarna inte bara leder till lägre bemanning och fler otrygga anställningar. De drar också servicen mot storstädernas centrum och utarmar servicen både i förorter och på landsbygd. När marknaden styr så styr man dit där vinsten finns, inte där behoven är störst. Det märks allt tydligare runt om i Sverige. När det gäller skolan och förskolan, äldreomsorgen och sjukvården menar vi att det ska vara behoven som styr. Det ska inte spela så stor roll var du bor; du ska ha samma rätt. Det fixar inte marknaden, och det här håller på att tippa över i Sverige.

Göran Hägglund sade att man ska lägga mer fokus på omvårdnaden av de döende. Jag är helt överens om det, och jag är säker på att man på många privata äldreboenden gör ett alldeles utmärkt jobb. Den Carmasköterska som jag berättade om sade hon att för henne var det droppen när man sparade in på vak när människor var döende, för att göra större vinst. Jag säger inte att det är det normala hos de privata, men det händer där, och det hänger ihop med vinsttänkandet. Det leder fel när man tar hand om människor.

Sedan ska vi skilja två saker åt: Valfrihet är en sak – valmöjligheter tror jag kan vara bra – och vinst är något annat.

Anf. 106 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Valmöjligheter kan vara bra, men det förutsätter att det finns alternativ att välja mellan. Finns det bara till exempel kommunalt driven verksamhet är valmöjligheten för mig som äldre eller som patient synnerligen begränsad. Jag tror att det är viktigt att det finns en flora av verksamheter med tuffa kvalitetskrav, med en effektiv tillsyn och noggranna uppföljningar oavsett om verksamheten drivs privat eller offentligt.

Vi har sett att antalet småföretag under de senaste åren i vårdsektorn har ökat med 1 900. Det är jättemånga nya företag som kommit till. 60 procent av dessa drivs av kvinnor. När man pratar med människor som jobbar inom den här verksamheten och frågar vad som är skillnaden nu när de jobbar där i stället för i kommuner eller landsting är det vanligaste svaret: Korta beslutsvägar, jag har ett större inflytande över hur vi lägger upp arbetet. Däri tror jag att det finns mycket näring att hämta för den offentliga verksamheten, och det behövs säkert kunskapsöverföring åt det hållet också. Men det förutsätter mångfald, Jonas Sjöstedt.

Anf. 107 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! I den stora undersökning som Kommunal nyligen presenterade säger de flesta medlemmar att de hellre jobbar åt en offentlig arbetsgivare. De har ändå en betydande erfarenhet av det vi talar om.

Det vi ser i dag är en utveckling mot att de stora kapitalstarka riskkapitalbolagen dominerar alltmer och slår ut den idéburna verksamheten. Jag var hos Stadsmissionen i Linköping till exempel, och de sade: Vi kan inte bedriva äldreomsorg i konkurrens med Carema och Attendo. Vi kan inte ha en rimlig kvalitet med tanke på hur de betar sig och hur buden läggs. Det är där vi är i dag.

Jag tycker att vi ska vara självkritiska till hur det offentliga har skötts. Men jag tror att man måste ha en demokratisk organisation, man måste kunna ha olika inriktningar på verksamheten och inflytande för personalen. Ingenting av detta erbjuds av riskkapitalbolagen. Det är fullt möjligt att kombinera valmöjligheter, utveckling och inspiration med att inte låta verksamheter dräneras på resurser som är till för barnen och de äldre.
(Applåder)

Anf. 108 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Som kristdemokrat vill jag gärna använda de tillfällen som bjuds till att diskutera frågor som kanske mer sällan befinner sig i politikens fokus och passa på att föra in resonemang som inte alltid fångas upp i ekonomiska kalkyler eller i bnp-kurvor. En sådan fråga kunde vi se en del reportage om i förra veckan. Många av oss tv-tittare och tidningsläsare kunde se nyheter som på ett drastiskt sätt belyste situationen för många av våra barn och ungdomar.

Vi fick lära oss bland annat att förskrivningen av sömnmedel till barn har ökat med inte mindre än 227 procent på sex år. Även användning av läkemedel mot ångest och oro har ökat. Nästan 50 000 barn behandlades förra året med sömnmedel, antidepressiva läkemedel eller neuroleptika. Där det är mest ändamålsenligt för alla barn att behandlas med läkemedel ska det självklart göras. Men finns det inte ett skäl för vuxenvärlden, för oss, att fundera över de bakomliggande orsakerna? Vad är det som gör att så många barn och ungdomar i så stor utsträckning behöver medicineras för att klara av vardagen?

I ett inlägg kunde vi höra neurologen Lena Leissner. Hon sade så här:

Det signalerar att det är någonting som våra barn och ungdomar inte klarar av med vårt samhälle i dag. Och det är vårt ansvar som vuxna att ta reda på vad det är, att gå till botten med detta och åtgärda de bakomliggande problemen i stället för att skriva ut ett recept.

I en artikel i Svenska Dagbladet bekräftar psykiatern Anna Lundh också att förändringar i vårt sätt att leva spelar roll för barnens ökande psykiska besvär. Hon säger: ”Vi måste fråga oss om vi ska ha ett samhälle där 10 procent av barnen kvalar in under diagnosen adhd eller om det också har att göra med hur vi organiserar vårt samhälle.”

Någon har ställt frågan så här: Varför mår inte våra barn så bra som de faktiskt har det?

Ingen tycks i dag sitta inne med hela och fulla sanningen om hur vi kommer till rätta med den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar, men det är förstas inte ett skäl att blunda för problemen. Är de här frågorna viktiga? Har de med politiken att göra? Ja, mitt svar på båda frågorna är förstas: Självklart, det här har med politik att göra. Även de frågor som inte har de lätta svaren bifogade behöver förstas diskuteras, för vad kan vara viktigare än att bygga ett samhälle som ger våra barn och ungdomar framtidstro, en vilja att gå vidare och glädje i livet?

Hur åstadkoms tid för att bygga de livsviktiga relationerna mellan föräldrar och barn, mellan människor i stort? Hur skapas utrymme för vila och återhämtning i en tillvaro där aktiviteter pågår och pockar på ungdomarnas uppmärksamhet 24 timmar om dygnet, 7 dagar i veckan, 365 dagar om året?

Herr ålderspresident! Vi måste i all vår strävan att åstadkomma det goda samhället säkerställa goda uppväxtvillkor för våra barn och unga. Mycket i politiken handlar om ekonomi, och det ska inte råda någon som helst tvekan om att jag och Kristdemokraterna ser betydelsen av tillväxt, entreprenörskap och jobb och att vi driver på för en positiv ekonomisk utveckling med alla de medel vi har. Men alla de frågor som vi hanterar är inte ekonomiskt betingade. Ibland är kanske inte svaren mer politik utan mindre politik. Ibland behöver politiken ta ett steg tillbaka för att göra det möjligt för människor och familjer att finna lösningar utifrån just sina egna behov och önskemål. Och just när det gäller uppväxtvillkoren för våra barn och unga är inte lösningen enbart högre tillväxt eller jämnare fördelning. Det handlar om många andra saker, om hur vi utformar familjepolitiken, om att uppvärdera familjerna och föräldraskapet, om vuxnas ansvar för sina barn, om relationer och, för att ta till riktigt stora ord, om samhällsgemenskap.

Herr ålderspresident! Jag ska övergå till att tala om våra äldre.

På fredag sker årets första pensionsutbetalning. Inkomstpensionärerna kan glädja sig åt en ökning av pensionerna med 4,1 procent. Och vad betyder det? Ja, i genomsnitt innebär det 468 kronor mer per månad i plånboken. Det är den högsta reala pensionsökningen någonsin. Därutöver kommer den fjärde av skattesänkningar för pensionärerna. Totalt har då skatterna för pensionärerna sänkts med 14 miljarder kronor. För garantipensionärerna motsvarar skattesänkningen en extra pensionsutbetalning per år. Jag tar det igen: För en garantipensionär motsvarar skattesänkningen en extra pensionsutbetalning per år. För ogifta pensionärer höjs också bostadstillägget med 170 kronor per månad. 2013 blir ett bra år för landets pensionärer.

Herr ålderspresident! Varje årskull som har gått i pension under de senaste tio åren har kunnat räkna med att den genomsnittliga livslängden blir 30–40 dagar längre än för föregående årskull. Vi lever längre för varje år som går och varje årskull. Det är förstås en fantastisk utveckling. Allt fler friska och aktiva år läggs ovanpå den yrkesverksamma tiden. Allt fler väljer också att arbeta vidare längre, och det är förstås väldigt positivt. Det är bra för den egna ekonomin, det är bra för utbudet av arbetande personer och bra för livskvaliteten för den som vill jobba vidare. Men förr eller senare är det ändå så, hur obehagligt det än kan låta för alla i kammaren, att sjukdomar kommer i kapp oss.

Vi vet hur den demografiska situationen ser ut, och den ställer oss inför väldigt stora utmaningar. Alla har vi tagit del av larmrapporter och skandaler i äldrevården som upprört oss. Det har varit i kommunal regi och i privat regi, och var det än förekommer ska det förstås bekämpas. I alla de sammanhang där vården och omsorgen fungerar så väl som den faktiskt gör på många håll blir knappast rapporteringen över huvud taget kommen till stånd.

Herr ålderspresident! Regeringen bedriver tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting ett arbete för att förbättra vården, inte minst

för de mest sjuka äldre. Regeringen satsar 4 miljarder kronor under en fyraårsperiod på att driva på utvecklingen, och det finns naturligtvis påtagliga skäl att fortsätta det arbetet. Det finns brister. Men vi börjar också som ett resultat av detta arbete att kunna avläsa en del framgångar.

Viktiga steg har tagits för att åstadkomma en bättre och mer värdig vård och omsorg. Stora resurser satsas, inte i första hand som generella bidrag utan riktade bidrag som är prestationsbaserade. Det behövs förändrade synsätt och arbetssätt för att åstadkomma resultat, och detta förändrade arbetssätt ger nu resultat.

Andelen äldre personer som har olämpliga läkemedel har minskat i alla Sveriges landsting. Vård i livets slutskede utvecklas. Det är inte längre bara på några få hospis eller särskilda palliativa enheter som människor får en god vård vid livets slut. Ytterst få människor är numera ensamma i dödsögonblicket.

Det arbetas intensivt för att förebygga att människor skadas och säkerställa att hälsan bibehålls. Varje månad genomförs nu 19 000 medicinska riskbedömningar för äldre på sjukhus, i hemtjänsten och i särskilda boenden. Genom att vård- och omsorgspersonalen arbetar med olika insatser för demenssjuka minskar behoven av läkemedel och tvångsåtgärder. Både personal och anhöriga vittnar om framsteg. Det är självklart bra för de människor som det handlar om men också bra för personalen. Vi kan se kraftiga ökningarna när det gäller antalet demensutredningar, från 523 år 2011 till 6 643 förra året.

Det sker stora framsteg, men mycket jobb återstår. Vi vet, mot bakgrund av den demografiska situationen, att vi behöver ställa om, att vi bättre behöver möta de krav som kommer att ställas också i morgon, nästa år och om tio år. Detta arbete pågår, och jag kommer inte att ge mig, vi kommer inte att ge oss från alliansregeringens sida, förrän alla äldre i vårt land får en god omvårdnad.

(Applåder)

Anf. 109 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag skulle vilja ställa en fråga om Alliansens hållning på det utrikespolitiska området.

De har varit många genom historien – Saddam Hussein i Irak, Idi Amin i Uganda, Augusto Pinochet i Chile – och till listan över diktatorer som har använt de blodigaste medel för att hålla sig kvar vid makten och hålla sitt folk i förtryck fogar vi nu ännu en, Syriens Bashar al-Asad.

Genom tv och twitter är vi många som de senaste månaderna har sett hans illdåd och den fruktansvärda situationen i Syrien. Det vilar en djup tragik i att världssamfundet än en gång misslyckats med att stoppa ett blodbad i vardande. Hela den internationella rättsordning som vi byggt upp finns där just för att användas när sådant här sker.

Ett stort antal länder kräver nu i ett brev att de verktyg som vi byggt upp används, att vi gör tydligt för Syriens diktator att han inte kommer att undkomma rättvisan utan ställas inför rätta i Internationella brottmålsdomstolen.

En enda EU-regering har valt att inte underteckna det brevet, och det är den svenska alliansregeringen. För mig är detta fullständigt obegripligt, och därför vill jag fråga Kristdemokraternas ledare: Varför vill Alliansen inte ställa Bashar al-Asad inför rätta i Internationella brottmåls-

domstolen? Och om man vill det, varför valde man att inte underteckna det här brevet?

Anf. 110 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr ålderspresident! Det som pågår i Syrien är bland det allra mest vedervärdiga som vi kan se på den internationella arenan. Historiskt är det här också förfärliga illdåd där civilbefolkningen betalar det högsta priset. Det är en regim som uppenbarligen inte skyr några som helst medel när det gäller att klamra sig fast, trots att dess dagar är räknade, och betar sig på ett helt oacceptabelt sätt. Vi har sett de försök som FN har gjort att åstadkomma kraftinsatser från det internationella samfundet men där Ryssland och Kina tyvärr har blockerat de möjligheter som hade kunnat finnas.

Jag tycker för min del att det inte finns några skäl att lägga fingrarna emellan utan att vi ska ta varje möjlighet vi har och självklart väga av dem mot vad som är mest effektivt för att åstadkomma det enda självklara, nämligen att den blodbesudlade regimen i Syrien ska störtas och att Syrien ska bli ett demokratiskt land där människor får en möjlighet att leva i fred och frihet.

Anf. 111 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Sverige firade inrättandet av Internationella brottmålsdomstolen, som var ett stort steg framåt för freden och för den internationella rätten. I det här fallet handlar det om att sätta tryck på Syriens diktator al-Asad, och det handlar om att isolera honom och hans regim. Men det handlar också om att verka lugnande i ett Syrien som alltmer slits isär genom att klargöra att krigsförbrytare oavsett sida kommer att ställas inför rätta, och så handlar det om frågan om vilka principer som ska styra. Menar vi allvar med de vackra orden om de mänskliga rättigheterna och att de gäller alla överallt på jorden, eller är det någonting som regimer kan strunta i när de vill?

Ledare som beordrar blodbad mot civila ska ställas inför rätta och dömas hårt och obevekligt. Sverige ska inte darra på manschetten, utan i varje sådant läge ska vi stå upp för den internationella rättsordningen. Därför är jag, och jag menar det, uppriktigt förvånad över att Sverige som enda EU-land valt att inte underteckna brevet med det här kravet. Jag skulle vilja ha en förklaring till varför vi inte har gjort det.

Anf. 112 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr ålderspresident! Det är fantastiskt att det har kunnat åstadkommas en sådan här domstol, och jag tror att det här är en fantastisk möjlighet för det internationella samfundet att ställa människor inför rätta. Det kan också i bästa fall spela roll i avskräckande syfte så att folkmord eller annat inte kommer till stånd.

Jag har inte själv ställts inför den här frågan. Jag tycker att det är självklart att vi med de medel vi har ska verka för att diktatorn i Syrien ställs inför rätta och ställs till svars för de kränkningar av mänskliga fri- och rättigheter som han har gjort sig skyldig till.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

2 § Avsägelse

Tjänstgörande ålderspresidenten meddelade att *Anti Avsan* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Prot. 2012/13:52
16 januari

3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Tjänstgörande ålderspresidenten meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Teres Lindberg som suppleant i EU-nämnden och att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Hans Wallmark som suppleant i EU-nämnden.

Tjänstgörande ålderspresidenten förklarade valda till

suppleanter i EU-nämnden

Teres Lindberg (S)

Hans Wallmark (M)

4 § Meddelande om frågestund (ändring)

Tjänstgörande ålderspresidenten meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 17 januari kl. 14.00* skulle statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M) närvara i stället för utrikesminister Carl Bildt (M).

5 § Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU8
Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

*Uppföljning av
riksdagens tillämpning
av subsidiaritets-
principen*

Anf. 113 BILLY GUSTAFSSON (S):

Herr ålderspresident! Enligt riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipens tillämpning inom riksdagen. Vi ska också i ett betänkande meddela kammaren vilka iakttagelser vi har gjort och vilka slutsatser vi har dragit.

Vi har redovisat de här iakttagelserna under ett par års tid men kanske inte riktigt fått den uppmärksamhet som jag tycker att frågan faktiskt förtjänar. Det är lite otacksamt att försöka få uppmärksamhet direkt efter debatten mellan de ledande politikerna, men icke förty tycker jag att det här är en viktig fråga. I grund och botten handlar det om kompetensfördelning, eller med andra ord handlar det om makt. Det är väl för att vi vill få makt att kunna påverka samhället som vi vart fjärde år ställer upp i allmänna val.

Det här handlar om en fördelning av makt mellan nationella parlament och den europeiska unionen. I samband med ratificeringen av Lisabonfördraget framhölls ofta att det skulle stärka de nationella parlamentens makt och möjligheter. Bland annat skulle det ske genom de möjligheter som de nationella parlamenten gavs via en granskning ur subsidiaritets hänseende. Därför tycker jag att det är viktigt att vi, det vill säga riksdagen, använder den möjlighet som Lisabonfördraget ger att tillsammans med ett antal andra parlament antingen påverka innehållet i ett förslag eller till och med förhindra att förslaget behandlas vidare.

Med andra ord finns det i fördraget ett verktyg eller ett medel för vår riksdag, vårt parlament, att tillsammans med andra agera så att beslut tas så nära medborgarna som det är ändamålsenligt möjligt.

Herr ålderspresident! Jag tycker att det här är en viktig aspekt både sakligt sett och för unionens legitimitet hos de svenska medborgarna. Jag tänker ta tillfället i akt och kommentera valda delar av betänkandet.

Det synes som att utskotten i vår riksdag har använt den i förarbetena till riksdagsordningen beskrivna så kallade tvåstegsmodellen i större utsträckning än vad man har gjort tidigare. Det är en positiv utveckling. Jag vill för min del slå fast att jag tror att det är både nödvändigt och önskvärt att själva prövningen formmässigt i utskotten går så lika till som det är möjligt så att vi har ett någorlunda enhetligt sätt att granska lagförslagen ur subsidiaritets synpunkt.

Det har kommit upp en diskussion under den pågående perioden, och på förekommen anledning vill jag återigen fästa kammarens uppmärksamhet – det gäller även dem som inte finns i kammaren – på att en prövning av ett lagförslag ur subsidiaritets synpunkt inte måste ske i dess helhet utan också kan avse delar av ett lagförslag om det strider mot subsidiaritetsprincipen. Det har varit föremål för funderingar, och därför vill jag göra den markeringen.

Låt mig göra en reflexion om när man ska granska utfallet av hur vi skött granskningarna ur subsidiaritets synpunkt. Det innehåller åtminstone två dimensioner, dels en kvantitativ del, dels en kvalitativ del. Att redovisa den kvantitativa delen är förhållandevis enkelt medan den kvalitativa delen är betydligt mer grannliga. Därför tror jag att det är viktigt att vi i den svenska riksdagen gör ett arbete som syftar till att utveckla arbetssätt och metoder.

Jag har satt upp två mål för vad jag tycker att arbetssätten och metoderna i första hand ska ha som inriktning. Jag tror att det är viktigt att vi får metoder, system och arbetssätt som gör att vi kan fånga upp hur kompetensfördelningen mellan de nationella parlamenten och Europeiska unionen utvecklas. Därmed, kolleger, har jag inte sagt att utvecklingen är fel, men det vore fel att inte ha kunskap om på vilket sätt den framskrider.

Det finns ytterligare ett mål för utvecklandet av arbetsmetoder och arbetssätt. Jag tror att vi har ett behov av att kunna sätta in olika delar av de lagförslag vi får från unionen i en helhet. Det är nämligen lätt att hamna i situationen att ett enskilt förslag ur subsidiaritets synpunkt är ganska harmlöst, men om du har tio harmlösa förslag kanske bilden blir en annan. Jag vet inte om bildspråket är tillämpligt, men det finns risk för att vi inte ser skogen för alla träd om vi bara tittar på dem ett och ett.

Jag vill lite grann kommentera en brist som vi tidigare tagit upp och som, glädjande nog, blivit något bättre. Enligt fördraget är kommissionen skyldig att motivera varför ett visst lagförslag passar bäst att beslutas på unionsnivå. Detta har blivit bättre jämfört med tidigare år, men fortfarande återstår en hel del. Det är faktiskt enligt fördraget en absolut skyldighet för kommissionen att motivera sina förslag.

Ska jag vara ärlig kan jag säga att jag för egen del har lite svårt att förstå hur vi ska kunna göra subsidiaritetsprövningen när motiveringarna är undermåliga, eller rentav saknas helt. Det är ju i förhållande till mål och motiv som vi ska göra prövningen. Avsaknaden av det ena borde göra det ganska svårt att göra prövningen. Här tror jag alltså att vi har anledning att fundera lite grann.

Jag kan konstatera att det fortfarande inför granskningen av subsidiaritetsfrågorna är väldigt lite kontakt mellan den svenska riksdagen och andra parlament i EU. Jag kan förstå varför. Det finns en tidsaspekt, de åtta veckorna, och så vidare, men det vore viktigt att utveckla ett bättre samarbete med de andra parlamenten. Även här ser jag två skäl för det. Det ena är att vi kanske går miste om värdefull information om vi inte kan kommunicera med andra parlament. Det andra är att vi går miste om möjligheten att uppnå de gränsvärden som finns i fördraget så att vi ska kunna påverka innehållet i ett lagförslag.

Här, herr ålderspresident, vill jag lyfta fram att vi i Sverige i förhållande till vår storlek har det parlament som gör överlägset flest subsidiaritetsprövningar. Låt det sjunka in, och låt oss fundera lite grann på det.

Av samma skäl som de jag nyss nämnde tycker jag att det också finns anledning att fundera på hur vi på ett bättre sätt kan tillse att det informationssystem som jobbats fram kommer till bättre användning, nämligen det som kallas för IPEX.

Låt mig avslutningsvis nämna ytterligare två iakttagelser. Från KU gav vi remissmöjlighet till andra utskott, och det har förts fram tankar om att riksdagen skulle göra någon form av avgränsning beträffande vilka ärenden som ska subsidiaritetsprövas. Frågan har behandlats i utskottet, och man har kommit fram till att det vore väldigt olyckligt; jag vill gärna understryka att det dessutom är min personliga uppfattning. Då skulle vi riskera att hamna i en situation där vi inte har kontroll över hur kompetensförflyttningen mellan de nationella parlamenten och EU kan ske.

Jag vill avsluta med att säga att det är en brist att vi inte har kunskap om vad som händer med de motiverade yttranden som vi från den svenska riksdagen lämnat och där vi haft invändningar ur subsidiaritets-synpunkt. Vad händer med dem när de kommer ned till unionen? Vi har tittat på det, och vi vet faktiskt inte vad som händer. Det tycker jag är ett utvecklingsområde.

Med dessa ord yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 114 LARS ELINDERSON (M):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att instämma i det som Billy Gustafsson sade inledningsvis, att detta är en principiellt viktig fråga. Det är synd att den inte väcker lika stor uppmärksamhet nu som den gjorde när vi slöt Lissabonfördraget. Det var en av de centrala frågorna beträffande hur det nationella inflytandet över EU och EU:s olika organ skulle lyftas fram.

Förutom att debatten äger rum efter partiledardebatten är det kanske enigheten i dessa frågor, både i utskottet och i riksdagen liksom i det svenska samhället i dess helhet, som gör att frågan i sig inte blir speciellt dramatisk. Men om vi ser till den långsiktiga utvecklingen tror jag dock, precis som Billy, att det är viktigt att följa upp konsekvenserna av subsidiaritetsgranskningen, alltså huruvida det över åren sker en kompetensförflyttning mellan de nationella parlamenten och EU:s centrala organ.

Det yttersta ansvaret för att föra Sveriges talan i EU ligger naturligtvis hos regeringen genom Europeiska rådet och indirekt genom kommissionen. Framför allt gäller det de områden där EU har exklusiv beslutanderätt, till exempel tullunionen, vissa konkurrensregler och den gemensamma handelspolitiken. För övriga områden är befogenheten delad mellan EU och medlemsländerna. Det gemensamma på dessa områden syftar till att harmonisera och samordna lagstiftning och regelverk för att underlätta den fria rörligheten och integrationen mellan enskilda medlemsländer och medborgarna.

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där EU inte har exklusiv befogenhet "vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av de enskilda medlemsstaterna". Det är det som de nationella parlamentens subsidiaritetsprövning handlar om.

Som Billy var inne på har de tidigare granskningarna framför allt varit kvantitativa. Konstitutionsutskottet har mätt och redovisat antalet granskningar fördelat på olika utskott inom skilda ämnesområden.

Vi har också granskat den modell som har tillämpats, avgränsning mellan subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen, den omtalade tidsfristen, kommissionens motiveringar och informationsutbytet mellan de enskilda parlamenten bland annat genom informationsdatabasen IPEX.

Att göra en kvalitativ bedömning av tillämpningarna av subsidiaritetsprincipen och huruvida de påverkar till exempel kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna är en svårare process. Utskottet lyfter i betänkandet fram några reflexioner från årets granskning. Jag ska avsluta med att kommentera tre av dessa.

Flera utskott har i sina yttranden framfört synpunkter på att riksdagen i likhet med andra länders parlament borde införa någon form av urval av vilka utkast till lagstiftningsakter som ska prövas. Utskottet har enhälligt uppfattningen att övervägande skäl talar för att behålla den nuvarande ordningen, som Billy Gustafsson var inne på.

Även om riksdagsordningen ställer krav på att samtliga utkast till lagstiftningsakter ska prövas i utskotten finns det inget som hindrar att någon form av förenklad behandling används, till exempel en sådan som trafikutskottet tidigare använt sig av. Men vi är eniga om att vi bör ha kvar principen att alla lagstiftningsärenden ska prövas.

Finansutskottet, skatteutskottet och justitieutskottet påpekar att tillämpningen av subsidiaritetsprincipen är svår när förslagen utgör en del i ett större lagstiftningsprojekt. Billy Gustafsson var också inne på detta. Det gäller till exempel inom finansmarknadsområdet och den ekonomiska monetära politiken inom unionen.

Även om prövningen av de enskilda delarna inte föranleder någon erinran av subsidiaritets-skäl innebär det samlade utfallet inom dessa områ-

den att lagstiftningen på EU-nivån har stärkts på bekostnad av den nationella beslutskraften.

När EU-lagstiftning beslutas på ett område blir utrymmet för nationell lagstiftning i motsvarande mån mindre, och EU:s kompetens ökar inom de aktuella områdena. En samlad bedömning skulle därför eventuellt ha gett ett annat utslag i subsidiaritetsfrågan. Det är viktigt att fortsatt lägga tid på att studera den frågan.

Skatteutskottet har på samma sätt påpekat att det sker en rejäl kompetensöverföring om två förslag som utskottet under 2011 lämnat utlåtande om genomförs. Justitieutskottet konstaterar att det samarbete som finns inom EU på straffrättens område när det gäller gränskontroll också innebär att den nationella kompetensen förs över till EU, vilket i många fall är nödvändigt för att uppnå ett effektivt samarbete på området.

KU betonar mot denna bakgrund vikten av att uppmärksamma den samlade effekt som olika förslag kan ha, vilket kan vara svårt att överblicka vid subsidiaritetsprövningar av enskilda förslag.

Herr ålderspresident! Näringsutskottet har i sitt yttrande till KU framfört att man anser att rutiner bör införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen, det vill säga i nästa steg i lagstiftningsprocessen. Konstitutionsutskottet delar denna uppfattning.

I dag saknas sådana fasta rutiner för informationen när lagstiftningen väl har antagits. Den så kallade Lissabonutredningen ansåg att det åligger de enskilda utskotten att bevaka den fortsatta lagstiftningsprocessen.

Även om det formellt sett är utskottens uppgift anser konstitutionsutskottet att det vore bra om det fanns ett stöd för utskotten, som kunde ges i en mer systematisk uppföljning, centralt i Riksdagsförvaltningen.

Med detta, herr ålderspresident, ställer jag mig bakom anmälan i konstitutionsutskottets betänkande.

Anf. 115 PER-INGVAR JOHANSSON (C):

Herr ålderspresident! Riksdagen prövar löpande att beslut som kan och bör fattas i Sverige också fattas i Sverige av riksdagen och inte av EU, Europeiska unionen. Detta sker i form av subsidiaritetsprövningar.

I riksdagen görs en gång om året ett omfattande arbete, främst av våra utskottskanslier, för att samlat följa upp tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Det vi nu behandlar är denna uppföljning av subsidiaritetsprövningar som är gjorda under 2011. Denna uppföljning har konstitutionsutskottet och vårt kansli ett samlat huvudansvar för.

Uppföljningen visar att det gjordes 124 subsidiaritetsprövningar 2011. Vår riksdag är det parlament inom EU som gör flest prövningar av om lagstiftningsförslag från EU fattas på rätt nivå. Vi prövar samtliga förslag från EU ur den aspekten. Sverige är också det land som avger flest motiverade yttranden med kritik och synpunkter på lagstiftningsförslagen ur subsidiaritetsprövningssynpunkt.

Tyvärr kan vi i uppföljningen se att vår kritik när det gäller rätt lagstiftningsnivå inte har haft någon effekt. Vi har inte haft tillräckligt många andra länder med oss som delat vår kritik. Det har gjort att vi inte har kunnat ändra eller stoppa, som jag uppfattar det, något enda lagstiftningsförslag från EU ur den aspekten.

*Uppföljning av
riksdagens tillämpning
av subsidiaritets-
principen*

Den slutsats som konstitutionsutskottet drar av uppföljningen är att vi i vår riksdag behöver bli bättre på att samarbeta med andra parlament inom EU för att påverka EU:s lagstiftningsarbete.

Vi lyfter i vårt ställningstagande från konstitutionsutskottet fram att riksdagens samtliga utskott borde utnyttja riksdagens ständige representant i Bryssel för att uppmärksamma andra länder på de invändningar som vi har från Sverige när det gäller vem som ska fatta besluten.

Lyckas vi inte få fler länder med oss än hittills är det stora arbete som görs i våra utskott och kanslier i riksdagen tyvärr förgäves. Därför är det viktigt att vi blir aktivare på området så att det jobb vi gör i kanslierna och utskotten också får effekt på EU. Jag ställer mig bakom utskottets anmälan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

Snabbare omval

6 § Snabbare omval

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU13
Snabbare omval.

Anf. 116 PETER ERIKSSON (MP):

Herr ålderspresident! Vi har tagit på oss en del uppgifter i KU när det gäller valsystemet under den här mandatperioden. Vi kom fram med ett betänkande med ett ganska stort tillkännagivande häromåret för att förbättra och förstärka valsystemet och se till att vi upprätthåller ett förtroende bland medborgarna för det. Regeringen har också tillsatt en utredning i frågan som har börjat komma med en rad olika svar på de frågor som vi har tagit upp och förslag till förbättringar för att se till att valsystemet fungerar.

I dag har vi att diskutera nästa steg i detta. Det handlar om snabbare omval. Den som kommer ihåg vet hur det gick till vid det senaste valet vi hade i Sverige 2010. Efter att valet var färdigt och alla hade lagt sina röster kom det en fas som inte var så vidare vacker att se när vi fick fler överklaganden än tidigare som gällde valet.

Det tog väldigt lång tid innan besluten, till att börja med, var fattade om dessa överklaganden. Det ledde till slut till beslut som innebar fler omval än vad vi brukar ha. I några fall var det ganska stora och viktiga val, till exempel valet till regionen i Västra Götaland. Det berörde många människor, och det tog flera månader innan omvalet kunde verkställas.

Vi i konstitutionsutskottet har varit lite bekymrade över denna utveckling. Om utvecklingen med ännu fler överklaganden, fler omval och lång tid mellan det ordinarie valet och omvalet fortsätter i framtida val tror vi att det finns en risk att det undergräver förtroendet för våra demokratiska val i Sverige. Det är en utveckling som vi inte vill se. Därför har vi funderat lite extra på vad vi kan göra för att utvecklingen inte ska fortsätta.

En sak som vi tog upp också i det tidigare betänkandet, som jag nämnde i början, är frågan om utbildning av valförrättare. När man tittar

på detta lite noggrannare visar det sig att många av överklagandena rör hur man har hanterat detta på olika ställen. Det tycks vara så att kunskapen bland valförrättare om hur valet ska gå till tyvärr är sjunkande i viss utsträckning. Det är någonting som vi borde kunna komma till rätta med relativt lätt. Vi borde besluta att se till att alla valförrättare har en ordentlig utbildning och vet vilka regler som gäller när man medverkar i detta. Vi har inte konkret tagit ställning till att vi ska ha en fast utbildning och så vidare, men vi tror att det är viktigt att utbildningen stärks bland valförrättarna.

Det handlar om att minimera antalet överklaganden och se till att vi får färre omval. Men det blir ändå en del omval. Vi kan inte helt garantera att vi trots allt inte får en utveckling där vi får fler omval i framtiden. Då är det viktigt att vi ser till att tidsperioden inte blir alltför lång. Ett dilemma med den situation som har rått är att när det dröjer flera månader, som det gjorde nu i det senaste valet, slutar det med att partierna väljer nya listor. Det kanske är helt andra människor än vid det ordinarie valet som kommer in på listorna. Detta gör att man kan ifrågasätta om det är ett omval. Det kanske egentligen är ett nyval, med helt nya förutsättningar. Det är lång tid emellan, och det handlar kanske också om andra människor.

Detta gör att vi har funderat på hur vi ska kunna korta ned tiden. Konstitutionsutskottets mål med propositionen är i detta fall att vi ska få ned tiden mellan det ordinarie valet och omvalet så mycket som möjligt. Vi har några idéer om hur det skulle kunna gå till. Vi vill till exempel förstärka Valprövningsnämnden, som fattar beslut om överklaganden. Detta handlar ofta om personer som jobbar här i Riksdagsförvaltningen. Vi tycker att organisationen behöver förstärkas. Det vore också bra om vi kunde få en person som var mer av kanslichef under perioden och som kunde förbereda och planera verksamheten i lite större utsträckning. Detta kan ju beröra ganska många omval och regioner där vi har fått in överklaganden. På så sätt kan vi få hela processen och beslutsprocessen så effektiv och snabb som möjligt.

Vi har också beslutat att vi vill göra ett tillkännagivande i ett antal frågor. Det handlar just om att snabba upp det hela. Från konstitutionsutskottet skulle vi vilja att man beslutar att omvalet ska ske inom en viss tidsfrist. Efter Valprövningsnämndens beslut ska det finnas en tidsram på ett visst antal dagar inom vilken omvalet måste ske. Denna tidsfrist bör vara så kort som möjligt. Vi vill att regeringen ska utreda detta igen, för vi vill till varje pris att en frist ska vara så kort som möjligt om man ska införa en sådan. Samtidigt bör man gå igenom det hela och se till att valet och det ordinarie valet är så likartade som möjligt. Man bör alltså inte ha nya listor. Om det inte är några enskilda människor som har avlidit under tiden bör man ha samma vallistor och så långt som möjligt samma villkor vid omvalet som vid det ordinarie. Detta är i korthet vad konstitutionsutskottet här föreslår.

Vi har alltså ett antal uttalanden om Valprövningsnämnden och om hur denna organisation bör förstärkas, men också ett tillkännagivande i form av ett utskottsinitiativ som handlar om att få omvalet att fungera snabbare, bättre och effektivare så att människor kan göra sitt val utifrån så likartade förutsättningar som möjligt och så snabbt som möjligt.

Anf. 117 BILLY GUSTAFSSON (S):

Herr ålderspresident! Som Peter Eriksson har redovisat handlar detta om hur vi ska hantera framtida situationer med krav på omval. Det finns en risk för att jag kommer att upprepa en del av vad Peter har sagt, men jag ska försöka skala bort det som jag snabbt i huvudet känner att Peter sade och som jag inte behöver tillägga.

Betänkandet handlar om tankar på hur man hanterar en omvalssituation. Låt mig först bara konstatera att vi har en parlamentarisk utredning som tittar på vårt vallagssystem. Utredningen lämnade ett delbetänkande för en vecka sedan, och den har sedan ett antal uppgifter kvar som ska lämnas i ett betänkande en bit in på detta nya år.

Jag tänker återkomma lite grann i slutet till hur vi ska koppla ihop dessa två delar – dels det vi talar om i betänkandet, dels det faktum att vi har en parlamentarisk utredning. Det beror inte bara på att jag själv råkar sitta med i utredningen; jag har kolleger från utskottet som också sitter där. Jag ska återkomma till varför jag tycker att det hela verkar logiskt.

Den uppkomna situationen beror, som Peter var inne på, på det som hände efter valet 2010. Det finns två delar som dyker upp i huvudet som det på något sätt blir problem med och som vi behöver fundera över. Det ena är varför det uppstod ett behov av omval. Det andra är det faktum att vi inte har ett i författning angivet regelverk för hur detta ska gå till. Det är bara omval, och sedan finns det i princip ingenting mer. Det ena problemet är alltså varför behovet uppstår, och det andra är att vi inte har regler för hur vi ska hantera omval.

Peter har varit inne på orsaken till att behov av omval uppstår. Det finns en del handhavandebekymmer, en del missar som beror på mänskligt tillkortakommande och så vidare. Men alla är väl överens om att det var väldans olyckligt att det dröjde ända fram till maj månad året efter det ordinarie valet innan omvalet kom till stånd.

Grunden för den parlamentariska utredning som jag nämnde nyss är egentligen ett tillkännagivande ifrån riksdagen efter det att vi i KU hade hanterat ett antal motioner som kom efter valet 2010. Då tillsatte vi en arbetsgrupp som tittade på vad som hände vid det här tillfället 2010. Den kom då fram till behovet av regler för omval.

Med stöd av den analys som arbetsgruppen gjorde har KU enhälligt enats om vi genom ett utskottsinitiativ föreslår riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen. Det är det första, och det handlar om de författningsregler som vi menar saknas. Det andra vi talar om i betänkandet är just behovet av en förstärkning av beredningsorganisationen, det vill säga Valprövningsnämnden.

Kolleger! Jag utgår ifrån att riksdagen kommer att tillse att Valprövningsnämnden, som är en del av riksdagens organisation, har erforderliga resurser i framtiden så att det inte drar ut så långt i tiden som skedde den här gången på grund av bristande resurser.

Herr ålderspresident! Att jag engagerar mig så mycket som jag gör nu för detta beror på att jag tycker att detta har en djupt demokratisk dimension. Tänk tanken att människor utanför det här huset börjar tvivla på att våra val går rätt till på grund av det som hände 2010! Vad händer om människor börjar svikta i sin tilltro till vårt demokratiska system? En förutsättning för förtroendet är att man känner att det går sjyst till och att

det är okej. Den typ av tillkortakommande som det blev 2010 får inte förekomma. Därför tycker jag att detta är en oerhört viktig fråga.

Jag vill kommentera en sak till. Jag delar Peter Erikssons uppfattning att man ska skilja mellan omval och extraval, det som vi i folkligt tal brukar kalla nyval. Konstitutionellt kallas det extraval. Ett extraval är ett nytt val. Det sker utifrån en ny förutsättning.

Ett omval handlar om att göra om det ordinarie valet. Då är det angeläget att förutsättningarna är så lika som möjligt. Där har vi tidsaspekten. Det får inte gå för lång tid, för då hinner det hända en massa saker politiskt. De politiska förutsättningarna för både opposition och regeringspartier är kanske annorlunda och kommer därmed att påverka den framtida regeringsbildningen på ett sätt som inte skulle ha hänt vid det ordinarie tillfället. Det skulle vara djupt olyckligt.

Jag tror också att det är viktigt att vi får en bättre författning där vi har regler som klarar ut tidsgränser och den typen av saker i detta.

Jag ska sluta med att säga att det självfallet är regeringen som beslutar om hur den hanterar ett tillkännagivande. Jag utgår ifrån att regeringen kommer att hörsamma tillkännagivandet i dess materiella mening och göra någonting. Jag kanske till och med kan drista mig till att säga, och gärna få det i protokollet, att för mig vore det logiskt att regeringen, utifrån det här tillkännagivandet, gav ett tilläggsuppdrag till den sittande parlamentariska utredningen som jobbar med valfrågor. Jag utgår ifrån att vi fattar beslut om detta tillkännagivande strax efter kl. 16 i dag.

Herr ålderspresident! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkande 13.

Anf. 118 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr ålderspresident! Luften var kall och klar. Det blåste lite lätt, och löven skiftade i gult och rött. Jag begav mig till min gamla högstadieskola, Lysingskolan i Ödeshög. Där utanför möttes jag av vänliga personer som gav mig valsedlar. Jag log och tog emot dem, men jag hade redan bestämt mig. Jag skulle bidra på det sätt jag kunde till att Carl Bildt kunde bli Sveriges statsminister. Dessutom fanns mitt namn på en av de vita valsedlarna. Jag stod ganska långt ned – 17:e plats tror jag att det var – men redan det var stort. Det var den 15 september 1991, och jag var på väg för att rösta för allra första gången.

Jag tror att många känner igen den känsla av högtid och spänning som jag upplevde när jag skulle rösta för första gången. Det är ett steg in i vuxenlivet. Man har fått en liten del av ansvaret för att påverka landets utveckling. Jag vet att många, även om man har röstat många gånger genom livet, upplever lite av samma känsla av högtid och spänning när man går till vallokalen på valdagen för att avlägga sin röst i ett demokratiskt val. Demokratin ska självfallet leva varje dag, men den manifesteras aldrig så tydligt som just på valdagen. Till detta kommer att vi också ofta blir smärtsamt påmind om att medborgare i en hel del av världens länder aldrig någonsin har fått uppleva den här känslan av att vara en del av landets utveckling och kunna påverka hur landet utvecklas i demokratisk ordning.

Allt detta sammantaget illustrerar tydligt att vi måste värna och vårda vår valprocess av respekt för vår demokrati, för väljarna i vårt land och för dem som lever i ofria länder.

Med tanke på den respekt som vi är skyldiga så många har konstitutionsutskottet ansett att det finns anledning att stanna upp och närmare studera vilka erfarenheter vi kan dra av de val som ägde rum 2010. Sättet på vilket 2010 års val genomfördes gav upphov till mycket kritik och fler överklaganden än någonsin.

De här överklagandena ledde som bekant så småningom till att Valprövningsnämnden den 11 februari 2011 beslutade om omval i Västra Götalandsregionen och i en av valkretsarna i Örebro kommun. De här omvalen genomfördes den 15 maj 2011, det vill säga åtta månader efter de ordinarie valen och tre månader efter Valprövningsnämndens beslut.

En del av de problem som ledde fram till omvalen och de många överklagandena hanteras inom ramen för den vallagskommitté som regeringen har tillsatt. Det handlar till exempel om utbildning av valförrättare men också om andra frågor.

En del andra aspekter har behandlats och analyserats i en arbetsgrupp som konstitutionsutskottet har tillsatt. Där har jag varit en av åtta ledamöter. Vi har varit en ledamot från vart och ett av riksdagens partier. Vår arbetsgrupp lade fram ett antal förslag, framför allt om processen när det gäller hur val överklagas och hur överklagandena hanteras. De förslagen har sedermera hela konstitutionsutskottet ställt sig bakom och funnit för gott att framlägga för kammarens behandling i dag.

En del av de här förslagen handlar om hur Valprövningsnämnden arbetar. Valprövningsnämnden är en myndighet under riksdagen. Själva nämnden är i första hand sammansatt av personer som tidigare har arbetat politiskt. Den har en domare eller före detta domare som ordförande. Beredningen, det praktiska arbetet, sköts i hög grad av tjänstemän som har sin ordinarie anställning inom Riksdagsförvaltningen.

En del av förslagen från utskottet och arbetsgruppen handlar därför om att det är centralt att Riksdagsförvaltningen säkerställer att Valprövningsnämnden har en tillräckligt stark beredningsorganisation för att kunna hantera även en stor mängd överklaganden, som blev fallet efter 2010 års val. Riksdagsförvaltningen måste också ha beredskap för att kunna tillsätta ytterligare resurser efter ett val om man ser att det krävs på grund av att antalet överklaganden blir större än man har väntat sig. Det är centralt för förtroendet för demokratin att överklaganden av val kan beredas snabbt och rättssäkert. Jag tvivlar inte på att rättssäkerheten upprätthölls i den process som följde efter 2010 års val, men däremot kan man ha synpunkter på snabbheten. Det är den ena delen av vårt arbete.

Den andra delen handlar om förslag som kräver lagändringar. Det är förslag som går ut på att förutsättningarna vid ett omval ska bli så lika de förutsättningar som rådde vid det ordinarie valet som möjligt. Det ska vara samma röstlängd, samma partier och samma kandidater med undantag för personer som har avlidit under perioden mellan det ordinarie valet och omvalet. Det här kan motiveras utifrån både praktiska och principiella utgångspunkter.

Praktiskt sett bör det rimligen gå att få omvalet genomfört snabbare om det är samma röstlängd, samma partier och samma kandidater som blir aktuella, men det principiella är minst lika viktigt.

Ett omval handlar ju om att göra om någonting som inte fungerade bra första gången. Då är det rimligt att det är samma väljare, samma partier och samma kandidater som i det ordinarie valet. Med dagens ordning tillför man de väljare som fyller 18 år under perioden mellan det ordinarie valet och omvalet. Man kan anmäla nya kandidater från partiernas sida. Man kan registrera nya partier som ställer upp i valet. Då blir det i praktiken snarare fråga om ett extraval än om ett omval.

Det är den ena delen, att förutsättningarna ska vara så likartade som möjligt. Det andra förslaget som kräver lagändring handlar om att det borde fastställas en tidsfrist mellan Valprövningsnämndens beslut om omval och omvalets genomförande. En sådan tidsfrist finns inte i dag.

Min erfarenhet är att det finns få saker som är så effektiva för att få saker och ting att hända som en deadline. Det vet jag inte minst utifrån egna erfarenheter. Det var någon som sade att det finns få saker som är så upplyftande som att höra det svischande ljudet av en deadline som far förbi.

Jag tror att det är centralt att man har en tidsfrist, en deadline, för när omvalet ska genomföras, för det ställer krav på alla inblandade aktörer att faktiskt se till att saker och ting händer.

Båda de här förslagen kräver alltså lagändringar och därmed en närmare beredning. KU föreslår då att riksdagen ska be regeringen att arbeta med det.

Herr ålderspresident! Sverige är en stabil demokrati. Förtroendet för våra demokratiska institutioner är stort. Det har till och med, enligt vissa mätningar, vuxit på senare år. Det är mycket viktigt att se till att det förblir på det sättet.

KU:s förslag innebär några steg för att förstärka förtroendet för demokratin och göra att den fungerar lite bättre. Det innebär ingen revolution men väl en evolution. Och det är väl så, genom stegvisa förbättringar, som vi har byggt och utvecklat vår demokrati. Det är bra, och så ska vi fortsätta.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 119 ÅSA TORSTENSSON (C):

Herr ålderspresident! Vad gäller konstitutionsutskottets förslag om snabbare omval finns det inga skiljelinjer mellan partierna. Men jag vill ändå betona vikten av att KU13:s tillkännagivande leder just till konkreta förslag i frågor kring omvalsförfarandet. Det gäller till exempel en given tidsfrist.

Efter 2010 års val kom det ovanligt många överklaganden till Valprövningsnämnden. Den 11 februari 2011 beslöt Valprövningsnämnden att omval i regionen i Västra Götaland och i en valkrets i Örebro kommun skulle genomföras. Omvalet skedde den 15 maj. Omvalet genomfördes alltså åtta månader efter ordinarie valdag.

Det kunde konstateras redan under omvalskampanjen, och sedan efter att omvalet genomförts, att det var en alldeles för lång tid för att väljaren ens skulle kunna komma ihåg vilket fel som hade begåtts och varför det var så viktigt att återigen gå till valurnorna. De hade ju redan gjort detta en gång.

Jag vet detta eftersom jag själv var aktiv i omvalskampanjen och lade mycket kraft på att just samtala om sambandet mellan de fel som begåtts och det omval som skulle genomföras.

Det blev också en efterföljande debatt om att det egentligen borde ha kallats nyval, eftersom förutsättningarna hade förändrats för detta omval.

Själva tidpunkten för omvalet har mycket stor betydelse för väljarens tilltro till både själva valet och valsyste­met. Det är fler som har betonat det. Det handlar också om att man som väljare ska förstå och känna tilltro till att omvalet faktiskt har betydelse.

Det är viktigt att själva prövningen av om fel begåtts i valet hanteras på så sätt att både den som har överklagat och därefter väljaren vid ett eventuellt beslut om omval förstår och känner sambandet mellan att felet har begåtts i valet och att omvalet genomförs.

Det är viktigt att ha ett regelverk som anpassas så att förutsättningar­na för omvalet är i princip desamma som för det ordinarie valet. Det gäller till exempel röstlängd, valse­dlar, partier och kandidater.

Det är också, enligt utskottets mening, på sin plats att Valprövnings­nämndens beredningsorganisation förstärks. Det ligger, som tidigare har nämnts, på Riksdagsförvaltningens eget ansvar. De resurser som Val­prövningsnämnden behöver måste ställas till dess förfogande. Utskottet framhåller att Valprövningsnämndens arbete med överprövning av val är av utomordentligt stor betydelse för förtroendet för demokratin och där­för måste ges högsta prioritet. På så sätt har man också möjligheter från nämndens sida att just hantera själva överklagandeprocessen på kortare tid.

Herr ålderspresident! Jag vill avslutningsvis säga att jag ställer mig bakom Billy Gustafssons hänvisning till att det vore logiskt att tillföra den sittande vallagskommittén ett tilläggsdirektiv. Även om det inte är det vi hanterar här kan jag bekräfta att jag tycker att det var ett klokt resonemang.

I övrigt yrkar jag bifall till förslaget i KU13.

Anf. 120 JONAS ÅKERLUND (SD):

Herr ålderspresident! Jag instämmer gärna i all den klokskap som jag har lyssnat till här. Jag vill egentligen bara komplettera med någon liten reflexion kring det som är sagt.

Även om vi skulle få optimala förhållanden vid ett omval – röstläng­den är identisk, tidsfristen är mycket kort, och kandidaterna är desamma – innebär det inte att det blir som det uttrycks här: Förutsättningarna för omval ska vara i princip desamma som för det ordinarie valet.

Så är det långt ifrån. Vid ett omval är valresultatet i övrigt väl känt. Och när loppet är kört är det inga problem att veta vilken häst man skulle ha satsat på.

Folk som deltar i ett omval vet om det är idé att försöka rädda det sjunkande skeppet eller om man ska pumpa in mer gas i den stigande ballongen. Självklart påverkar utfallet av valet kraftigt i det enskilda fallet hur man väljer att lägga sin röst.

Det hindrar inte på något sätt, menar jag, att vi naturligtvis ska göra allt som går för att förhållandena vid omvalet ska vara så bra som möj­ligt. Men det är ändå ett oerhört misslyckande när ett val hanteras på ett sådant sätt att det ger upphov till ett befogat överklagande och ett omval.

Rimligtvis bör det absoluta fokuset ligga på att förhindra att ett omval över huvud taget blir befogat, just därför att det aldrig kan ske under samma omständigheter.

Prot. 2012/13:52
16 januari

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

7 § Insolvens- och utsökningsrätt

*Insolvens- och
utsökningsrätt*

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2012/13:CU4
Insolvens- och utsökningsrätt.

Anf. 121 HILLEVI LARSSON (S):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen. Jag vill även nämna att det finns ett särskilt yttrande där vi slår fast att vi vidhåller vårt krav att regeringen ska presentera förslag till ny skuldsaneringslag, så att riksdagen hinner fatta beslut före mandatperiodens slut. Den här frågan har dragits i långbänk, och den är väldigt viktig för de överskuldssatta.

Det är just de överskuldssattas situation som jag ska prata om i dag. Det här är ett stort problem. Man räknar med att ungefär 400 000 människor i Sverige är överskuldssatta. När det gäller denna siffra kan man också räkna in de berörda familjerna runt omkring. Väldigt många får sina liv förstörda.

Det finns också ett bortfall. Det är svårt med exakta siffror. Men det finns beräkningar på att det är mellan 30 och 50 miljarder kronor i form av produktionsbortfall. Människor som är skuldsatta skulle kunna arbeta. Det är även sjukskrivningar som gör att det blir ett ekonomiskt bortfall, alltså sjukskrivningar till följd av överskuldssättning.

Hur hamnar man då i överskuldssättning? Vi har väl alla någon gång sett *Lyxfällan* på tv. Det finns en myt om att det är så man hamnar i skuldfällan, och det förekommer naturligtvis. Men forskningen visar att de vanligaste orsakerna till överskuldssättning är att man drabbas av olycka på olika sätt i sitt liv, till exempel genom arbetslöshet, sjukdom, skilsmässa, konkurs eller dödsfall i familjen. Det är alltså väldigt tragiska händelser som kan få som konsekvens att man dessutom blir överskuldssatt.

Man kan också se att det framför allt är de som inte har marginaler som drabbas av överskuldssättning, inte i första hand höginkomsttagare. En försämring av privatekonomin kan få dramatiska konsekvenser för den som har en låg inkomst och saknar marginaler.

Det jag vill slå ett slag för är att man ser över hela creditsystemet och gör det mer ekonomiskt och socialt hållbart. Vi lever i dag till stor del i ett creditsamhälle. Den gamla tesen om att den som är satt i skuld är icke fri är det inte så många som lever efter, utan en stor del av svenska folket är skuldsatt på ett eller annat sätt, även om det inte automatiskt betyder att man är överskuldssatt och inte kan betala sina räkningar. Men detta finns såklart latent ju fler som är skuldsatta.

Vi skuldsätter oss i förhållande till bostäder med bostadslån och utbildning med studielån. Många skuldsätter sig när de konsumerar; man lånar alltså till konsumtion. Samtidigt är det konsumtion som får hjulen att rulla i samhället, men det kan ha sitt pris för den enskilde om han eller hon hamnar i skuldfällan och inte kan betala sina skulder.

Det som krävs är att man reglerar kreditmarknaden. Det har tillsatts en utredning på uppdrag av riksdagen, alltså genom ett tidigare tillkännagivande, om att se över de överskuldsattas situation och kartlägga problemet med hur många som är drabbade, inte minst hur många barn och unga som berörs, och vilka åtgärder som kan vidtas.

Det är dock inte så tydligt i detta uppdrag att se över kreditsystemet som en lösning på det hela, och jag tror att det är väldigt svårt att komma till rätta med de här problemen om man inte även ser över kreditsystemet. Man kan se att det i dag är väldigt förmånligt för dem som lånar ut pengar och även för dem som driver in skulderna och väldigt oförmånligt för den enskilde som hamnar i överskuldsättning. Det är bara ett fåtal som får skuldsanering, och det är ett jätteproblem för dem som inte får det.

Vi har väldigt många evighetsgäldenärer som har en skuld som säljs vidare. Skulderna preskriberas så småningom, men det är möjligt att återuppliva en skuld som är preskriberad, alltså att köpa upp en gammal skuld och göra den levande igen, vilket innebär att man kan jaga människor livet ut med denna skuld. Om vi jämför med till exempel Finland har man där infört absolut preskription, vilket innebär att det finns en yttre tidsgräns som innebär att man inte längre kan återuppliva en gammal skuld. På så sätt kan den skuldsatte äntligen bli fri.

Vi har även regler i Sverige som gör att inkassobolag till och med kan få en ekonomisk förmån vid handel med skulder. Det går till så att ett inkassobolag köper upp en mängd skulder som de sedan försöker driva in så långt det går. Sedan kan de sälja de skulder vidare som de inte lyckats få in, och då kan de göra skatteavdrag för mellanskillnaden. Det är alltså ett väldigt förmånligt system, och det innebär också att man kan fortsätta att jaga de överskuldsatta. Man kan till och med säga att det delvis är på grund av de regler vi har i dag och som gör att man kan hålla skulder levande som vi har evighetsgäldenärer som aldrig blir fria.

Det är också så att även om man har betalat in sin skuld så dras den av mot räntor och avgifter som kan vara orimligt höga – egentligen rena ockerräntor. Det kan till och med vara räntor på hundratals procent, och det innebär att risken är att skulden bara minskar lite grann när den skuldsatte betalar in, eller att den till och med ökar till följd av de räntor som tickar på.

Detta är naturligtvis väldigt negativt för den enskilde som aldrig kommer loss och blir fri. I slutändan kan man till och med få betala mer än man från början hade i skuld, men det är också väldigt negativt för samhället i form av sjukskrivningar och produktionsbortfall. De människor som är överskuldsatta mår verkligen inte bra. Vi kan inte bara se ohälsa, utan vi kan också se en hög andel självmord jämfört med ett genomsnitt av befolkningen. Människor drivs alltså till och med till döds av de här skulderna.

När man ser över de här frågorna får man inte glömma bort kreditsystemet som är väldigt gynnsamt för dem som lånar ut och driver in

pengar och väldigt ogynnsamt för den enskilde. Där ska vi såklart ta till oss förslag som kommer upp i debatten om hur man kan förbättra det här och inte minst titta på exempel från andra länder där man har löst det på ett annat sätt. Vi är ett av de länder i världen som är värst när det gäller detta att man kan bli evighetsgäldenär och aldrig komma ur det. Det tycker jag inte är en bra placering för Sverige, och det är inget som gynnar vårt land.

Avslutningsvis vill vi vidhålla att man måste se över själva kreditsystemet. Det är någonting som fattas i de utredningar som hittills är tillsatta. Man måste helt enkelt reglera kreditmarknaden och få ett ekonomiskt och socialt hållbart kreditsystem för att komma till rätta med situationen. Förutom att det är en allmän långbänk från regeringen när det gäller dessa frågor måste det upp till debatt. Balansen mellan den överskuldssatte och dem som försöker driva in skulden är i dag en obalans till nackdel för den överskuldssatte och till nackdel för samhället.

Anf. 122 JAN LINDHOLM (MP):

Herr ålderspresident! Jag hade skrivit en lapp att hålla mig till i den här debatten, men när jag har lyssnat på Hillevi Larsson konstaterar jag att jag inte har lyckats skriva någonting som inte redan är sagt.

Det fanns egentligen inget som jag inte kan ställa upp på, så därför tänkte jag för en gångs skull vara väldigt kort, vilket kanske förvånar mina utskottskolleger. Jag yrkar bifall till reservationen.
(Applåder)

Anf. 123 MARIANNE BERG (V):

Herr ålderspresident! Jan Lindholm slog i alla fall inte mina elva sekunder, så där ligger jag i topp.

I dag breder fattigdomen ut sig. Det kan ha olika orsaker. Det kan vara utförsäkringar. Det kan vara arbetslöshet. Det kan vara sjukdom. I detta paket finns det otroligt många barn. Vi har hundratusentals barn i Sverige i dag som lever under fattigdomsbegreppet. Så ser verkligheten ut. Det är bara att konstatera.

När det gäller överskuldssättning, herr ålderspresident, har regeringen tillsatt en särskild utredare med uppdrag att se över just de här situationerna med ett särskilt fokus på barnen. Det välkomnar jag. Jag tycker att det är jättebra, för barnen måste alltid sättas i fokus och beaktas särskilt. Något annat är inte tänkbart.

Antalet överskuldssatta ökar här i landet, och ingen vet egentligen hur många barn som lever med dessa vuxna så kallade evighetsgäldenärer. Det här måste regeringen lägga ned mycket mer krut på, till exempel att reglera kreditmarknaden. Även Hillevi Larsson tog upp kreditmarknaden i sitt anförande, och jag ställer mig bakom allt hon har sagt. Regeringen måste verkligen ta tag i detta och bör ta initiativ till att skapa ett ekonomiskt och socialt hållbart samhälle, ett hållbart kreditsystem som gör det möjligt för människor att kunna komma tillbaka och känna sig trygga i sin vardag.

Med detta sagt, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till reservationen i betänkandet.

Anf. 124 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr ålderspresident! I det aktuella betänkandet har utskottet behandlat nio motionsyrkanden från den allmänna motionsperioden. De handlar om många saker: auktorisation av konkursförvaltare, överskuldsättning, ändringar i skuldsaneringslagen, med mera. En del av de här sakerna har behandlats med så kallad förenklad beredning. Jag ska i mitt anförande endast beröra överskuldsättning, där det också finns en reservation.

Vi vet att långvarig överskuldsättning skapar sociala problem och utförskap, vilket i sin tur leder till kostnader för samhället. Vi vet också att överskuldsättning är ett stort problem i Sverige och att problemet växer.

För att få en tydligare och samlad bild av orsakerna och problematiken bakom skuldsättningen gav regeringen i april förra året direktiv till en utredning som heter Strategi för att motverka överskuldsättning. Utredningen ska bland annat kartlägga och beskriva de problem som skuldsättningen medför, analysera problemens omfattning, vilka orsaker som ligger bakom och varför enskilda personer hamnar i skuldsättning samt också analysera de insatser som görs i dag. Dessutom ska utredaren föreslå en strategi för att motverka överskuldsättning.

Jag har uppfattat det som att vi alla i och för sig är överens om att det här är någonting bra. Utredaren ska lämna sitt förslag i oktober i år. Vi vet också att regeringen efter förra vårens tillkännagivande från riksdagen frågade utredaren om det var möjligt att skynda på utredningen. Svaret var dock entydigt att det inte gick därför att utredningens arbete är för omfattande. Det är ett stort arbete som ska göras, det är komplexa frågor och det är viktigt att vi får en bra utredning.

Vidare ska den här utredningen samordnas med den utredning som också ska vara klar i oktober i år och som heter Skuldsanering för evighetsgäldenärer.

Överskuldsättningen hör ju nära samman med skuldsanering. Den första skuldsaneringslagen infördes 1994. Den har sedan ersatts 2007. Möjlighet till skuldsanering har alltså funnits i snart tjugo år. Trots detta ökar, precis som Hillevi Larsson sade, antalet överskuldsetta i Sverige. En förklaring till det sägs vara att ett stort antal människor som har rätt till skuldsanering inte söker skuldsanering. Varför inte? Det är en av de saker som utredningen ska titta på. Det är rimligt att de här två utredningarna samordnas och att vi väntar in dem båda.

Ansvarsfulla kreditbedömningar är också en viktig del för att förhindra överskuldsättning. Här har det skett en del förändringar, men en del andra förändringar är också aviserade, bland annat en översyn av kreditgivning av snabbblån. Kreditprövning är en del, avbetalningsplaner en annan. De kommunala budget- och skuldrådgivarna är en tredje. Vad gäller de senare vet vi – det har framkommit i debatten tidigare – att det finns stora skillnader över landet. Vissa får vänta väldigt länge på att träffa en budget- och skuldrådgivare, och det är naturligtvis inte bra. Vi vet också att de som söker budget- och skuldrådgivare blir fler.

Regeringen har i budgeten i år givit ett stärkt uppdrag till Konsumentverket att ge ett ökat stöd till budget- och skuldrådgivarna.

Det finns också sedan i höstas ett betänkande, *Konsumenten i centrum*, med flera förslag om just detta, bland annat om en rikstäckande så

kallad vägledningstjänst. Den här utredningen har varit ute på remiss, och vi får se vad som kommer att hända med den.

Som jag sade kommer utredningen om överskuldssättning att analysera de insatser som i dag görs, och det är mycket som görs. Jag tänkte ta tillfället i akt och säga någonting om det.

Det finns många olika myndigheter som jobbar med just skuldsättning. Kronofogdemyndigheten är förstås en. De har i sitt regleringsbrev uppdraget att motverka överskuldssättning, och de bedriver ett förebyggande arbete. Finansinspektionen har i uppdrag att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden och driva utbildningsprojekt i privatekonomi. Regeringen har tillsatt en utredning som ska förbättra konsumenternas ställning vid finansiell rådgivning. Det är inte så att ingenting görs.

Parallellt med dessa utredningar satsar regeringen ytterligare 2 miljoner kronor per år på Konsumentverket för tillsyn av den finansiella marknaden och för att motverka konsumenters överskuldssättning. För år 2013 avsatte regeringen 196 miljoner kronor till konsumentpolitik. Så mycket har aldrig tidigare satsats.

Avslutningsvis, herr ålderspresident, vill jag säga att det 2011 var drygt 430 000 fysiska gäldenärer som hade restförda skulder hos Kronofogdemyndigheten. Det är självklart en dyster siffra och någonting som vi tar på största allvar. Enligt kronofogden är det främst dessa redan skuldsatta personer som nyttjar så kallade snabbblån med hög ränta. Tyvärr är kunskapen när det gäller finansiella frågor som rör privatekonomi otillräcklig hos många. Därför behövs det mer insatser.

Det var en lång redogörelse för mycket av det som regeringen faktiskt gör på området. Jag avvaktar och inväntar de två utredningar som kommer i oktober och yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 125 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr ålderspresident! Frågan om insolvens är en väldebatterad fråga. Den är återkommande och är en fråga som berör väldigt många människor någon gång i deras liv.

Jag hade kunnat göra det enkelt för mig och bara hållit med Jan Lindholm, som i sin tur höll med Hillevi, men jag kan göra en kort sammanfattning så förstår ni att vi alla är hyfsat överens.

Runt en halv miljon människor har ett skuldkonto hos kronofogden. Förutom de personliga problem som detta innebär, som spiller över på både familj och på nära anhöriga, är det också en enorm samhällskostnad, precis som Hillevi sade, i form av sjukdom och utebliven produktion. Det rör sig om 30–50 miljarder om året. Därför anser jag att det är väldigt olyckligt att vi inte har kunnat göra mer, att vi inte ens har kunnat åstadkomma ett konkret förslag. Än mer olyckligt är det att vi inte har lyckats vidmakthålla riksdagens beslut från förra året och att det inte har kunnat efterlevas.

De vanligaste anledningarna till överskuldssättning är sjukdom, skilsmässa, arbetslöshet och konkurs, många gånger en kombination av dem. En sjukdom, en konkurs eller en skilsmässa ska inte få ödelägga enskilda personers liv, än mindre en hel familjs. Barn som växer upp i hem där föräldrarna är överskuldssatta får extremt dåliga förutsättningar längre

fram i livet. Det är orimligt att samhället sviker dessa barn i stället för att skapa bättre förutsättningar.

Vi verkar, som sagt, väldigt överrens om att det inte är fullt tillfredsställande som det är i dag. Nu gäller det bara att hitta en gemensam väg för att nå förbättringar för att ge dessa människor hopp om en fungerande framtid och ge dem tillbaka deras framtidstro.

Det allra mesta som omfattas av det här betänkandet har vi debatterat redan tidigare. Det har, som sagt, behandlats i en förenklad form. Jag tror att vi är överrens om att överskuldssättning skapar sociala problem och utanförskap. Det är därför angeläget att en lagstiftning har den samhälls-ekonomiskt mest effektiva utformningen.

Det är smått motvilligt som jag trots detta ställer mig bakom utskottets förslag under punkt 2. Jag instämmer i problembeskrivningen, men jag ser också vikten av att vi tar ett stort och övergripande grepp i dessa frågor. Jag väljer därför att inte föregripa det pågående arbetet för att därefter se om jag är nöjd med de åtgärder som föreslås eller inte.

Anf. 126 OTTO VON ARNOLD (KD):

Herr ålderspresident! Det är glädjande att se ålderspresidenten i detta sammanhang också.

Ärade kolleger och opposition! Vi har att debattera civilutskottets betänkande nr 4 om insolvens- och utsökningsrätt.

Den som är satt i skuld är icke fri. Det är ett uttalande som är väl känt i kammaren. Det förefaller som om uttalandet ligger lite till grund för den gemensamma reservationen från S, MP och V.

Om vi reglerar kreditmarknaden, blir vi då av med överskuldssättningen? Nej, såklart inte. Verkligheten ser annorlunda ut. En väl fungerande kreditmarknad är ett alldeles utmärkt instrument för att skapa välfärd. Det är väl känt. En balanserad, klok och ansvarstagande låntagare kan alldeles utmärkt hantera en kreditmarknad – även om den har sina avarter och besvär. Hillevi Larsson nämnde avarter på kreditmarknaden, till exempel att ett företag köper upp ett konkursbos skulder och efter många år ställer krav på gäldenären. Oftast har man glömt bort sina skulder och papperen är försvunna. Detta har satts i system på flera olika ställen.

Jag kan glädja oppositionen med att regeringen kommer att vidta kraftiga åtgärder i dessa frågor. Det händer en hel del.

Grunden till överskuldssättning är inte en väl eller dåligt fungerande kreditmarknad, utan det är fråga om människor som av olika anledningar sätter sig eller kommer i skuld, oftast utan egen förskyllan.

Låt mig få ge ett exempel, tyvärr alldeles för vanlig förekommande. Lena är gift med Hasse. Han har en liten mekanisk verkstad. Den är nystartad, och de har lämnat den gemensamt ägda villan som säkerhet. Det blir lågkonjunktur. Företaget går i konkurs. Det blir exekutiv försäljning av villan till underpris. Lena krävs på sin andel i skulderna, och de täcks inte. Det blir osämja i familjen. Hon skiljer sig. Hon kommer i dåligt sällskap med missbruk, hamnar i hemlöshet och förlorar sina barn, och så vidare. Efter många års kämpande får Lena kontakt med en släkting som hjälper henne att träffa kommunens budget- och skuldrådgivare, göra upp med sina borgenärer och komma tillbaka till ett fungerande liv. Det tar tid, kostar pengar och alldeles för mycket lidande.

Alla kommer inte igenom processen helskinnade eller levande. Det vet vi alldeles för mycket om. Det är ett problem som vi har debatterat i kammaren ända sedan jag kom in i riksdagen för ett antal år sedan – och även innan jag kom in i riksdagen. Dessa problem kostar 30–50 miljarder om året enligt Kronofogdemyndighetens beräkningar. 430 000 personer finns med i kronofogdens register för stora skulder. Ett fåtal av dessa beviljas skuldsanering – 8 000–10 000. Dessa siffror varierar, tyvärr, mellan olika landsdelar eftersom frågan är en kommunal angelägenhet. Kommunerna har olika sätt att hantera dessa problem, och det finns kommuner som har lång väntetid eller som inte ger budget- och skuldrådgivning.

Jag måste erkänna att vi har haft en rätt moraliserande syn på att stå i skuld. Den som är satt i skuld är icke fri. Se på det exempel jag tog upp. Det är fråga om ett mänskligt beteende att försöka optimera sig, att göra det bästa man kan i varje situation.

Därför har regeringen tillsatt två parallella utredningar som på ett brett sätt i första hand ska titta på hur överskuldssättning ska förebyggas. Det hindrar inte att en av utredningarna kan titta på hur kreditmarknaden fungerar, vilka bitar i kreditmarknadens regler som kan påverka och så vidare. Med lite klarsynthet, bredd och idétänkande är reservationen från oppositionen onödig. I och för sig sätter reservationen fingret på en viktig sak, men i ljuset av de två utredningarna är den onödig. Den andra utredningen gäller skuldsanering för evighetsgäldenärer.

Avsikten med de två utredningarna är inte bara en ren ekonomisk analys utan även att göra en sociologisk analys, nämligen att titta på vilka faktorer som påverkar. Hur ska vi förebygga skuldsättning? Är det med hjälp av utbildning eller ändrade regler? Vem har ansvaret? Går det att minska på risktagandet hos människor genom att de tidigt lär sig hur en marknad fungerar i skolan? Det är inte givet att vi skulle få med andra länder om vi begränsar kreditmarknaden i Sverige. Det kommer alltid att finnas långgivare på internet.

Det är mänskligt beteende som vi måste hantera. Vem har ansvaret? Är det kronofogden? Är det kommunerna? Hur mycket ansvar ska man själv ta? Det kan finnas sådana situationer där man är långt nedgången och inte klarar av detta. Kan borgenärerna komma in tidigare?

Det är fråga om att ta ett brett grepp i utredningarna. Jag ser fram emot att få ta del av presentationen av utredningarna den 13 oktober.

Det är mänskligt att fela. Ingen är ofelbar, trots de bästa avsikterna. Det är viktigt att ta in dessa aspekter i problemkomplexet. Som kristdemokrat ser jag fram emot den 13 oktober då utredningarna ska presenteras, en snabb remissrunda och sedan att en väl fungerande lagstiftning träder i kraft.

(Applåder)

Anf. 127 HILLEVI LARSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag håller med om mycket av vad Otto von Arnold sade, men jag reagerade över att vår reservation skulle vara totalt onödig. Innehållet i vår reservation är en av de springande punkterna i frågan, det vill säga hur kreditsystemet fungerar. Såsom det fungerar hålls skulderna vid liv och därmed skapas evighetsgäldenärer. Därför är

det viktigt att ta med det problemet när frågan om överskudsättning ska lösas i sin helhet.

Dessutom har riksdagen tillkännagivit till regeringen om att ta fram en ny skuldsaneringslag, just på grund av att så få överskudsatta beviljas skuldsanering. Denna fråga dras i långbänk, trots riksdagens tillkännagivande. Därför är både reservationen och det särskilda yttrandet väsentliga.

För den utredning som ska se över och kartlägga överskudsättningen, hur barn och unga drabbas, och lägga fram förslag på förebyggande insatser, finns inget speciellt uppdrag att se över creditsystemet och göra det mer ekonomiskt och socialt hållbart. Det är nödvändigt för att komma åt problemet. Det är en viktig del av det hela. Det är därför reservationen är viktig. Någonstans måste denna fråga tas upp. Den har hamnat mellan stolarna.

Även om denna fråga inte i första hand handlar om att förebygga överskudsättning är den viktig för att hjälpa dem som ändå hamnar i överskudsättning. Precis som har nämnts är det många gånger människor som utan egen förskyllan hamnar i skuldfällan. Då är det extra viktigt att vi hjälper människor ur denna skuldfälla. Det finns i dag inget svar på detta.

Anf. 128 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr ålderspresident! Jag tror att vi är ganska överens om att överskudsättningen är ett stort problem i Sverige. Det råder det ingen tvekan om.

Nu har regeringen gått riksdagen till mötes när det gäller att hantera de här bitarna och lovat komma med en bred lagstiftning. Vi har sett att de försök som har gjorts tidigare inte har räckt till. Det här är ett betydligt större problemkomplex än vad vi har kunnat ana tidigare. Därför blir jag lite bekymrad när man hittar en ny punkt som man kan opponera mot, för det riskerar att fördröja hela processen. Det är den ena biten.

När det gäller att titta på creditsystemet är det en komplex fråga. Ska man ha två creditsystem, Hillevi Larsson? Ska man ha tre creditsystem och göra olika bedömningar? Har ni några konkreta förslag? Det är väldigt lätt att säga att det handlar om creditsystemet och att vi lätt kan slå på bankerna. Hur menar ni? Kan du precisera lite grann hur ni har tänkt kring de här frågorna när det gäller att ändra på creditsystemet?

Anf. 129 HILLEVI LARSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Ja, det första steget är att reglera systemet när det gäller dem som hamnar i skuldfällan, att se till att det görs en bättre kartläggning av redan skuldsatta och vilka möjligheter man har att betala. Det finns exempelvis företag som ger sms-lån till människor som inte har möjlighet att betala och som kanske redan är överskudsatta. Det första steget är att reglera så att detta inte blir möjligt.

Sedan handlar det om ockerräntorna. Det kallas avgifter, men det är ockerräntor. Jag har hört talas om ockerränta på 800 procent. Det är helt horribelt att detta kan vara tillåtet. Eftersom det är bara ett fåtal fall som leder någonstans måste tillsynen över den här oseriösa verksamheten förbättras så att man stoppar dem som har orimliga villkor. Det är den första delen.

Den andra delen gäller dem som redan har hamnat i överskuldssättning. Det är ett märkligt system vi har när skulder kan återupplivas gång på gång efter att de har blivit preskriberade. Jag tycker att det vore intressant att titta på det finländska exemplet, där de har infört en absolut preskription som har lett till att de har kunnat minska antalet evighetsgäldenärer. Det är någonting som jag tycker att vi seriöst skulle bedöma. Visst är det komplicerat, men det är inte desto mindre viktigt att ta tag i.

Det gäller även avarten att inkassobolag kan köpa upp en mängd skulder, försöka driva in dem, sedan sälja dem vidare och dra av mellanskillnaden så att det till och med blir en ekonomisk vinning.

En annan fråga att titta närmare på är de räntor och avgifter som är orimligt höga redan från början och som tickar på trots att den enskilde betalar allt han har i överskott varje månad. Där borde vi se till att det blir en rimlig nivå så att man kan bli av med skulden någon gång och den inte fortsätter i all evighet.

Anf. 130 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr ålderspresident! Att det finns avarter av sms-lån i vårt system känner vi mycket väl till. Vi ska ha en hearing i civilutskottet ganska snart där vi ska titta på de här bitarna. Det är en allmän bit och drabbar inte bara överskuldssatta, utan det är en kostnad för hela samhällsmaskineriet.

Man har trots allt tittat på detta med att hindra uppköp av skulder som krävs tillbaka efter ett antal år, som jag nämnde. När det gäller preskription är det möjligt – så länge en skuld löper är den giltig. Om den är preskriberad är den preskriberad efter tio år, och då kan den inte väckas till liv igen. Men det är en detalj.

Jag tror att det är betydligt viktigare att titta på sociala beteendefunktioner hos människor och sätta sig in i hur detta över huvud taget är möjligt. Man måste skilja ut det här från kreditmarknaden, och att den fungerar på ett riktigt sätt är väldigt viktigt. Avarterna ska vi givetvis titta på.

Men om vi nu går in och börjar peta i det här fördröjer vi hela processen med den viktiga skuldsaneringen. Jag tror att man är inne på en farlig väg.

Nu har vi två eminenta utredningar på gång. Vi vet att det tar tid. Vi kristdemokrater har också legat på för att få en förändring av det hela, och nu har vi lyckats med det. Låt oss inte gå in med nya bitar och fördröja utredningarna. Att titta på en icke fungerande kreditmarknad är en annan sak, men att få till stånd detta är ytterligt viktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.46 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU8 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU13 Snabbare omval

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU4 Insolvens- och utsökningsrätt

Punkt 2 (Överskuldsättning)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

174 för utskottet

140 för res.

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 18 FP, 20 C, 17 SD, 18 KD

För res.: 104 S, 20 MP, 16 V

Frånvarande: 8 S, 6 M, 5 MP, 6 FP, 3 C, 3 SD, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

9 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 16 januari

2012/13:202 Bankerna och de små företagen

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet *Peter Norman* (M)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 januari.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 januari

2012/13:246 Korrespondensgymnasiet i Torsås kommun

av *Krister Örnfjäder* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:247 Skatten på digitala medier

av *Mats Pertoft* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:248 E10 i Sverige

av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2012/13:249 Transportstyrelsens systematiska diskriminering av personer med funktionsnedsättning

av *Penilla Gunther* (KD)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:250 Diskriminering av personer med neuropsykiatriska diagnoser

av *Penilla Gunther* (KD)

till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

2012/13:251 Förtroendevaldas rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen

av *Johan Andersson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 januari.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 januari

2012/13:230 Samernas situation

av *Carina Hägg* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:232 Sänkt ersättning till mjölkbönderna

av *Hans Hoff* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:233 Fallande sysselsättning och ökande arbetslöshet

av *Anders Karlsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:234 Tillsyn av snabblåne- och inlåningsföretag

av *Anders Karlsson* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:235 Patenträttigheter och språkval

av *Anders Karlsson* (S)
till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2012/13:236 Utsatta barn

av *Carina Hägg* (S)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2012/13:237 Europarådets konvention om våld mot kvinnor

av *Carina Hägg* (S)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2012/13:238 Karenstid för politiskt sakkunniga

av *Peter Persson* (S)
till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (M)

2012/13:239 Ökad läkemedels säkerhet för barn

av *Agneta Luttröpp* (MP)
till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

2012/13:240 Yrkeshögskolorna

av *Helene Petersson* i *Stockaryd* (S)
till statsrådet *Nyamko Sabuni* (FP)

2012/13:242 Skadestånd till tvångssteriliserade transsexuella

av *Helena Leander* (MP)
till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

2012/13:243 Poliser på landsbygden

av *Lena Olsson* (V)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2012/13:244 Arbetsförmedlingens regelverk

av *Pia Nilsson* (S)
till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 januari.

12 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 1 § anf. 56 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 1 § anf. 108 (delvis),
av tjänstgörande ålderspresidenten *Mats Odell* därefter till ajourneringen
kl. 14.46 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Eva-Lena Ekman

1 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S) replik	4
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	4
Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik	5
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	5
Anf. 6 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	6
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	6
Anf. 8 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	7
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	7
Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	8
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	8
Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	9
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	10
Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	10
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	10
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	11
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	12
Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (S).....	12
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	15
Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (S) replik	15
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	16
Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (S) replik	17
Anf. 23 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik.....	17
Anf. 24 MIKAEL DAMBERG (S) replik	18
Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik.....	18
Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S) replik	19
Anf. 27 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	19
Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik	20
Anf. 29 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	20
Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik	21
Anf. 31 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	21
Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik	22
Anf. 33 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	22
Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik	22
Anf. 35 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	23
Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik	23
Anf. 37 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	24
Anf. 38 MIKAEL DAMBERG (S) replik	24
Anf. 39 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik.....	25
Anf. 40 MIKAEL DAMBERG (S) replik	25
Anf. 41 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik.....	26

Anf. 42 MIKAEL DAMBERG (S) replik	26
Anf. 43 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	27
Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	29
Anf. 45 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	30
Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	30
Anf. 47 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	30
Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	31
Anf. 49 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	31
Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	32
Anf. 51 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	32
Anf. 52 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	33
Anf. 53 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	33
Anf. 54 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	34
Anf. 55 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	34
Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	35
Anf. 57 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	35
Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	36
Anf. 59 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	36
Anf. 60 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	37
Anf. 61 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	38
Anf. 62 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	38
Anf. 63 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	39
Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	39
Anf. 65 MIKAEL DAMBERG (S) replik	42
Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	42
Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (S) replik	43
Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	44
Anf. 69 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	44
Anf. 70 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	44
Anf. 71 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	45
Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	45
Anf. 73 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	46
Anf. 74 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	46
Anf. 75 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	47
Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	47
Anf. 77 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	48
Anf. 78 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	50
Anf. 79 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	51
Anf. 80 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	51
Anf. 81 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	52
Anf. 82 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	52

Anf. 83	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	54
Anf. 84	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	55
Anf. 85	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	56
Anf. 86	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	56
Anf. 87	GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	56
Anf. 88	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	57
Anf. 89	GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	58
Anf. 90	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	58
Anf. 91	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	58
Anf. 92	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	59
Anf. 93	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	59
Anf. 94	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	59
Anf. 95	JONAS SJÖSTEDT (V)	60
Anf. 96	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	62
Anf. 97	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	63
Anf. 98	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	63
Anf. 99	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	64
Anf. 100	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	64
Anf. 101	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	65
Anf. 102	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	65
Anf. 103	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	65
Anf. 104	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	66
Anf. 105	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	66
Anf. 106	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	67
Anf. 107	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	67
Anf. 108	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	68
Anf. 109	GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	70
Anf. 110	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	71
Anf. 111	GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	71
Anf. 112	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	71
2 §	Avsägelse	72
3 §	Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden	72
4 §	Meddelande om frågestund (ändring)	72
5 §	Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen	72
	Konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU8	72
Anf. 113	BILLY GUSTAFSSON (S)	72
Anf. 114	LARS ELINDERSON (M)	74
Anf. 115	PER-INGVAR JOHNSON (C)	76
	(Beslut fattades under 8 §.)	77
6 §	Snabbare omval	77
	Konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU13	77
Anf. 116	PETER ERIKSSON (MP)	77
Anf. 117	BILLY GUSTAFSSON (S)	79

Anf. 118 ANDREAS NORLÉN (M)	80
Anf. 119 ÅSA TORSTENSSON (C)	82
Anf. 120 JONAS ÅKERLUND (SD).....	83
(Beslut fattades under 8 §.)	84
7 § Insolvens- och utsökningsrätt.....	84
Civilutskottets betänkande 2012/13:CU4.....	84
Anf. 121 HILLEVI LARSSON (S).....	84
Anf. 122 JAN LINDHOLM (MP).....	86
Anf. 123 MARIANNE BERG (V).....	86
Anf. 124 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	87
Anf. 125 CARINA HERRSTEDT (SD).....	88
Anf. 126 OTTO VON ARNOLD (KD)	89
Anf. 127 HILLEVI LARSSON (S) replik.....	90
Anf. 128 OTTO VON ARNOLD (KD) replik	91
Anf. 129 HILLEVI LARSSON (S) replik.....	91
Anf. 130 OTTO VON ARNOLD (KD) replik	92
(Beslut fattades under 8 §.)	92
Ajournering.....	92
Återupptagna förhandlingar	93
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	93
KU8 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.....	93
KU13 Snabbare omval	93
CU4 Insolvens- och utsökningsrätt	93
9 § Anmälan om interpellation	93
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	94
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	94
12 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.	95

Tryck: Elanders, Vällingby 2013